

Uvodnik

Igor Gregori

O pomembnosti evropskih projektov

Projekti, ki lahko računajo na evropska podporna sredstva, predstavljajo že vrsto let pomemben adut za razvoj čezmejnega gospodarskega in zlasti kulturnega dialoga. Prizadevanje Italije, oziroma dežele FJK, in Republike Slovenije je bilo in bo še naprej usmerjeno v podpiranje tovrstne politike in prav zato bo treba okrepiti dejavnike, ki se poklicno ukvarjajo z oblikovanjem načrtov.

To je bilo med drugim poudarjeno na zasedanju omizja za manjšine v sklopu mešane komisije med Slovenijo in FJK, ki je bilo prejšnji teden na sedežu deželne vlade v Trstu. Da bosta v tem vidiku odigrali slovenska manjšina v Italiji in italijanska narodna skupnost v Sloveniji posebno vlogo je bilo razvidno na podlagi sestave širokega delovnega omizja, ki so ga poleg manjšinskih predstavnikov iz Italije (predsednikov krovnih organizacij SSO in SKGZ Draga Štoka in Rudija Pavšiča) oblikovali državni sekretar na Uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu Boris Jesih in deželni odbornik FJK za kulturo Elio De Anna, predstavniki slovenskega zunanjega ministrstva, predsednik izvršnega sveta Italijanske unije (UI) Maurizio Tremul ter predsednik paritetnega odbora za vprašanja slovenske manjšine v Italiji Bojan Brezigar.

Nadaljnje smernice je treba evidentirati zlasti v tem, da bo čim širši del javnosti seznanjen

o samem pomenu, ki jih evropski projekti lahko imajo za obmejni pas. Finančno kritje programa Interreg 2007-2013 ponuja namreč kar 138 milijonov evrov sredstev, pri številnih projektih pa sodelujeta tudi manjšini. To so projekti Sigma 2, Ikon, Share Culture in predvsem Jezik-Lingua, pri katerem odigra pomembno vlogo SSO. Tem načrtom, ki sodijo v t. i. strateški niz, je namenjenih 40 milijonov evrov, projekti pa so posvečeni okoljskim in prevoznim politikam, razvoju gospodarskih podjetij, tehnološkim inovacijam, medmanjšinskemu in kulturnemu sodelovanju. Bodisi Slovenija bodisi FJK podpirata zato čezmejne evropske projekte, pri katerih sta sodelujoči slovenska manjšina v Italiji in italijanska manjšina v Sloveniji, ker to pomeni dodatno vrednost za projekte same. V tem vidiku je že samo zasedanje komisije potekalo v izredno pozitivnem vzdušju, kar je odbornik De Anna strnil z mislijo, da se odslej manjšini osvobodjata ozkega in nekoristnega zaščitniškega razmišljenja in se gibljeta v smer logike enakih možnosti oziroma odgovornosti, kar zagotavlja po njegovem mnenju popolno integracijo v širšo skupnost. Manjšini postaneta tako funkcionalna člena v dialogu med Slovenijo in deželo FJK, saj obe strani sodelujeta kot enakovredna partnerja z enakimi odgovornostmi. Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu bo tudi v prihodnje podpiral nove projekte in tudi tiste, ki predstavljajo nadgradnjo dosedanjih. Njihovim prijaviteljem pa bosta RS in FJK skušali pomagati pri pripravi načrtov, saj manjšinska okolja večkrat nimajo vseh potrebnih resursov za tako pomembne poteze.

Foto: DPD

Novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost

Republiki Sloveniji ob 20-letnici čestitamo, državljanom pa želimo več blaginje

Letojski novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost je potekal v Gorici, v prostoru goriškega Avditorija v neposredni bližini Travnika. Celoten potek je bil nekoliko drugačen od prejšnjih let, a glede na številčno udeležbo je dogodek potrdil pomembnost in ugled slovenske stranke v deželnem družbenopolitičnem prostoru. Poleg vodstva stranke so se novoletnega sprejema udeležili poslanec Mirko Petek, predsednik Komisije v Državnem zboru Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, goriški župan Ettore Romoli, generalna konzulka Vlasta Valenčič Pelikan in konzulka Bojana Cipot, predsednik goriške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat, župani Franka Padovan, Alenka Florenin, Fulvia Premolin, Marko Pisani in Elio Berra, predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Draga Štoka in Rudi Pavšič, predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik, številni deželni svetniki in predstavniki Demokratske stranke, predstavnika Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Breda Mulec in Rudi Merljak, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Boris Pleskovič, delegaciji novogoriške SDS in NSi ter številni drugi. Novoletni sprejem SSK je potekal v dveh delih. V prvem, uradnem delu, ki se je začel z Zdravlji-

co - ob klavirski spremljavi Carla Corazze jo je zapela Mirjam Pahor -, je največ pozornosti vzbudil govor deželnega tajnika SSK Damijana Terpina, ki se je na začetku navezal na državniški obisk predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka v Rimu, pri tem je poudaril, da "vsega tega ne bi bilo, če bi pred dvajsetimi leti Slovenija ne postala končno samostojna država, potem ko so se na plebiscitu njeni državljani množično odločili za lastno državo. V čast si štejemo, da smo kot stranka Slovencev v Italiji takrat bili vseskozi, brez omahovanj ali odstopanj, za samostojno Slovenijo". Pri tem pa je še dodal: "Republiki Sloveniji ob njeni dvajsetletnici čestitamo, njenim državljanom pa želimo več blaginje in manj strahu ter nezupanja v prihodnost".

Terpin se je zaustavil pri gospodarski krizi v Sloveniji: "Matična država v tem trenutku potrebuje politični zasuk, ki bi združil najboljše politične in gospodarske potenciale". Glede Italije pa je podčrtal zaskrbljujoči podatek, "da vsak četrty mlad človek v tej državi ne najde zaposlitve". Glavni del govora je bil namenjen stanju Slovencev v Italiji. Novo leto se je začelo z manjšimi skrbmi, ker je vlada dodelila predvideno vsoto finančnih sredstev. Glede na razplet dogodkov je za Terpina pomembno, da "mora

manjšina iskati dialog in sodelovanje pri vladnih strukturah, saj ne more na svoja šibka ramena prevzemati odgovornosti za zamenjavo sedanje politične oblasti, ker je to stvar širše opozicije v državi". Pri tem ima za "pravilno držo npr. manjšinskih

poslancev Južnotirolske ljudske stranke (SVP), ki se proglašajo, da so "blockferei" oz. neodvisni od obeh političnih polov. Politične večine ne ocenjujejo po ideološkem predznaku, pač pa le po konkretni odprtosti za njihove vsakodnevne potrebe in se ob tem zavedajo, da ob strogi opozicijski držbi ne morejo biti učinkoviti zagovorniki manjšinskih interesov". Zaradi tega bi bilo potrebno za našo manjšino "na novo razmisliti najprej, kako bo v prihodnje sploh ponovno dosegla predstavnitvo v Rimu in kako bo na lokalni ravni... pri uveljavljanju interesov naše manjšine".

V svojem nagovoru deželni tajnik SSK ni mogel mimo upravnih volitev na Tržaškem in Goriškem, pri katerih stranka računa na potrditev svoje vloge v vodstvenih organih obeh pokrajinskih ustanov. Prisotnost predstavnikov SSK je toliko bolj pomembna sedaj, ko "se je pojavila nova okoljska nevarnost, ki ima lahko uničujoče posledice na območje, na katerem živimo Slovenci, in se nanaša na načrtovano traso hitre železnice. Nekateri slovenski zaselki - kot npr. Sabliči - tvegajo, da bodo plačali pretežak davek in da bodo povsem uničeni". Pri tem se je navezal na Demokratsko stranko in izrazil zaskrbljenost za njen obstoj.

/str. 2

Pogovor

Izvrstna oblikovalka in poznavalka lutk Breda Varl je spregovorila o tej očarljivi umetnosti

3

Galerija Ars v Gorici

Slikarka Milojka Nanut razstavlja portrete osebnosti iz glasbenega, likovnega in literarnega sveta

9

Peterlinova dvorana v Trstu

S predavanjem p. dr. Edvarda Kovača se je začel niz srečanj Etika in prihodnost v organizaciji mladih

10

POGOVOR Breda Varl

"Izdelovanje lutk je zame velik užitek!"

Kdor ima vsaj malce stika z gledališkim svetom in lutkarsko umetnostjo, gotovo pozna vrhunsko strokovnjakinjo te očarljive gledališke zvrsti, Breda Varl, ki jo imajo še posebno radi koroški rojaki, saj je sodelovala in še sodeluje s številnimi koroškimi lutkovnimi in gledališkimi skupinami v Šmihelu, na Zilji, v Pliberku, Selah, Železni Kapli, Škocjanu, Globasnici, na Radišah. Več kot deset let sodeluje tudi z lutkarji iz Celovca. Poleg drugih publikacij je pri Krščanski kulturni zvezi je izdala knjigo Igrajmo se z lutkami, ki je izšla ob 10-letnici Tedna mladih umetnikov na Rebrnici, na katerem vsako leto skrbi za lutke in osnutke ter končno predstavo. Breda Varl, ki ima, kot je sama zaupala, primorske korenine, je diplomirala iz arhitekture na FAGG v studiju za notranjo opremo in industrijsko oblikovanje. Magistrirala pa je na praški Akademiji AMU na oddelku za alternativno in lutkovno gledališče. Od l. 1983 do l. 2009 je bila zaposlena v Lutkovnem gledališču Maribor, zadnja leta kot umetniški vodja, in ima velike zasluge, da je to gledališče dobilo primernejše prostore v novi stavbi oz. delno v minoritskem samostanu. V Mariboru je skoraj trideset let predavala na Pedagoški fakulteti o lutkovni plastiki, scenografiji, lutkovni kulturi in vizualnih komunikacijah. Za svoje delo je prejela več priznanj, med drugimi Glazerjevo listino, Janežičevo priznanje in Tišlerjevo nagrado. Gospa Breda Varl in njen mož Tine Varl sta 26. januarja letos prejela zlato plaketo Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije za življenjsko delo. Tretji konec tedna v januarju se je mudila v Gorici, kjer je v KCLB vodila enodnevni seminar in si ogledala razstavne prostore, v katerih je bilo v četrtek, 20. januarja, odprtje njene razstave V čarobnem svetu lutk. Breda Varl je kot izredno prijetna sogovornica, v petek, 14. januarja, prijazno sprejela povabilo na pogovor, za kar se ji najprisrčneje zahvaljujem. Ker je v januarju imela rojstni dan, ji prisrčno voščim, tudi v imenu bralcev, še mnogo lepih sončnih dni v družbi njenih ljubljenih lutk.

Naj začnem kar s skoraj obveznim vprašanjem: kdaj in kako so vas lutke zvale v svoj čarobni svet, da ste se odmaknili od smeri vašega študija in diplomiranja?

To je povezano z mojo ljubeznijo; moj mož Tine Varl je namreč lutkar že od šestega leta dalje. Ko sem začela hoditi z njim, me je hitro vključil v svoje delo in morala sem mu narediti prve lutke, seveda brez vsakršnega poznavanja lutkovne tehnologije. Sploh nisem vedela, kaj je sodobna lutka. Tako se je začelo, sicer sem že od nekdaj bila oblikovalka. Moje prve lutke so nastale, ko sem bila še študentka; imela sem približno dvajset ali enaindvajset let.

Se še spominjate za katero predstavo?

Ja, ja. Bila je 'pavlihjada', napravila sem Pavlihca in štiri ročne lutke za neko družvo na Dravskem polju, imena se ne spominjam, v Hotinji vasi. To je bil začetek, potem pa je vse steklo. Povedati moram, da je študij arhitekture v Ljubljani izredno umetniško usmerjen, čeprav je na tehnični fakulteti za Gradbeništvo, arhitekturo in geodezijo. Toda glede na profesorje, ki so predavali, od samega Plečnika naprej, je

bilo vse usmerjeno v neko umetniško oblikovalsko smer. Po prvih dveh letih bolj teoretičnih predavanj se študentje odločajo za posamezne razrede in jaz sem šla v razred industrijskega oblikovanja in notranje opreme. Tam sem delala za sedaj že devetdesetletnega profesorja Nika Kralja, ki sem ga zelo občudovala. Že v študentskih letih sem delala lutke kot študijsko nalogo. Prvo službo sem dobila pri Založbi Obzorja v Mariboru, kjer sem osem let opremljala knjige, dokler me danjši direktor Lutkovnega gledališča ni povabil, naj pristopim k njim. Medtem sem sicer vseskozi delala lutke za razne skupine svojega moža, ki je bil eden od ustanoviteljev profesionalnega Lutkovnega gledališča v Mariboru. Direktor gledališča Bojan Čebulj me je l. 1983 povabil v gledališče in od takrat dalje do upokojitve sem bila najprej oblikovalka - poklicno sem delala lutke -, zadnjih šest let pa sem vodila teater. Sicer sploh nisem direktorski tip, a ker se gradnja lutkovnega gledališča ni premaknila in je to bila neizpeta simfonija mojega moža, ki je bil direktor tega gledališča v '90. letih do upokojitve, sem to želela izpeljati do konca. Končno nam je to tudi uspelo, ker je bila seveda prisotna politična volja, predvsem mariborskih županov, ki so sprva zavirali gradnjo. Z denacionalizacijo je bil vrnjen samostan minorit, ki pa niso vedeli, kaj naj bi delali s to zelo "ubogo" zgradbo. Zato so jo l. 1998 vrnili mestni občini Maribor. Ko so se na občini odločili, da bi bilo lahko v njem lutkovno gledališče, sem bila nad tem zelo navdušena. Pravilno smo izbrali: samostanska zgradba ima pač svojo zgodovino in dušo, pa še srednjeveške liturgične igre so izvajali po samostanih, zato ima tudi ta samostan neko stičišče z gledališčem. Gradnja se je sicer zavlekla, ker so našli arheološke ostanke, ki so zdaj na ogled v gledališču. Moj mandat je konec oktobra 2009 potekel, in ker sem svoj cilj dosegla, sem se upokojila. Sedaj se lahko spet predajam ljubljnim lutkam. Letos imam kar štiri projekte. Pri delu zelo uživam, čeprav delam v mrzli kleti, ker nimam še vsega urejenega. Zame je vsaka predstava izziv in srčno rada izdelujem lutke.

Goriški vrtljak, gledališki otroški abonma, je našim malčkom v 14 letih obstoja, poleg drugih, ponudil kar nekaj lutkovnih predstav, zato jim je ta gledališka zvrst kar domača. Verjetno so z njenimi zakonitostmi manj seznanjeni naši odrasli bralci, zato bi lahko na kratko omenili zgodovino lutke in povedali, kako nastane lutkovna predstava?

Skozi vso zgodovino je lutka sspadala z živim gledališčem; lutka je samo eno od sredstev sporočanja v gledališču, lahko je telo, lahko je verbalno sporočanje ali je figura-lutka. Lutka je bila pravzaprav vedno namenjena odraslim, žal pa Slovenija, pa tudi ta severni del Italije nima svojega avtohtonega lutkovnega lika. Južna Italija ima Pulcinello, katere izvor sega v renesanso - stara lutka je namreč ritualna -, Guignol je v Franciji, Punch v Angliji, Kaschperle v Avstriji, Petruška ali Piotr v Rusiji... Nas Slovence ta lutkovni razvoj ni dosegel. Tik pred drugo svetovno vojno smo mi dobili "umetno" figuro, Pavliho. Niko Kuret je ugotovil, da igre, ki so jih po Sloveniji igrali v '20. letih, so

prinesli češki umetniki. Slovenija je bila namreč v začetku dvajsetega stoletja polna Čehov (operni pevci, glasbeniki, igralci...) in ti so prinesli ročno lutko Kašpare. Slovenci imamo Milana Klemenčiča, ki je študiral slikarstvo najprej v Italiji, nato v Pragi in Münchnu, kjer so se v obdobju

Foto DPD

simbolizma, na prelomu devetnajstega v dvajseto stoletje, umetniki zbirali v klubih, in tam se je seznanil z lutko. Lutka ga je tako obsedla, da je ob vrnitvi v Slovenijo prinesel miniaturno mario-netno gledališče; sedaj hrani to Klemenčičevo zapuščino Lutkovno gledališče Ljubljana. Kuret si je v '30. letih prejšnjega stoletja zamislil slovenski lik; ta je moral biti veseljak, burkež, ki sicer dela dobra dela. Alenka Gerlovič mu je narisala podobo in lik oblekla v gorenjsko narodno nošo. Dali so mu ime Pavliha po prvem istoimenskem humorističnem časopisu.

Če želimo napraviti lutkovno predstavo, moramo vedeti, da je lutkovna umetnost vizualna in ne verbalna. Objekt igre - lutka si moramo seveda izdelati. Ko delamo igralca-lutko, ga moramo izdelati tako, da nam bo naredil na odru točno to, kar hočemo z njim pokazati. Tu pa nastopi lutkovna tehnologija, ki je lahko zelo zahtevna. Bistveno ni to, da mora biti lutka kakšna komplicirana mario-neta, pomembno je, da je živa; sodobna lutka deluje vedno na simbolični ravni. Pri izdelavi sodobna lutka izgubi svoj porporc, razmerje, po človeku, ki ga renesančna lutka ima do sredine '50. let dvajsetega stoletja. Z novo dramaturgijo in novim razmišljanjem, pri katerem je lutka metafora nekega dogodka, izgubi svoj porporc (glava je ena sedminka celotne višine). Ta preobrazba se ujema tudi z uporabo novih materialov; prej so bili v rabi les, slonovina, kaširan papir... Lutka ima sedaj poudarek na gestikulaciji.

V teh dolgih letih, predanih lutkarstvu, na katere težave ste največkrat naleteli pri pripravah lutkovnih uprizoritev?

Če sama režiram lutkovno predstavo, nastaja nekaj zanimivega: kot likovnik imam v mislih zmeraj vizualno predstavo, njeno vsebino vidim. Napravim si neke skice, ko pa začnemo vaditi in jaz začnem delati lutke, nastanejo zmeraj drugačne, kot pri prvi zamisli. Težava nastane, ko pripravljam lutke za drugega režiserja; v prvi fazi se pač dogovoriva za koncept, a med postavitvijo tudi on začuti, da so stvari drugačne, kot si jih je zamislil. In to je prava pot do uspeha predstave. Žal pa, ko to spoznamo, nikoli ni-

mamo dovolj časa, da bi zavrgli prvo varianto in začeli delati drugo. Če pa režiram sama predstavo, lahko še zadnji hip kaj zamjenjam, ker sem itak nastrojena "na zadnji trenutek". V devetdesetih odstotkih je rezultat vedno drugačen od prve ideje. To so pač težave pri lutkarstvu. V gledališču z igralci lahko do zadnjega spreminjamo stvari. V lutkovni predstavi si lutkovni objekt moraš narediti in se mu potem podrediti ali pa ga izdelati na novo, kar v večini primerov ni mogoče.

Koliko časa sploh porabite za izdelavo lutke? Katere materiale uporabljate glede na vrsto lutk in njihovo vodenje?

Zelo preprosto lutko lahko napravim tudi v dveh dneh. Zadnja leta rada delam v lesu, to je razbarjenje in zahteva kar nekaj časa. Za marioneto in vso tehnologijo, ki jo zahteva, pa se lahko uporabi tudi do dvesto ur. Ob lesu najraje delam v stiroporu, ker se da lepo rezati, obrusiti, oblikovati in porbarvati, pa še obleči z blagom. V 60. -70. letih smo veliko delali v penasti gobi, da sem se je prav "prenajedla". Uporabljam pa sem tudi papier-mache', poliuretan, stekleno volno in plastično maso, a postopek izdelave je izredno dolg.

Izoblikovali ste ničkoliko lutkovnih predstav. Se vam je med temi kateri še posebno vtisnila v spomin?

Izredno ljuba mi je Turjaška Rozamunda, pripravljena v LG Maribor l. 2000 ob 200-letnici rojstva

F. Prešerna. Z njo smo gostovali tudi na Poljskem in v Belorusiji. Na Koroškem pa mi je najljubša predstava Cirkus; gre za songe-balade francoskega srednjeveškega pesnika F. Villona, ki sem jih na oder postavila s skupino gimnazijcev. Katerina Hartmanova je fenomenalno uglasbila songe. Vanjo sem vpletla življenjsko zgodbo pesnika, ki simbolno predstavlja kreativnega človeka, kar smo mi vsi, vsak na svoj način. Celotno predstavo vodijo skeletni smrti, ker je pač z njimi zaznamovano Villonovo življenje. Lutke so majhne, lesene. Skeleti hočejo njega, pesnika, a on se jim ne vda, ker ni še vsega napisal. Skeleti ga ne morejo dobiti, ker tisti, ki nekaj ustvarja, živi večno. Predstava je imela čudovit odziv tudi med profesorji; zdelo se jim je nemogoče, da smo napravili z najstnikskimi izvajalci tako predstavo. Srčno rada bi, da bi to predstavo videli tudi v Mariboru.

Na dolgi poklicni poti ste ustvarjali, in še ustvarjate, v poklicnih pa tudi ljubiteljskih skupinah, predvsem pri koroških rojakih, pri katerih je lutkarstvo umetnost močno zakoreninjena. Kako se ti dve realnosti odražata pri ustvarjalnem delu?

Zame ni nobene razlike. Tip dela in postopek sta popolnoma enaka, s tem da pri procesu dela ljubitelji veliko bolj uživajo, ker so sproščeni, se tudi šalijo. V poklicnem gledališču je vse bolj strogo. Ljubitelji so veliko bolj srčni. V Celovcu imajo že pet skupin. Študentje se po dokončanem univerzitetnem študiju navdušeno vračajo k lutkovni skupini, ker bi še radi igrali. Sicer so ti mladi po navadi dejavni še v pevskem zboru, ukvarjajo se s športom, v šoli so odličnjaki. Prav ta konec tedna bodo ti zagnanci gostovali v Mariboru. Z njimi so se stakle prave spontane prijateljske vezi.

Kaj bi svetovali mlademu igralcu ali igralki, ki bi rad deloval v lutkovnem gledališču?

Še pred nekaj leti sem jim svetovala oditi v Prago, sedaj pa jih napotim v Maribor ali Ljubljano, saj so pedagoška in likovna fakulteta in po novem tudi AGRFT sprejele v svoje programe tudi lutkarstvo. Sama sem te vsebine (scenografijo, lutkarstvo in sploh gledališče) na mariborski pedagoški fakulteti predavala 25 let. Sedaj

kar nekaj naših diplomantov živi od lutkarstva. Končno pa bodo imeli nekaj pojma o lutkovni umetnosti tudi diplomanti, ki bodo izšli z ljubljanske AGRFT. Pred leti na Akademiji še slišati niso hoteli o lutkarstvu. To je bila velika škoda. Saj ni treba imeti posebno fakulteto za lutkarstvo, ampak vsaj en semester ali en letnik, da študentje spoznajo, kaj je lutka, da je sredstvo sporočanja, s katerim lahko nagovorijo otroke in odrasle. V bistvu je rekvizit v roki igralca, prenos energije na neki predmet.

Živi igralec vzpostavi odnos s publiko, gre za dialog med igralcem in gledalcem, tistim, ki sporoča, in tistim, ki sprejema, pri lutkovnem gledališču igralec da energijo lutki, lutka pa govori z gledalcem, to je pa trikotnik, samo ta je razlika. Če je lutkar spreten, bodo vsi gledali le lutko, ta jim bo posredovala čustva.

Lutkar v glavnem ustvarja za otroke. To mu gotovo nalaga nemalo odgovornosti. Na kaj mora biti predvsem pozoren?

Predvsem na to, da prenaša energijo na mrtev predmet, lutka je pač kos materiala, ki zaživi v rokah tistega, ki jo drži oz. vodi.

Zadnje čase vas ne bremeni več vodenje Lutkovnega gledališča Maribor, kateremu ste darovali kar nekaj truda in energije. Čemu sedaj najbolj namenjate vaše umetniške vzgibe?

Namenjam jih lutkarstvu, izdelavi lutk za kako predstavo. Želim si pa tudi malo več ilustrirati. Precej sem že ilustrirala, rada rišem in slikam. Pred časom sem eno leto sanjala, da sem na odprtju svoje slikarske razstave. V resnici pa takrat nisem imela časa za slikanje, morda ga bom pa vendarle našla. Sedaj delam za neko avstrijsko gledališče na Štajerskem pravljico o podganah, v kateri je pet junakov, pa še njihovi dvojniki v različnih tehnologijah za različne situacije v igri. Delam tudi na Koroškem za našo celovško skupino in za eno na Radišah. Potem bo pa že jesen, ko bom kaj pripravila za našo družinsko lutkovno gledališče. Z možem imava tri vnukinje in zanje delava gledališče. Letos sva imela že peto tako "domačo" predstavo s šestimi ponovitvami (!). Premiera je za družino, ponovitve pa za prijatelje.

Iva Koršič

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Razstava Očarljivi žar lutk, ki živo nagovarjajo gledalca

Razstavni prostori Kulturnega centra Lojze Bratuž so se prejšnji teden spremenili v čudežno gledališko prizorišče, na katerem kraljuje nešteto majhnih in večjih ali celo zelo velikih lutk v pisanih kostumih; izdelane so iz

vrstne na Goriškem, ki je bilo v četrtek, 20. januarja. Predsednica KCLB Franka Žgavec je v uvodnih besedah osvetlila najpomembnejše življenjske in poklicne mejnike arhitekta mag. gospe Varlove, ki je, popolnoma predana

lutkarstvu, ustvarila celo vrsto lutkovnih predstav in razstavljala v Sloveniji, Avstriji in Argentini. Žgavčeva je povedala, da se na goriški razstavi Varlova predstavlja z izborom svojega življenjskega dela. Poleg prikaza različnega tipa lutk (ročnih, na palici..., le klasič-

nih marionet na nitkah ni) je razstavljenih tudi nekaj plakatov za njene predstave. Besedo je nato prepustila umetnici, da bi sama spregovorila o svojem delu in občutkih, ki jo vežejo na lutke. "Lutka je zame čarobna spremljevalka našega vsakdana, živi v našem okolju, v lutkovnem in velikem gledališču, zadnje čase jo pogosto vidavamo na televiziji, sama pa se z lutkami ukvarjam več kot 40 let", je dejala Varlova in pristavila, da vselej, ko ustvarja mrtve like za kako uprizoritev, jo neprestano

preganja misel, kako bodo posamezno lutko oživili igralci in ali ji bodo znali vdihniti tisto energijo, ki je potrebna za njen pravi lik, karakter in osebnost.

Svoj ustvarjalni opus je razdelila v tri osnovne faze. V prvem obdobju je oblikovala lutke, pa tudi kako scensko rešitev, izključno po režiserjevih napotkih in željah. Lutke so bile v klasičnih tehnologijah, ročne, na palici... (na razstavi so iz tega obdobja Bajka o kraljevih češnjah, Muc se ženi...). Uporabljala je penasto gobo, stiropor, poliuretanske pene, v glavnem materiale iz plastičnih mas.

/ stran 15
IK

Misli iz knjige duhovnika Pier Antonia Belline

Biti duhovnik ni lahko (5)

Vselej, ko govori o Furlanah, vidimo, da imamo z njimi pravzaprav veliko skupnega: "Nekateri o Furlanah slabo govorijo. Bodimo pošteni: ko je prišlo obilje tudi k nam, se nismo ravno izkazali. Obnašali smo se kakor Italijani. Ko je bila pri nas revščina, če ne celo beda, smo se obnašali veliko bolj dostojanstveno in pozitivno. Prvič v vsej naši zgodovini imajo naši ljudje malo več denarja v žepu. Kupijo si lahko, kar želijo, zato pa denar pogosto slabo porabijo, ker ga niso vajeni. Vedno nosim v srcu spomin, ki mi ga je moja mati zapustila o svojem otroštvu. Takrat niti ni potrebovala denarnice, saj je tisti drobšč, ki ga je imela, spravila kar v robec, napravila voz in ga shranila v prsih. Jaz, njen sin, pa kronološko sicer živim eno samo generacijo kasneje, ekonomsko pa naju z mamo ločujejo stoletja, da ne rečem tisočletja. Jaz torej imam svoj blokac in čakam na kreditno kartico in seveda takoj nekaj kupim, če to želim. Naenkrat smo naredili prehod iz generacije bede, ko so ljudje imeli eno stranišče "na štrbunk" zunaj ali v

hlevu, v generacijo, ki ima kopalnico v hiši. Najdejo se celo hiše s tremi, štirim kopalnicami - zgodi se celo, da je v hiši več kopalnic kot ljudi (zdej, ko sem sam v Tolminu, moj brat pa v Ljubljani, je v naši hiši dvakrat več kopalnic kot ljudi - 4:2, subjektivna op. prev.). Nihče se ne bi mogel upreti tovrstnemu izzivu. Prepričan sem, da to ne bo trajalo v nedogled. Ni pravično, predvsem pa ni mogoče. Treba je počakati, morda pa se bomo umirili in se spametovali. Spomnim se, da ga je moj oče rad malo srknil, kakor mnogi drugi - ni bil edini. Ko je umrl, dejansko zaradi tega ni propadla nobena gostilna. Ko je prihajal domov malo okajen, mu je moja mati vedno ježno zavpila: 'Presneti lenuh! Osel grdi! Da bi te vrag pocitral!' Na to se je on malo nasmehnil in šel spat. Čeprav sem razumel in se strinjal z materino reakcijo, sem si vseeno

večkrat dovolil reči: 'Ne huduj se zdej nad njim, ker te ne sliši. Samo sebe žreš, ne da bi kaj doslegla. Med drugim bi se lahko tudi zgodilo, da bi se vrnil tja, kjer je bil doslej. Počakaj, da ga mine, jutri pa mu boš napravila pridigo'.

Pridigati mlademu človeku ob nepravem trenutku je pogosto izgubljen čas, če se že ne zgodi, da se grdo odzove. Po navadi te taki niti ne poslušajo, ker imajo npr. slušalke v ušesih, denar v žepu in so torej v vsem preskrbljeni. Imej potrpljenje in počakaj, da ga mine, da pride pravi čas, v katerem bo bolj dovzeten za po-

slušanje, ker ga bodo manj raztresale druge stvari in puhlosti. Kaj je treba medtem storiti?

To, kar so počele naše mame in none - treba je ohraniti stanovanje toplo in razsvetljeno, treba je napraviti tako ozračje, ki lahko ogreje telo in srce. Prišel bo čas, ko se bo otrok vrnil in poslušal, kar mu imamo povedati. Če pa v peči ne bo našel niti malo žerjavice ali prižgane sveče in koga, ki bi ga čakal in bdel, molil, jokal, ne bo prišel več blizu. Isto velja tudi za Cerkev".

"Cerkev ne sme ljudem neprestano 'lomiti škotel' (za ne-Primorci: to pomeni nekoga nadlegovati, pravzaprav mu najedati, op. prev.) in obsemeno pridigati glede kondomov, istospolnih, izvenzakonskih skupnosti, ločenih, izvornih celicah, pa še o tem in onem. Dovolj! Če že ni papež tisti, ki govori, se najdejo drugi, ki vsak dan prepovejo kaj novega. Pusti vendar ljudem, da se odločajo po svoje, uporabljajo svojo glavo in svojo vest, se naučijo odgovorno izbirati in plačati za svoje napačne izbire! Samo tako lahko človek raste.

Andrej Vončina

Izjava novomeškega škofa Andreja Glavana

Ob razglasitvi dveh slovenskih mučenk

Škofija Novo mesto in z njo tudi vsa Cerkev na Slovenskem postaja dežela mučencev in mučenk. 13. junija 2010 je bil na Slovenskem evharističnem kongresu za blaženega in mučenca razglašen Alojzij Grozde. V petek, 14. januarja, pa je papež Benedikt XVI. podpisal odlok o priznanju mučeništva petim redovnicam iz redovne družbe Hčera Božje ljubezni, ki so mučeniško smrt pretrpele v decembru 1941 v mestu Goražde ob Drini v današnji Bosni in Hercegovini. Med temi drinskimi mučenkami, ki so bile žrtve četnikov, sta bili tudi dve Slovenki: sestra Krizina (Jožefa) Bojanc iz Zbur v župniji Šmarjeta in sestra Antonija (Jožefa) Fabjan, iz vasi Lipje v župniji Hinje. Te sestre so bile živ zglede krščanske dobrotelčnosti, saj so v državnem Otroškem domu na Palah pri Sarajevu v Bosni in Hercegovini požrtvovalno negovale bolnike in velikodušno skrbele za otroke različnih ver in narodnosti. S svojo mučeniško smrtjo so postale tudi priče izjemne zvestobe Bogu. Njihova prelita kri bo gotovo seme novih kristjanov in novih duhovnih poklicev.

Red sester Hčera božje ljubezni je v Avstriji ustanovila sestra Franciska Lechner. Sarajevski nadškof dr. Josip Stadler je prve sestre iz Avstrije povabil v Sarajevo. V red je v nadaljnjih desetletjih med drugimi vstopilo kar 70 Slovenk. Sestri Krizina Bojanc, rojena 1885, in Antonija Fabjan, rojena 1897, sta bili doma iz skromnih, preizkušanih in zelo revnih družin. Preden sta vstopili v red Hčera Božje ljubezni, je s. Krizina (prej Jožefa) v domači vasi Zbure živela 36 let, s. Antonija (prej Jožefa) pa v Suhi krajini (poleg Hinje) v Žužemberku in Ajdovcu) 22 let.

Ob papeževem podpisu odloka o priznanju mučeništva petih redovnic, med katerimi sta tudi dve Slovenki iz naše škofije, se kot Cerkev na Slovenskem veselimo skupaj s Cerkvijo v Bosni in Hercegovini. Zgodovinske vezi med obema Cerkvama, ki so bile na prehodu iz 19. v 20. stoletje zelo številne, dobivajo z razglasitvijo Drinskih mučenk novo moč in pomen.

Vsi naši blaženi in tudi svetniški kandidati, med njimi tudi božji služabnik škof Janez Gnidovec, doma iz Ajdovca v naši škofiji, sporočajo: da je možno ljubiti Boga nad vse v vseh življenjskih okoliščinah, mu biti do konca zvest v svoji poklicnosti, biti velik v majhnih stvareh in dolžnostih vsakdanjega življenja, vse delati iz ljubezni brez sebičnosti, v vsakem človeku ne glede na razlike videti brata in si prizadevati za krščanske ideale, zlasti čistost srca. Takšno pričevanje potrebuje današnji svet in tudi naša slovenska družba.

Veselimo se tolikih milosti, ki smo jih deležni v našem času. Naj nam vsem pomagajo k poglavitni verskega življenja, k večji skrbi za duhovniške in redovniške poklice, in predvsem k večji svetosti. Svetost je tista sila, ki je sposobna spremeniti svet tudi tedaj, ko vsa druga prizadevanja ne rodijo pravih sadov!

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

Kako je torej z vprašanjem vzgoje v družini in družbi? Kako to vpliva na (ne) odločitve mladih?

Opažamo, da ni niti enega "opinion-leaderja" (dobe-

sedni prevod je kar v redu: "mnenjskega voditelja"), pa naj bo katoliški ali ne, ki ne bi ves čas ponavljal, kako je treba vprašanju vzgoje mladih nameniti več vsega - razmišljanja, moči, sredstev in še bi lahko naštevali. Ne nazadnje v Italiji že vsaj dve leti opozarjajo na t. i. "emergenca educativa" (izredno stanje v vzgoji) - največ moči naj bi po mnenju CEI (Italijanske škofovske konference) v naslednjih desetih letih (do 2020) namenili prav temu vprašanju. Vsi bodo seveda temu prikimavali, se s tem strinjali, ploskali z ušesi, jaz pa se s tem ne morem povsem strinjati. Je nujno res, da je mnenje večine tudi v stiku z resničnostjo? So pogledali na stvar z vseh strani? Ali ni to samo še ena obtožba staršev, da niso nudili otrokom dovolj dobre vzgoje?

To obešanje samo na vzgojo po mojem mnenju nikomur ne koristi, še najmanj pa staršem. Pa ne, da vzgoja ni pomembna - je zelo pomembna, a spet ne tako zelo, kot bi nas vsi radi prepričali. Zagotovo to ne drži za tisto množično vzgojo; v 20. stoletju so vanjo vložili ogromne napore (samo pogledjmo vse tri totalitarizme), pa ni kaj dosti ostalo od vsega. Domača vzgoja, ki je nihče ne more nadomestiti in ki ji v "cerkvenem" jeziku pravimo daljna priprava na zakon, je pomembna, toda upošte-

vati moramo to, o čemer smo razmišljali zadnjič - razmere so se korenito spremenile. Sodobna družba se otepa formalizmov in institucij, kar družina in Cerkev gotovo sta. Ne mara in ne spodbuja "vezave" in nič, kar je trajnega. Izdelki niso več za nekaj desetletij ali celo generacij, ampak so namenjeni samo potrošnji. Pokvarjenih stvari se ne izplača več popravljati, ker lahko dobimo nove, ki so boljše in cenejše. Tudi naši odnosi so postali predmet potrošnje in niso več trajni. Da bi se obdržali celo življenje? Kje pa! Tehnologija je vse naprednejša, a se je morala ukloniti ekonomski logiki - tej se vse bolj uklanjata tudi vzgoja in družina. Kaj lahko tu ponudita družina in Cerkev? Ponudita lahko tisto, česar sodobna družba ne more ponuditi. Ta ne upošteva človeške osebe v celoti, ki je sestavljena, prosto po Svetem pismu, iz telesa, duše in duha. Poudarek je na telesu, na zunanosti, ki ji je vse podrejeno. Vse teži k temu, da človek pozabi na svojo notranjo razsežnost, ker se potem z njim da manipulirati. Če torej kot zadnjič vzamemo avtomobilski jezik, je naloga družine in Cerkev ta, da ne poskrbita le za karoserijo, temveč za avtomobil v celoti. Starši morajo poskrbeti tudi za otrokov motor - oni se morajo odločiti, na katero gorivo bo šel ta motor. Otroka morajo tudi naučiti, kje se to gorivo dobi. Če želijo torej, da bo ta motor krščanski in bo njegovo gorivo Bog, se morajo že od samega začetka odločiti, da si bodo za to prizadevali - najprej pri sebi. Najprej morajo sami ugotoviti, kaj jim pomenijo Bog, krščanstvo in Cerkev, pogledati morajo svoj odnos z vstajim Kristusom. Vera je namreč odnos z Njim. Otroci bodo srkali od tod in tudi sami zoreli. Poleg tega je zelo pomembno, da otroke učijo

spraševati se o temeljnih zadevah, kritično opazovati svet okrog sebe in misliti s svojo glavo. Dati jim morajo zgled vztrajnosti in zvestobe. Zelo pomembna je tudi vloga očeta, ki je tisti, ki nudi varnost, trdnost, oporo. Starši, predvsem očetje, so tisti, ki morajo narediti "trdno hrbenico" svojim otrokom. Pa moška in ženska vloga sta zelo pomembni - danes gre vse v smer, ko to več ne drži, ko je vse "unisex". Učimo jih reda in odgovorne svobode, da ima vsaka odločitev, vsako naše dejanje, tudi svoje posledice, ki jih moramo sprejeti nase.

Zakaj to govorim? Ker se otroci potem srečujejo z drugimi svetovi, ki jih ne starši ne drugi vzgojitelji ne kontroliramo. Nekaj primerov so gotovo zvezdniki vseh vrst, katerih dejanja in besede so mnogim mladim življenjskega pomena. Identifikacija z drugo osebo pripelje do tega, da jo oponašamo tudi v svojem življenju, jo ponotranjimo in prenesemo v svoj svet. Glasbene vrste ustvarjajo subkulture in alternativne scene, ki privlačijo mnoge mlade, da se tam bolj ali manj "uresničijo". Vedeti moramo tudi, da so v ozadju reklam, izdelkov, postavitev po trgovinah ipd. razni psihologi množic, sociologi, komunikologi idr., ki z nami manipulirajo.

Institucije so še vedno pomembne, ker nudijo močno zavest skupnosti, vendar mora ta skupnost črpati iz studenta žive vode, iz Boga. Za vero in druge eksistencialne zadeve je treba žrtvovati največ in o njih se je treba, zlasti v družini, veliko pogovarjati. Je to zahtevno? Gotovo, ker je krščansko. Jezus je vedno pravil, da v odrešenju vodi ozka, strma in ovinkasta pot. Toda z Božjo pomočjo bo šlo. Če seveda vanjo verujemo!

GORICA Maša ob prazniku sv. Frančiška Saleškega

Bodite odgovorni in spoštljivi do resnice!

Na praznik sv. Frančiška Saleškega, 24. t. m., je goriški nadškof Dino De Antoni v kapeli duhovniškega doma daroval mašo za časnike, tiskarje in vse, ki imajo opraviti s sredstvi množičnega obveščanja. Zlasti novinarjem se je v homiliji zahvalil za njihovo delo in pozornost do krajevne Cerkve. Spodbudil jih je, naj

kljub pritiskom spoštujejo resnico in je ne potvarjajo z lažnimi interpretacijami.

Mediji oblikujejo javno mnenje, zato je nadvse pomembno, da je katoliški časnikiar - zvest krščanski slogu in smernicam sporočila Benedikta XVI. o medijih v digitalnem svetu - pri svojem delu pošten in odprt, odgovoren in spoštljiv do drugih.

Poslanica papeža Benedikta XVI. ob svetovnem dnevu miru

Verska svoboda - pot do miru (3)

Družina, šola svobode in miru
4. Kakor je verska svoboda pot do miru, tako je verska vzgoja privilegirana pot usposabljanja novih rodov za priznavanje drugega kot svojega brata in sestru, s katerima skupaj hodimo in sodelujemo, da bi se vsi čutili živi člani iste človeške družine, iz katere ne sme biti nihče izključen. Družina, utemeljena na zakonu, je izraz intimne povezanosti in dopolnjevanja med moškim in žensko in je v tem smislu prva šola oblikovanja ter družbene,

kulturne, moralne in duhovne rasti otrok, ki morajo imeti v očetu in materi prve pričevalce življenja, usmerjenega v iskanje resnice in ljubezni do Boga. Starši morajo biti vedno svobodni, da brez prisile in odgovorno posredujejo otrokom lastno dediščino vere, vrednot in kulture. Družina kot prva celica človeške družbe, je primarni prostor oblikovanja harmoničnih odnosov na vseh ravneh človeškega, narodnostnega in mednarodnega sožitja. To pot je tre-

ba modro prehoditi, da bi ustvarili solidno in solidarno družbeno telo, pripravili mlade za prevzem njim lastne odgovornosti v življenju v svobodni družbi ter v duhu razumevanja in miru.

Skupna dediščina

5. Lahko rečemo, da ima med temeljnimi pravicami in svoboščinami, utemeljenimi na dostojanstvu osebe, verska svoboda posebno mesto. Ko je verska svoboda priznana, je dostojanstvo človeške osebe deležno

spoštovanja v njegovi korenini, etos in družbene ustanove pa se utrjujejo. Nasprotno pa, ko se verska svoboda zanika, ko se poskuša preprečevati izpovedovanje lastne vernosti ali osebne vere in življenja v skladnosti z njima, gre za napad na človeško dostojanstvo in se hkrati rušita pravičnost in mir, ki sta utemeljena v pravičnem družbenem redu, ki je zgrajen v luči Najvišje resnice in Najvišjega dobrega.

V tem smislu je verska svoboda tudi pridobitev politične in pravne civilizacije. Gre za osnovno dobro: vsaka oseba mora svobodno uveljavljati pravico osebne in skupne izpo-

vedovanja in izražanja lastne vernosti ali vere bodisi javno bodisi zasebno, v izobraževanju in praktičiranju, v medijih, bogoslužju in opravljanju obredov. Oseba ne bi smela doživljati nasprotovanj, če želi pripadati veri ali ne želi izpovedovati nobene. V tem pogledu je mednarodna ureditev značilna in ustvarja bistveno izhodišče za države, v kolikor ne dopuščajo nobene razveljavljive verske svobode, razen zakonite zahteve javnega reda po pravičnosti. Mednarodna ureditev tako priznava pravicam verskega značaja isti status kot pravicam do življenja in osebne svobode, torej tistim vsesplošnim in naravnim pravicam, ki

jih človeški zakon ne sme nikoli zanikati.

Verska svoboda ni izključna dediščina verujočih, ampak dediščina celotne družine narodov sveta. Je bistvena prvina pravne države: ni je mogoče zanikati, ne da bi s tem hkrati napadli vse pravice in temeljne svoboščine, saj je njihova sinteza in vrhunec. Verska svoboda je "lakmusov papir za preverjanje upoštevanja vseh drugih človeških pravic". Medtem ko spodbuja izvajanje najbolj specifično človeških zmožnosti, ustvarja nujne pogoje za uresničevanje celostnega razvoja, ki se na edinstven način tiče celovitosti osebe v vseh njenih razsežnostih.

In memoriam

V slovo župniku Bogomilu Breclju

G. Bogomil Breclj je v 86. letu starosti v petek, 21. januarja, odšel k Očetu.

Rodil se je 8. avgusta 1925 v Žapužah v župniji Šturje. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, maturiral pa v Lienzu. Njegova mlada leta je za vedno zaznamoval 8. julij 1944, ko so partizani z doma odpeljali očeta Jožefa, sestra Angelo in Marico ter brata Martina in jih štiri dni kasneje umorili v gozdu pri Kodretih v Gornji Braniški dolini. Še bolj pa je mladega Bogomila zaznamovala mati Emilija, ki je preživelim sinovom naročila, naj ne mislijo na maščevanje. Kot begunec je pokojni v prvih povojnih dneh doživel pretresljivo srečanje z nekdanjim bogoslovcem, ki so ga po krivici izključili iz seminarija. Odločil se je za vstop v goriško bogoslovje, v mašnika ga je 25. marca 1950 v cerkvi sv. Ignacija posvetil nadškof Margotti. Novo mašo je daroval na Travniku, vendar materi niso dovolili, da bi prestopila mejo in se udeležila nove maše; zato ji je novomašnik Bogomil podelil novomašniški blagoslov kar čez mejno mrežo. Dogodek je odmeval na vsedrjavni ravni, saj mu je časopis Domenica del Corriere posvetil narisano naslovnico. Mati mu je povedala, da sta rajni sestri, ko je bil študent v Ljubljani, nekoč izjavili, da sta pripravljene umreti, da bi nekega dne njun brat postal duhovnik. Kot kaplan je Bogomil Breclj od aprila do septembra 1951 služboval v Štandrežu in kmalu začel prirejati pastoralne, kulturne in športne prireditve v fari. Premeščen je bil v Sovodnje, kjer je kot kaplan do

septembra 1955 nadaljeval do delovanja. Od septembra 1955 do marca 1962 je bil župni upravitelj v Doberdolu, nato do konca avgusta 1972 župnik v Doberdolu, kjer je nadaljeval in še razvil kulturno-prosvetno delo, zbiral mladino v dramski skupini, pri skavtih, otroškem zboru, odbojarski ekipi, omogočil razvoj prosvetnega društva in poskrbel za gradnjo župnijske dvorane, ki so jo uradno odprli marca 1970. Od septembra 1972 do oktobra 1976 je bil župnik v Zgoniku: tudi v tej fari je poživljal delovanje, ustanovil mešani zbor in mladinski krožek, prirejal kulturne večere in poskrbel za obnovo podružne cerkve sv. Urha v Samatorci. Po prihodu za župnika v Nabrežino se je z isto vnemo lotil pastoralnega in prosvetnega dela v tej župniji, kjer je med drugim v letih 1982/83 dal postaviti župnijski dom, a tudi obnoviti župnijsko cerkev sv. Roka in za potrebo italijanskih vernikov manjšo cerkvice v Kamnolomih. Leta 1991 je na kraju umora svojega očeta, sester in brata dal postaviti lesen križ, od julija 1992 pa se na tem kraju vsako leto vrstijo spominke in pravne maše. V Nabrežini je ostal do poslabšanja bolezni, ko se je upokojil in pred šestimi leti preselil v duhovniški dom v Gorico, kjer je tudi umrl.

V ponedeljek, 24. t. m., se je lepo število sobratov iz Goriške - tudi s slovenske strani - v kape-

li duhovniškega doma z jutranjo mašo poslovilo od g. Bogomila. Da je bil zelo priljubljen tudi med ljudmi, je pokazala množica prisotnih, pa tudi slovensko petje, ki ga je imel pokojni posebno rad. Msgr. Nino Comar, ki je vodil somaševanje in povzel njegovo življenjsko pot, je v homiliji poudaril, da je bil pokojni globoko veren človek, ki je širil ljubezen med ljudi, zvest materinim pripodročilom, naj pozabi, odpušča in ljubi. "Z besedo in življenjem je znal posredovati to sporočilo

Slovo od župnika v Nabrežini

Nabrežina se je na najlepši način poslovila od svojega župnika, ki je skoraj trideset let vodil to kraško župnijo. Davnega leta 1976 je iz Zgonika, poln življenja in načrtov, prišel v našo vas pokojni župnik Breclj. Po odličnih uspehih, ki jih je dosegel v Doberdolu in Zgoniku, se je z vnemo lotil dela v novi fari: treba je bilo zgraditi župnijsko dvoranico, kar mu je zlasti s pomočjo bratranca, gradbenika Ivana, kmalu uspelo. Obnoviti je bilo treba kulturno-versko življenje in zato je uvedel mesečna srečanja z uglednimi predavatelji, ki pa so žal pri faranih naletela na skromen odziv. To pa pokojnika ni spravilo s tira in je neumorno nadaljeval z novimi prijemi, ki so zadevali tudi delikatnost dvojezične fare s slovensko tradicijo in potrebami italijanskega dela faranov, ki so uprav-

odrešenja". V duhovniški skupnosti je bil pričevalec vere, molitve in ljubezni tudi v času hudega trpljenja, ko je znal obiskovalce celo opogumljati in tolažiti. Rad je bil z ljudmi, zato, je sklenil msgr. Comar, je v nebesih gotovo srečen, saj se je spet srečal s tistimi, ki so ga spremljali v življenju, in s tistimi, ki jih je on pospremil k Očetu.

ičeno pričakovali upoštevanje stanja. Tega se je gospod Breclj zavedal in skušal z vsemi močmi zadovoljevati ene in druge. Šele ko je zaradi hude bolezni zapustil farno, smo (so) se zavedali, kaj smo (so) izgubili. Navezanost in hvaležnost za ves njegov trud sta se izkazovali ob raznih obiskih v Domu duhovnikov, kjer je preživljal svoja zadnja leta, ob

naradijo, ne da bi pomislili na posledice. Palfrey pravi, da so mladi drugačni od staršev, ker živijo le v sedanjosti in so skoraj brez korenin, obnašajo se, kot da se bo vse končalo v nekaj trenutkih, ker ne dojemajo več preteklosti in niti prihodnosti. Živijo bolj v virtualnem svetu. Mladi živijo čas, ki ga nekako

določa računalnik: čas obstaja le v meji "od vklopa računalnika do njegovega izklopa". V tem tiči tudi razlog, zakaj jih ne zanima prihodnost in si ne znajo načrtovati življenja, da bi lahko prišli do zaželenega uspeha. Stalno delo ni več zanimivo

zanje, raje imajo nestalna dela. Večkrat bi radi menjali poklic, saj tako "ne zaidejo v dolgočasje". Tudi medosebne vezi so bolj rahle, to pa zaradi tega, ker živijo bolj pod pritiskom "vznemirjenosti in dražljajev" kot pa v objemu čustev. Čustvo je mnogo bolj stanovito kot dražljaj in daje medosebnemu odnosu večjo stanovitost. V digitalni družbi so prisotni dražljaji, manj pa čustva. Pri klepetalnicah se lahko zgodi, da smo v stiku z nekom, ki ga v resnici ni, torej smo le v virtualnem odnosu. Res pa je tudi, da starši zelo malo vedo, kaj mislijo mladi, saj večinoma ne uporabljajo klepetalnic.

Karlo Nanut

njegovi 50-letnici mašniškega posvečenja, ko smo se mu poklonili v njegovih Šturjah, in končno ta ponedeljek, ko smo se od njega poslovili v domači cerkvi. Nabitno polna cerkev, krsta s pokojnikom na golih tleh pred oltarjem ob krstni sveči, goriški nadškof, veliko število duhovnikov, okrepljeni cerkveni zbor, narodne noše in skavti ob krsti, ob strani višarske jaslice, ki jih je On posebno ljubil. Tako se je nabrežinska in širša skupnost poslovila od svojega župnika. Sveto mašo je vodil sam nadškof De Antoni, ki je na kratko orisal pot Brecljeve družine, ki sta jo (kot Bogomila samega) vodili globoka vera in ljubezen. Z molitvijo sv. Frančiška, ki govori o kreposti dobrote v nasprotju s pohlepno, zaupanju namesto nezaupanja, odpuščanju namesto maščevanja in

končno o ljubezni namesto o sovraštvu. To je bilo vodilo, ki ga je mati dala niti dvajsetletnemu sinu ob hudi tragediji, ki je prizadela družino ob poboju kar štirih članov. Tega se je Bogomil držal in se z mašno daritvijo vsako leto spomnil svojih padlih v gozdu pri Kodretih. Svoj poseg je gospod nadškof končal s slovensko molitvijo Materi Božji. Žalna sveta maša je potekala v slovensčini, petje pa je bilo tudi v italijanski. On koncu pa je prisotne presunila pesem "V nebesih si doma.... tam je Tvoj dom"! Domačini so se še dolgo poslavljali od svojega župnika, ki so ga v torek odpeljali v rodne Šturje, kjer ob svojih dragih na domačem pokopališču pričakuje vstajenja. Naj mu ljubi Bog poplača vse, kar je dobrega storil in za kar mu sami nismo znali v življenju izkazati svoje hvaležnosti. **n. k.**

Kratke

Pomoč Slovenske Karitas ob poplavah na Šrilanki

Šrilanko so prizadele obsežne poplave, ki za tamkajšnje prebivalce po cunamijih predstavljajo najtežjo preizkušnjo. Slovenska Karitas je pomoč v preteklih letih že posredovala na območje Batticaloa, ki je trenutno večinoma pod vodo. Kot so zapisali sodelavci Caritas Batticaloe, besede ne morejo opisati nesreče in tisk, ki jih preživlja pol milijona prebivalcev iz kar 134.000 prizadetih družin. V tem predelu so velike potrebe po oskrbi s pitno vodo, toplimi obroki hrane, mlečnih izdelkih za otroke, po šotorih, higienskih in drugih osnovnih materialih. Caritas Batticaloa je Slovensko Karitas v imenu prizadetih v poplavah zaprosila za takojšnjo pomoč in podporo. Tako z omenjene Karitas kot tudi iz Misijonskega središča Slovenije bodo za prvo pomoč v ta namen posredovali 20.000,00 evrov. Darovalci darove za Šrilanko lahko nakažejo na navedeni naslov: Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, Šrilanka - poplave, 02140-0015556761, 00 6203

Nadškof Anton Stres na obisku na Madagaskarju

Na povabilo škofa v Farafangani msgr. Benamina Ramarosona bo ljubljanski nadškof metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference msgr. dr. Anton Stres od 22. januarja do 9. februarja na obisku na Madagaskarju. V kraju Fianarantsoa bo od 26. do 31. januarja vodil duhovne vaje za duhovnike iz škofij Farafangana in Mananjary, nato pa bo obiskal slovenske misijonarke in misijonarje, ki so številčno najbolj zastopani prav v tej afriški državi.

22. nedelja Svetega pisma v Cerkvi na Slovenskem

V Cerkvi na Slovenskem bo v nedeljo, 30. januarja 2011, dvaindvajseta nedelja Svetega pisma. Letos bo dogodek zaznamovan s pastoralnim letom krščanske dobrotelosti in solidarnosti.

Slovensko biblično gibanje (SBG), ki v Cerkvi na Slovenskem deluje od oktobra 1993, vsako leto pripravlja vsebinske poudarke in pripomočke za svetopisemsko nedeljo. Župnije so za svetopisemsko nedeljo prejele priložnostni plakat. Predstavniki Slovenskega bibličnega gibanja si prizadevajo, da bi čim širši krog ljudi seznanili z vsebino Svetega pisma in jih uvajali v branje knjige. Gibanje povezuje biblične skupine, ki jih je v Sloveniji okrog 200. Spodbuja nastajanje novih skupin in jim pomaga pri delu, prireja tečaje, razstave, predavanja, spodbuja in oblikuje praznovanje nedelje Svetega pisma, pogloblja skupinsko in osebno delo s Svetim pismom ter izdaja biblično revijo z naslovom Božja beseda danes. V prostorih Škofijske gimnazije v Vipavi bo v nedeljo, 30. januarja 2011, ob 15. ure srečanje bibličnih skupin koprške škofije. Koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak bo predaval na temo Duhovna dela v Svetem pismu.

Srečanje narodnih delegatov za univerzitetno pastorale v organizaciji Sveta evropskih škofovskih konferenc (CCEE)

V Münchnu v Nemčiji bo od 27. do 30. januarja potekalo srečanje narodnih delegatov za študentsko in univerzitetno pastorale, ki delujejo v Svetu evropskih škofovskih konferenc (CCEE). V imenu Slovenske škofovske konference (SSK) se ga bo udeležil mag. Klemen Svetelj, voditelj univerzitetne pastorale v ljubljanski nadškofiji. Udeleženci bodo na štiridnevni konferenci obravnavali izzive, povezane s prihodnostjo univerzitetne pastorale v Evropi, profile sodobnih študentov in načine, kako v času študija živeti tudi versko življenje. Poleg šestdesetih strokovnjakov iz različnih dežel bodo na konferenci spregovorili tudi predsednik Sveta kardinal Péter Erdő, münchenski nadškof kardinal Reinhard Marx ter predsednik Odbora za univerze, šolstvo in katehezo pri CCEE škof Marek Jedraszewski.

Cilji srečanja so zbrati in ovrednotiti izkušnje s področja univerzitetne pastorale v Evropi ter izdelati načrt o prioritetah tovrstne pastorale in sodelovanju med visokoškolskimi zavodi. Poseben poudarek bo namenjen tudi spremembam, ki so na področju visokoškolskega študija nastale po uvedbi bolonjske reforme. Omenjena reforma je v Evropi poenotila študijske programe.

Nova spoznanja in pogledi na "digitalno generacijo"

Ali so mladostniki bolj prebrisani kot njihovi starši?

Lani decembra je v italijanskem prevodu pri izlozbi Franco Angeli izšla zelo zanimiva knjiga kanadskega profesorja na univerzi v Torontu in enega največjih izvedencev v Ameriki o internetu, Dona Tapscotta, *Grown Up Digital*. V njej avtor preučuje in hoče pokazati, kako mislijo mladostniki, ki se precej časa ukvarjajo z medijskimi občili in z internetom. "Mladostniki so bolj prebrisani in socialno bolj odprti od svojih staršev - vendar le preko internetne mreže", pravi Don Tapscott. Avtor želi opozoriti na nevarnosti, ki jih prinaša pretirano brskanje po spletu oziroma pretirano sedenje pred računalnikom, vendar poudarja tudi pozitivne plati. Internet je postal v mladostniku "druga narava". Pred desetimi leti so mladi preživeli približno 4 ure dnevno pri televiziji, sedaj pa preživijo prav toliko časa pred računalnikom. To je prineslo velik preobrat v njihovem mišljenju: pred televizijo so bili bolj pasivni in so imeli možnost le izbirati med boljimi ali slabšimi programi, sedaj pa internet "zahteva", da mladi hitreje odločajo, da lahko spremenijo vsebino programov; daje jim tudi možnost, da se z drugimi večkrat pogovar-

jajo. Tapscott je prepričan, da internet zahteva več ustvarjalnosti in več napora. Navaja, da presedi dvajsetletnik povprečno 20.000 ur ob internetni povezavi in 10.000 ur ob videoigrah pred računalnikom. Iz tega izhaja, da je bolj spreten pri branju dražljajev in ima boljše koordinacijo med očesom in roko. Tudi pri poslih se znajo mladi bolje odločati in prej spoznajo, ali jih kdo hoče opehariti. Zato bi morali tudi starši biti bolj pozorni do mladih in jim bolj slediti, saj se marsikaj lahko naučijo od njih (Tapscott jih imenuje Net gener-

acijo). Mladi prebijejo pač precej časa na spletnih straneh in njihovi starši so zaskrbljeni, ker bi to po njihovem mnenju prinašalo raztresenost in nevarnost: samo pomislimo na nešteto pornospelnih

strani, ki so prave pasti za mlade. Nekoliko bolj pesimistični pogled na mladostnike ima knjiga Johna Palfreya *Generation Internet*. Internet ustvarja iz dneva v dan vedno večji prepad med mladimi (mišljeni so mladi pod 31 letom) in starejšimi. Življenje mladih je čisto drugačno, saj ti poslušajo glasbo skozi iTunes, uporabljajo Facebook namesto telefona, dnevno so "prilepljeni" na računalniški ekran v svojih sobah in po cele tedne ne vidijo in se ne pogovarjajo s starši. To pa ne pomeni, da nimajo socialnih stikov. Po drugi strani so starši bolj racionalni, saj navadno premislijo, preden kaj ukrenejo, mladi digitalne generacije so pa mnogo bolj neposredni in impulzivni in večkrat kaj

Don Tapscott

ation kot protiutež Bit generation iz 60. let): na primer nov pristop do ljudi in nove možnosti za izboljšanje sveta. Predsednik Obama je med drugim že pokazal, kako se lahko ima pravi pristop do mlade generacije. In prav to, da starši bolj prislusnjajo mladim, kar se tiče spleta, lahko

Kratke

Šesta pravljica urica v Feiglovi knjižnici / Ljubezen je v zraku

Po prazničnem premoru so se Pravljične urice vrnille med predšolske otroke in male šolarje v ponedeljek, 17. januarja. Nadležna gripa in vlažna meglena koprena sta bili morda vzrok, da se je v mladinski sobi Feiglove knjižnice zbralo le enajst

malčkov, ki so radovedno prisluhnili pravljici. Nežna zgodbica o veliki ljubezni med miškom Malom in visoko žirafa Longolino jim je razkrila, da ljubezen lahko premaga vse ovire. Mišek se je na vse kriplje trudil, da bi dosegel ljubljeno Longolino, a mu ni uspelo. Ko pa je žirafa sklonila dolgi vrat, je mišek končno okusil sladki poljub drage prijateljice in skupaj sta se posladkala s kolačkom. Hrustljavih piškotkov so bili deležni tudi otroci. Drobno pravljico je s pomočjo plišastega miška, dolgega vratu žirafe, ki se je pokazal izza zavese, in drugih rekvizitov v tekoči in jasni pripovedi razpredala mlada absolventka na ljubljanski filozofski fakulteti Teja Pahor. Udeleženci urice so kot vsakič segli po ilustriranih knjižicah, si jih pri knjižničarkah Bredi Pahor in Martini Humar izposodili in veselo nesli domov, da jih bodo prelistavali in brali s starši ali nonoti. Feiglova knjižnica se lahko pohvali z več kot štirinajstisoč lani izposojenimi knjigami, poleg tega pa tudi s pogostimi obiski otrok iz vrtcev in osnovnošolcev, ki v jutranjih urah v spremstvu učiteljic obiskujejo knjižnico, si ogledujejo njene prostore in vselej tudi poslušajo pripoved iz ust knjižničarke Luise Gergolet. Prihodnja Pravljična urica bo v ponedeljek, 31. januarja, ob 17. uri. / IK

Ogled goriške judovske četrti

Ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta so v organizaciji občine Šempeter-Vrtojba in zgodovinskega društva za Severno Primorsko priredili ogled sinagoge, muzeja in z njima povezanega nekdanjega judovskega geta v Gorici. V

Ascolijevi ulici se je v nedeljo, 23. januarja, v zgodnjih popoldanskih urah zbralo več kot sto ljudi iz slovenskih krajev čez mejo, po sledovih judovske prisotnosti pa jih je vodil zgodovinar Renato Podbersič. Pred začetkom obiska sta prisotne nagovorila šempetrski župan Milan Turk in predstavnica goriške občine Renata Donati, v sami sinagogi pa je v slovenskem jeziku izrazil dobrodoščilo predsednik goriškega združenja Prijatelji Izraela Claudio Bulfoni. Prisotni so najprej spoznali sledove nekdanjega goriškega geta, ki je nazadnje bil med cerkvijo sv. Ivana in Kornom, Ascolijevo hišo in posebnosti zgodovinske prisotnosti Judov v Gorici. Nato so se napotili v sinagogo ter si ogledali muzej, ki nosi zgovoren naslov Jeruzalem na Soči. Gre za strukture, ki so danes v občinski lasti, saj judovske skupnosti v posoškem mestu ni več, pravzaprav živijo danes v Gorici le trije Judje, goriška skupnost pa deluje od leta 1969 v sklopu tržaške, v sami goriški sinagogi pa so le redkokdaj verski obredi.

V Sloveniji so nacionalni dan spomina na holokavst razglasili leta 2008, osrednji dogodek na Goriškem je potekal v petek, ko so v Coronijevem dvorcu v Šempetru, kjer je danes sedež občine, odprli razstavo o judovski dediščini na Slovenskem, ki bo na ogled do 1. februarja. V petek, 28. januarja, ob 18. uri, sta na programu voden ogled postavitve in predavanje o prisotnosti Judov na Goriškem.

Pisatelj Sergio Campailla o Michelstaedterju

Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja v sodelovanju z Državno knjižnico in Fundacijo Carigo vabi v četrtek, 27. januarja, ob 17.30 v dvorano Fundacije v Gosposki ulici, kjer bo srečanje o knjigah, ki so izšle ob stoletnici smrti filozofa in pesnika Carla Michelstaedterja. S pisateljem Sergiom Campaillom, ki poučuje na rimski univerzi in je s svojimi raziskavami bistveno prispeval h globljemu poznavanju filozofove misli, se bo pogovarjal časnikar deželne mreže Rai Mario Rizzarelli. Zlasti bosta spregovorila o pisateljevi knjigi *Il segreto di Nadia B.* s podnaslovom *La Musa di Michelstaedter tra scandalo e tragedia*, ki je izšla pri založbi Marsilio lani, in o ponatisu Michelstaedterjeve zbirke pisem, ki jo je uredil Campailla in je izšla ob obletnici pri založbi Adelphi. S tem srečanjem, ki bo potekalo pod pokroviteljstvom občinske in pokrajinske uprave, se končuje niz številnih pobud v Michelstaedterjevem letu.

Dramska družina F.B.Sedej Števerjan / Premiera: Harvey

Dobrodejni beg iz sive stvarnosti

Kako dobro vpliva zateči se iz utrjujočega vsakdana v domišljjske širjave, kjer je mogoče srečati in imeti za prijatelja tudi belega zajca, visokega meter in osemindeset centimetrov, v "šaljivi resnosti" prikazuje fantazijska komedija Harvey ameriške avtorice Mary Chase (1907-1981) iz l. 1944. Z njo si je prislužila prestižno Pulitzerjevo nagrado. O tem, da je komedija premišljena in dobro napisana, so se lahko prepričali gledalci, ki so popolnoma zasedli dvorano Sedejevega doma v Števerjanu v soboto, 22. januarja, na premierni uprizoritvi Harveyja v izvedbi dramske družine F. B. Sedej, pod solidnim režijskim vodstvom Franka Žerjale. Premiera je bila sicer napovedana za 15. januar, a gripa je prisilila igralce, da so jo prenesli, in jim tako dala možnost izpiliti še kak detajl, kar se je razbralo iz drobnih mimičnih otenkov nekaterih nastopajočih in iz dobrega tempa predstave, ki ni kazal posebnih nihanj. Le zaradi kurjave vsiljeni

odmor je malce moteče prekinil celovitost uprizoritve in raztresel gledalce, ki pa jih je komedijski tok takoj spet poskral vase, da so z dobrohotnim smehom in odkrito simpatijo do protagonista Elwooda spremljali njegove dogodivščine in se ob oncu opredelili zanj in za njegovo čarobno prijateljstvo z zajcem. Zabavala jih je privoščljivost, ki jo avtorica namenja psihiatrom in psihiatrom; ti so s silno "učeniimi" metodami zdravljenja in obnašanjem sami

tragikomično bolj nori od pacientov. Medtem ko se le-ti vedejo normalno, se zdravniki in osebe norišnice zaganjajo vanje, jih lovijo po vrtu, potiskajo pod prho... Ob tem njihovem grobem ravnanju in besedah taksista, ki pravi, da so njegovi potniki prijazni in dovezni do vsega, ko jih pelje na zdravljenje, da pa iz norišnice odhajajo živčni in sitni, se Elwoodova sestra Veta odloči, da svojega

brata ne bo zaprla v norišnico, ampak ga bo sprejela takšnega, kakršen je z njegovim belim zatekom vred, saj je dober, vljuden, postrežljiv, ljubezven, čeprav si rad privoščil kozareček žgane pijače in vabi na dom vsakogar ter jo spravlja v zadrego, ko vsem predstavlja nevidnega Harveyja, ko pa se ona tako trudi, da bi ji čajanke v družbi vplivnih ostarelih gospe vendarle nudile možnost, da bi omožila hčer. Režiser Žerjal je pozorno udejan-

javil avtoričine misli in ohranil idiličnost ozračja v prizorih z Elwoodom, stopnjeval pa vzdušje nevroze v prizorih na kliniki in spretno izkoristil humorne iskricke, ki jih nudi tekst. Igralcem je uspelo ureničiti njegov koncept predstave, v kateri sta vzmeti vodila Nikolaj Pintar in Marinka Černic v vlogi Vete, tipične malomeščanske gospe, ki veliko da na videz in ima rahle živce, saj jo dogodki hitro

ma z norci nič skupnega, razen nenavadnega prijatelja. Živce ima prav trdne, nikoli ne vzkipi, kar se pa dogaja npr. psihiatroma, dr. Chumleyju in dr. Sandersonu. Prvega je prepričljivo, najprej kot strogega, v svoje zmognosti zaverovanega 'strokovnjaka', potem pa kot neobgleno zmedenega človeka poosebil Matej Pintar, drugega pa Tadej Lukman, ki si šele nabira odrskih izkušenj. Zaradi dobre vsestranske mimične izraznosti, ki si jo je prisvojil v dolgih letih nastopanja v raznih skupinah, je grobi lik bolniškega paznika Marwina učinkovito opisal Kazimir Černic. Petra Miklus je bila Betty, uglajena žena dr. Chumleyja. Jasmin Kovic, tudi asistentka režiserja, je s pravo mero koketnosti in očarljivosti obarvala lik prikupne mlade bolničarke. Drobno, a tudi zaradi 'stilnega kostuma' pozornost vzbujajočo vlogo mrs. Cahuvenet je odigrala Ilaria Bergnach. Sodnika Gaffneyja je dostojanstveno in uravno-vešeno prikazal zrel in odra vaju igralcem Simon Komjanc. Neposreden, iskren in stvaren voznik taksija je bil Branko Terčič. Čeprav je igralski ansambel dramske družine kar heterogen po starosti in odrskih nastopih, je ob spodbudi režiserja in vztrajnih vajah izoblikoval dokaj homogeno igro in seveda dobro, tekoče izpeljal predstavo, v kateri je bila opazna tudi skrb za jezik. Občinstvo se je oddolžilo igralcem z dolgotrajnim plaskanjem.

/ stran 15
Iva Koršič

spravijo s tira. Čeprav Černičeve že dolgo ni bilo na odru, se je izkazala v orisu razpoložen, ki narokujejo Vetino obnašanje. Nema-lokrat je s svojo živo mimiko in na humorno struno ubranimi kretjnami spravila v smeh gledalce. Stefania Beretta ji je v tej igri sledila kot poslušna, maminim željam podrejena hčerka Myrtle. Elwood je dobil v Nikolaju Pintarju primerne interpretira, saj ga je prikazal v blagi, prijazni luči, kot otroško naivno dobričino, ki ni

Režiser Žerjal je pozorno udejan-

Režiser Žerjal je pozorno udejan-

OŠ J. Abram iz Pevme Živahen obisk na našem uredništvu

V četrtek, 20. t. m., so prišli osnovnošolci iz šole Josip Abram iz Pevme na obisk v uredništvo Novega glasa. Učence so spremljale učiteljice Marta Ferletič, Erika Valentinčič, gospa Linda, Vesna Buzin, Lidija Jarc in učitelj Tomaž Devetak. Živahni učenci so na našem uredništvu v živo videli, kako se pripravlja tednik Novi glas. Naš odgovorni urednik

Jurij Paljk jim je s sodelavci povedal, kako se je časnikarsko delo spremenilo, predvsem pa jim je položil na srce, naj poslušajo učiteljice in učitelja ter se dobro naučijo slovenskega jezika, kot jim je tudi obljubil, da bo tudi v

prihodnje Novi glas poročal o delovanju osnovne šole v

Pevmi. Učenci so obljubili, da bodo prišli še na obisk.

MePZ Lojze Bratuž v turističnem kraju Auranzo

Ob petju sproščeno na zasneženih poteh

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž se je tudi letos odpravil na dvodnevni izlet v zasneženi Cadore. Goriški pevci so v tem lepem kraju že tretjič zaporedoma začeli novo leto, v katerem čaka zbor veliko število izzivov in novosti. Zbor Lojze Bratuž je konec tedna preživel v vasi Auranzo, ki leži nedaleč stran od jezera Misurina. Del pevcev in prijateljev se je že zjutraj spuščal na smučeh po snežnih progah vse do popoldneva. Medtem so nesmučarji izkoristili sončen dan za sprehod po zasneženih idili Dolomitov. Za-

tem so se v popoldanskih urah vsi zbrali in nastanili v hotelu ter se

kmalu odpravili proti cerkvi sv. Justine. Tu so zapeli pri sv. maši v slovenskem in italijanskem jeziku pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja. Slovesnosti je sledilo srečanje med županom občine Auranzo di Cadore Brunom Zandegiacomom Orsolino in Tomažem Slokarjem, novogoriškim podžupanom, obenem

pa tudi pevcem zbora. Občinska upraviteljica sta si v znak prihodnjega sodelovanja izmenjala darove, ob tej priložnosti pa je seveda zadonela tudi slovenska pesem. Zatem so pevci šli v hotel in tu prenočili po skupnem obedu, pri katerem ni manjkalo veselja in petja. Sneg je zbor pričakal še naslednjega dne, a tokrat je del skupine odšel na ogled turistične točke jezera Misurine, ostali pa so spet krenili na smučišča. V popoldanskih urah so člani zbora, prijatelji in dirigent zapustili sončne snežne pokrajine in se odpeljali po megleni poti proti domu, a med njimi je kljub temu prevladovalo veselje zaradi lepih doživetij v hribih. Sproščeni vikend v Auranzu, kratak oddih, ki je že skoraj zborovska tradicija, bo vedno dobrodošla priložnost za pevski dogodek in skupno srečanje.

Ivana Paljk

Dramski odsek PD Štandrež

V soboto premiera komedije Zbeži od žene

Kot smo že napovedali prejšnji teden, bo v soboto, 29. januarja, ob 20. uri v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež premierno uprizoril komedijo Rayja Cooneyja Zbeži od žene. Sredi januarja smo štandreške komedijante obiskali na eni izmed vaj, na kateri je režiser Jože Hrovat, član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, z veliko mero zavzetosti in energije kazal igralcem, kako naj izpeljejo neki prizor. Kot je sam povedal, je Cooneyjevo delo situacijska komedija z zelo dobro napisanim tekstom, ki zahteva hiter tempo in natančnost v detajlih, saj ravno v njih blesti komičnost vsebine, ki ima hitre preobrate; replike in situacije bliskovito padajo druga v drugo. Mimika se pri tem hitro spreminja. Vse to je trda preizkušnja za ljubiteljske igralce. Hrovat je spet potrdil, da izbiro teksta, ki predstavlja veliko težavo pri ljubiteljskih skupinah, pogojujeta število igralcev in njihova zmogljivost spopasti se z določenimi besedili. Treba je pač zasedeti bolj ali manj vse člane in paziti, da imajo vsi približno enake naloge. Pri tem se seveda

pokažejo starostne razlike, zasedenost zaradi službe in drugih dejavnosti ter obveznosti, ki jih člani dramskega odseka PD Štandrež imajo na pretek. Vaj je seveda zmeraj premalo, ker je tudi Hrovat precej zaposlen v gledališču. Vseeno pa je vesel, da se jim je posrečilo izbrati tak tekst, ki so ga v Sloveniji na poklicnih odrih igrali enkrat ali dvakrat. Cooneyjevo delo je prevedel Milan Jesih. Hrovat meni, da je naslov Zbeži od žene malce banalen; dobeseden prevod iz angleščine je Pripelji se k svoji ženi. Poudaril je, da vsebina ni banalna, napisana je zelo spretno in natančno, po feydeausko. Precej jo je sicer skrajšal, a jedro je seveda ostalo; rad bi, da bi predstava trajala največ uro in pol. V njej nastopa devet oseb; eno, nemo, so si sami izmislili, da bi zasedli še enega igralca. Hrovat je še povedal, da so dobili novega člana, Davida Mugerlija, ker je bil

David Vižintin službeno preveč zaseden za izpeljavo dodeljene vloge. S tem 'novim' Davidom je

režiser zelo zadovoljen. Zgodba igre govori o taksistu, neodločnem fantu, ki se znajde v dveh zakonih. Ima dvojno življenje in ženi v dveh različnih

londonskih četrtih. Vse se dobro razvija, dokler se situacija ne zaplete zaradi nekega pretepa, pri katerem protagonist pomaga napadeni gospe. Kako se bo, ali bolje, kako se ne bo vse razpletlo, saj, kot pravi Hrovat, ta komedija nima pravega konca - zapleti bi se lahko še nadaljevali -, bodo gledalci sami spoznali na premieri ali na prvi ponovitvi, ki bo v nedeljo, 30. januarja, ob 17. uri kot zadnja predstava jubilejnega, desetega abonmajskega sporeda ljubiteljskih skupin Štandrež 2010. V Cooneyjevo komedijsko štrono so vpleteni igralci Daniela Puja, Vanja Bastiani, Matej Klanjšček, David Mugerli, Ivan Jedrinič, Marko Brajnik, Božidar Tabaj, Chiara Mucci in David Vižintin. Režiserjeve želje po scenski podobnosti sta uresničila Joško in Franko Kogoj, mojstra v izdelovanju scenskih elementov. Dolgoletni šepetalki Marinki Leban se je pridružila Chiara Mucci. Nevenka Tomašević, vodja šiviljske delavnice v SNG Nova Gorica, je izbrala primerne kostume. Za tehniko skrbita Sonja Bastiani in Andreja Bizjak. Pridite na ogled predstave! Ne bo vam žal!

IK

Obvestila

Vpisovanje otrok v 1. letnik vrta in 1. razred osnovne šole za šol. leto 2011-12 poteka na tajništvu večstopenjske šole v Gorici (ul. dei Grabizio št. 38 - tel. 0481 531824) od 24.1.2011 do 12.2.2011, in sicer od ponedeljka do petka od 8.30 do 10.30, ob sobotah od 8.30 do 12.00, ob torkih in sredah pa tudi popoldne od 15.00 do 17.00. **SCGV EMIL KOMEL** sklicuje redni občni zbor, ki bo na sedežu šole v petek, 28. januarja 2011, ob 19.30 v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju. Na dnevnem redu je poročilo o opravljeni dejavnosti v letu 2010, načrtovani dejavnosti v letu 2011 in bilanci 2010, 2011.

Ob koncu molitvene osmine za krščansko edinost bo v organizaciji Pastoralne enote Soča-Vipava, ki združuje župnije Rupa-Peč, Gabrje-Vrh, Sovodnje in Štandrež, v sodelovanju z Apostolstvom sv. Cirila in Metoda iz Gorice, v nedeljo, 30. t. m., ob 16. uri v župnijski cerkvi sv. Martina v Sovodnjah božja liturgija po bizantinsko slovanskem obredu, ki jo bosta darovala Anton Štrukelj in dr. Joško Markuža. Sodeloval bo goriški ekumenski pevski zbor.

Prvo predavanje iz letošnjega niza, ki ga organizira Skupnost družin Sončnica, bo na vrsti v torek, 2. februarja 2011, ob 20.30, v domu Franc Močnik v Rim. Razpoložljivih je še nekaj mest. Informacije 0481 539992 (Nadja).

Z Novim glasom v Nemčijo od 14. do 21. junija 2011. Prijava in informacije na upravi NG v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na naslov mohorjeva@gmail.com. **Slovensko planinsko društvo** v Gorici prireja ob 100-letnici ustanovitve večdnevni planinsko-

turistični izlet v Bolgarijo od 25. junija do 3. julija. Prevoz bo z avtobusom. Prednost imajo člani društva.

Svetovalci za delo bi izobrazili delovno in vestno osebo za upravljanje osebja in spojenih obvez. Potrebna sta znanje slovenščine in raba računalnika. Curriculum na mail: studio@consulenzelavoro.it. **Nadaljuje se akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju.** Vaš dar lahko izročite na banko: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN IBAN: IT 22 L 08928 02201 020000086948.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: D. A. 55 evrov.

Ob 60. rojstnem dnevu daruje N. N. za mis. Pedra Opeko 50 evrov, Danila Lisjaka 50 evrov in za s. Mirjam Praprotnik v Albaniji 50 evrov (skupaj 150,00 evrov).

Za akcijo riža mis. Pedra Opeke: Anica Vicchi 105,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 28.1.2011 do 2.2.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob četrtnih in nedeljah**, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 28. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 29. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 31. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 1. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Planota Banjšice - Izbor melodij

ZAHVALA

Nečaki se iskreno zahvaljujejo **Marijinim sestram čudodelne svetlinje iz Gorice** za svojo skrb, pozornost in nego, ki so jih namenile njihovim pokojni teti **Jožici Kogoj**

Goran Vojnovič gost Slovik-a Ustvarjanje filma je pustolovščina

Večer, ki je v sredo, 19. januarja, v goriško Mediateko privabil slovenskega scenarista in režiserja Gorana Vojnoviča, je nosil naslov Slovenski kulturni fenomen. Goran Vojnovič, simpatičen mlad fant, se je publiki takoj prikupil z besedami, da je fenomen mogoče postala knjiga, ne pa on sam. Ljudje namreč večkrat poznajo

romanu Čefurji, raus!, ki vsebuje najrazličnejše slengovske prvine, ki niso sicer nič novega v svetovni literaturi. Slovensko dojemanje jezika označuje kot nekaj mitološkega, slo je za razumevanje jezika kot edinega povezovalnega sredstva naroda brez svoje države. V moderni literaturi je jezik sredstvo igranja. Jezik za svoj roman je našel v okolju, v katerem je odrasčal, na Fužinah. Mešanica različnih južnoslovenskih jezikov, ki jo je našel tam, se mu je zdela zabavna in še nikjer napisana. Ravno ta jezik določa junake iz romana, zato si ga ne predstavlja drugače. Publika si je ogledala napovednik filma Pi-

ran - Pirano, o čemer je nato tekla beseda. V primerjavi z ustvarjanjem knjige, ko si za računalnikom sam, je ustvarjanje filma avantura, druženje in soustvarjanje. Ideja za film se je porajala počasi. Najprej je od prijatelja slišal zgodbo o ženski iz Nemčije, ki se je vrnila v Vojvodino v rojstno hišo. Podobno zgodbo je nato slišal še v Piranu, kamor prihajajo ljudje iz Italije in trkajo na vrata stanovanj ter trdijo, da so se tam rodili. Zanimiv se mu je zdel stik dveh svetov, nekdanjega in današnjega Pirana. Zgodba govori o dveh starčkih, Italijanu Antoniu in Bosancu Veljku, ki govorita različna jezika, a se nazadnje razumejeta, ker imata podobne želje in ju marsikaj veže. Film so v Italiji predvajali v ponedeljek, 24. januarja, v kinodvorani Ariston v Trstu.

knjigo, ki je prejela veliko nagrad (prisluzila mu je kresnika in nagrada iz Prešernovega sklada), njega samega pa malo manj. Srečanje je organiziral slovenski izobraževalni konzorcij Slovik v sodelovanju s Kinoateljajem, Mediateko iz Gorice, Katedro za slovenski jezik na Visoki šoli za prevajalce in tolmače Univerze v Trstu, Centrom za slovenščino kot drugi tuj jezik in Študentsko založbo. Z Vojnovičem se je pogovarjala Slovikova znanstvena direktorica Matejka Grgič. Na vprašanje o kritikah na račun politike je Goran Vojnovič odgovoril z besedami, da določeni ljudje berejo njegove kolumne, drugi pa poslušajo mnenja tistih, ki so kolumne brali, ne da bi jih sami prebrali. Zase trdi, da je apolitičen, v smislu, da se s politiko ne ukvarja, dokler ta ne seže na področja športa ali kulture. Govor je bil tudi o jeziku v

Skupnost družin Sončnica Predavanja 2011

V mesecu februarju bo ob 20.30 v organizaciji Skupnosti družin Sončnica potekal v dvorani goriškega Doma Franc Močnik (ul. San Giovanni 9) niz predavanj na vzgojno, družbeno in versko tematiko ali s področja zdravega življenjskega sloga, prehrane ipd. **V sredo, 2. februarja**, bo Julija Pelc (diplomirala je iz psihologije, specializirala iz družinske terapije in je specializantka gestalt terapije) govorila na temo: *Kako otroku in mladostniku postavljamo meje?* Na prvem predavanju bo govor o mejah, s katerimi otroku sporočamo, kaj od njega pričakujemo, sprejemamo, dovoljujemo, glede česa se pogajamo in od česa ne odstopamo. Vzgojni slog staršev določa tudi način postavljanja meja, oboje pa vpliva na razvoj otrokove osebnosti in zmoglosti delovanja v socialnih odnosih. Poznavanje načel po-

stavljanja meja je lahko v pomoč, če ne zanemarimo temelja, ki je odnos med otroki in starši in med partnerjema. Alenka Rebula (diplomirana iz filozofije, poučuje na družboslovnem liceju v Trstu, avtorica številnih knjig) bo **v sredo, 9. februarja**, govorila na temo: *Kadar v vzgoji pademo v svojo zgodbo*. Miha Kramli (diplomiran iz teologije, opravljal podiplomski študij iz družinske dinamike in psihoterapije, vodi Center za zdravljenje odvisnosti v zdravstvenem domu v Novi Gorici, sodeluje z veliko preventivno kampanjo neodvisen. si) bo **v torek, 15. februarja**, predaval na temo: *Odvisni od?!* Član misijonarskega reda kletincev Branko Cestnik (v Rimu je študiral filozofijo, teologijo, pedagogiko in mladinsko pastoralo, aktiven pri skavtih, piše za Družino) bo **v torek, 22. februarja**, govoril o "pop ljubezni".

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Četrtek, 3. februarja 2011, ob 20. uri
Natečaj Mladi oder - nagrajevanje
Boris Atanasković

VETER IN VERICA

REŽIJA ANA FACCHINI
Mladinski dramski odsek
PD Štandrež

- Nedelja, 13. februarja 2011, ob 17. uri

Ray Cooney
ZBEŽI OD ŽENE

REŽIJA JOŽE HROVAT
Dramski odsek PD Štandrež

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Bee

Pevska revija Zlata grla

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela prireja 11. leto otroško revijo Zlata grla. Tudi tokrat bosta dva večera, in sicer revijalni del bo v soboto, 9. aprila, tekmovalni del pa bo v nedeljo, 10. aprila. Organizatorji vabijo otroške in mladinske zebre, naj se udeležijo tega priljubljenega pevskega tekmovanja. V prihodnje bo društvo objavilo podrobnejše informacije in razpis tekmovanja.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih
gledaliških skupin

Prosvetno društvo Štandrež - dramski odsek

Ray Cooney

ZBEŽI OD ŽENE

komedija

režija: Jože HROVAT

premiera: sobota, 29. januarja 2011, ob 20. uri
ponovitev: nedelja, 30. januarja 2011, ob 17. uri
župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

Prodaja vstopnic in rezervacija sedežov: pri blagajni eno uro pred predstavo ali na tel. št. 0481 20678 (Božidar Tabaj) od 13. do 14. ure
vstopnica 6,50 evrov, znižana 4,50 evrov*

*Študenti - osebe starejše od 70 let - družtvene in družinske skupine

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Več meril nestrpnosti Poskus medijskega linča pisatelja Borisa Pahorja

V intervjuju za PN (24.12.2010) se je pisatelj g. Boris Pahor dotaknil tudi izvolitve novega piranskega župana g. Petra Bossmana z izjavo, ki je izzvala ostre polemike, in sicer: "Toliko smo dali za tisti košček zemlje, zdaj pa imaš črnega župana. Moj bog, kje je tu narodna zavest. Nič nimam proti, da je temnopolt, a če so že izvolili Neslovenca, bi kvečjemu morali izvoliti člana italijanske skupnosti, ki tam živi. To, da daš tujca za župana, je slab znak". Ob Pahorjevih literarnih sporočilih, ob njegovi življenjski kalvariji, ko se je odločno uprl črnemu in rjavemu rasizmu in nato še rdečemu totalitarizmu ter je ta svoj upor tudi drago plačal, pa ob njegovem izjemnem prispevku za uveljavitev, na rob odrinjenih narodnostnih manjšin in jezikov, ko naj bi nekaj let celo načeloval njihovem evropskemu združenju, bi dobronameren bralec z lahkoto presodil, da je njegova sporna izjava kvečjemu premalo pre-

mišljena in predvsem dvoumna. Lahko si jo namreč tolmačiš tako, kot naj bi po Pahorjevih naknadnih pojasnilih bila mišljena, to je, da ni dobro, da slovenska in italijanska skupnost v Piranu ne zmoreta lastnega kandidata za župana. Lahko pa se obesiš zgolj na sporni del izjave in njenega avtorja proglasiš za rasista in ksenofoba (sovražnika tujcev). To so naredili dežurni čuvaji domnevno edino zvečičavne levo liberalne resnice, kot npr. A. Jurij in prof. dr. Darko Štrajn v PN (28. 12. 2010) in za njima še drugi. In to na brzopet način, kot da so prežali na to, da bi zanje neprijetnega in kot britev ostrega sogovornika spodnesli na kakem bananinem olupku. Pozabljač pri tem, da človeka določajo predvsem njegovo življenje in njegova dela, ne pa neka njegova neprevidna izjava. Neprijetnega zato, ker je Pahor s svojo pokončno in dosledno držo že desetletja slaba vest slovenske levice in velik trn v njeni peti. Kajti kot demokrat

z razvitim socialnim čutom, udeleženec NOB in ena od žrtv črnih in rjavih lagerjev je že zgodaj obsodil nekdanji jugoslovanski režim kot nedemokracičen. Uprl se je tudi Kardeljevi pogoreli tezi, da bo socializem zbrisal narod iz zgodovine. V svoji reviji Zaliv je v razgovoru z Edvardom Kocbekom prebil medijsko blokado o poboju domobrancev, rekoč, da ta pokol "ni spadal v zamisel in junaštvo odpora, ampak v samovoljno početje maščevalnih in oblasti željnih likvidatorjev". Matici je očital njeno nepokončno držo do nadutih in izsiljevalskih sosedov, njeno premajhno skrb za zamejske rojake in njeno ideološko slepoto, zaradi katere je desetletja materialno podpirala zgolj "pravoverni del zamejstva", ki je ob tem privilegiju v imenu internacionalizma v ve-

liki meri še pošiljal svoje otroke v italijanske šole in s tem pomagal sesuvati zamejsko skupnost. Še in še bi lahko naštevali seznam Pahorjevih "grehov", s katerimi se je do smrti zameril slovenski levici. Vendar kritiki Pahorja 'z leve' bi bili kredibilni samo takrat, ko bi se s podobno ihto spravili tudi nad še drugačne grehe pred lastnim pragom. Ni mi znano,

procesih in upravnih postopkih prek 400 duhovnikov obsojenih na 1265 let zapora, štirje celo na smrt (gl. razstavo "Boj proti Cerki in veri"); ko je bila vernim ljudem desetletja zaprta pot do kakršnegakoli pomembnega družbenega položaja in ko so otroci vernih ljudi še v poznih 80. letih prihajali iz šole objokani, ker so bili zaradi vere nekaznovano izpostavljeni po-

je za svoja univerzalna literarna sporočila prejel vsakršna evropska priznanja in je danes med najbolj prevajanimi in brani slovenskimi pisatelji v svetu ter se je znašel celo med nominiranci za Nobelovo nagrado. Pa človeka, "ki je preizkusil vse, kar je komu dano preizkusiti, to je pekel in nebo" (Dušan Jelinčič), pa ki je "surovo doživel apokaliptične totalitarnosti in razsežnosti nič" (Patrizia Vascotto), in čigar dela predstavljajo "odziv na najvišje vrline človekovega čutenja" (Pietro Spirito). Kot bo težko obdolžiti nestrpnosti človeka, ki obžaluje, da smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni zapravili zgodovinsko prilagodljivost, "da bi ustvarili novo duhovno vstajenje, ki bi črpalo navdih iz sožitja in dialektičnega razmerja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij", in ki poziva vse ljudi dobre volje, "komuniste, kristjane, socialne demokrate, zelene in vse druge, naj bi skupaj ustvarili slovensko demokracijo prihodnosti". Zato, če se je nad čem zgražati, se je predvsem nad poskusom cene diskvalifikacije Pahorja, ne pa nad njegovo izjavo.

Milan Gregorič

da bi se javno zgražali npr. nad povojnimi poboji in montiranimi procesi zoper politične nasprotnike, ali pa nad preganjanjem vere, ko je bilo v prvih dveh povojnih desetletjih na prav tako montiranih sodnih

smehovanju, in tako naprej brez konca. Kot da so ene nestrpnosti zločin, tista do različno mislečih in vernih pa ena sama vrlina. Tudi sicer bo težko proglasiti za rasista in ksenofoba človeka, ki

pri ustvarjanju poezije je po njegovem mnenju nihanje med tem, kar je bralčevega in avtorjevega. Če hoče bralec poezijo sprejeti, se mora z njo poistovetiti. Bandelj je veliko pisal o meji, s katero se je srečal vsakdo, ki živi na tem območju. Zanj je bil trnutek, ko so se zbrisale meje med Slovenijo in Italijo, epohalen dogodek, čeprav trdi, da obstaja še veliko ovir, ki ločujejo, a niso le geografske. Vredno bi se bilo truditi, da bi se mesti bolj povezali in tako postali neka evropska izjemnost. Svojo poezijo težko opisuje in "predalčka". Sam prebira veliko sodobne poezije, ki mu je včasih bolj, včasih pa manj blizu. Rad ima sodobne slovenske pesnike (Jure Jakob, Ana Pepelnik, Stanka Hrastelj), turškega klasika Nazima Hikmeta, veliko pa se pesniško spogleduje tudi s tržaškimi

pesnikom Andrejem Kraljem. Na večeru je Bandelj prebral nekaj svojih še neobjavljenih pesmi. Pogosta je v njih tematika minljivosti, s katero je končal svojo prejšnjo pesniško zbirko. Minljivost se mu zdi ena od pomembnih človeških danosti, ki privede včasih človeka do tragične občutka. Enega od smislov minevanja vidi v tem, da minevaš za nekoga drugega: starši za otroke, socialni delavci za sočloveka... V pesmi Gledanje čez polja je citiral Zajčevega velikega črnega bika in Kafkov Babilonski rov ter se tako poklonil velikima peresoma slovenske in svetovne književnosti. Nazadnje je prebral še Psalme iz teme, ki predstavljajo religiozno izpoved, s katero skuša razumevati absolutno v tem svetu. Bralci sedaj čakamo na tretjo pesniško zbirko, ki v predalu že čaka na založnika.

Bee

Na Mostovni v Solkanu / Večer z Davidom Bandljem "Proza je kot tok reke, poezija pa kot slap"

V galeriji Tir na Mostovni v Solkanu je bil 20. t. m. prvi literarni četrtak, ki je uvedel niz srečanj s književnostjo. Anja Mugerli se je pogovarjala s pesnikom Davidom Bandljem, ki ima na knjižnih policah že štiri knjižne izdaje: pesniški zbirki Klic iz nadzemlja (2000) in Razprti svetovi (2006), zbirko esejev Razbiranja žarišča: razmišljanja o meji in literaturi (2008), uredil pa je tudi antologijo sodobne poezije Slovencev v Italiji Rod lepe Vide. Dejal je, da je prvo pesem napisal v najstniških letih in da je bila najverjetneje ljubezenska. Prvo zbirko je objavil na pobudo drugih in je zato ob predstavitvi le-te rekel, da ne bo več objavjal. Zdelo se mu je, da je bilo to največ, kar lahko doseže. Kmalu je spoznal, kako je slovenski pregovor, da se zarečenega kruha največ poje, še kako resničen. "Molčal"

je približno eno leto, potem pa se vrnil k poeziji, za katero trdi, da prihaja v valovih. Ob izidu druge pesniške zbirke je hudomušno pripomnil, da odslej ne bo nič več rekel. David Bandelj je v književnosti tudi poklicno doma, zato ima vedno pred sabo, kar dela. Zase trdi, da ne piše iz posebnega navdiha, pač pa najde misli v osebnem in skupnem doživljanju. O pesnikih pravi, da črpajo iz kolektivne podzavesti in postavljajo na svetlo to, kar je skrito. Razliko

med pisanjem proze in poezije je opisal z metaforo reke, pri kateri je proza kot dolg tok reke, poe-

zija pa slap, saj se k prozi spet in spet vračaš, popravljaš in piliš, k poeziji se vračaš malo manj. Zase trdi, da ima vedno svinčnik in nekaj papirja pri sebi, zato da ujame pesem na papir takoj, ko se ta pojavi v mislih. Drugačen učinek imata poezija in proza tudi na bralca, saj lahko poezija pusti človeka z odprtimi usti v veliko krajšem času. Največji problem

pri ustvarjanju poezije je po njegovem mnenju nihanje med tem, kar je bralčevega in avtorjevega. Če hoče bralec poezijo sprejeti, se mora z njo poistovetiti. Bandelj je veliko pisal o meji, s katero se je srečal vsakdo, ki živi na tem območju. Zanj je bil trnutek, ko so se zbrisale meje med Slovenijo in Italijo, epohalen dogodek, čeprav trdi, da obstaja še veliko ovir, ki ločujejo, a niso le geografske. Vredno bi se bilo truditi, da bi se mesti bolj povezali in tako postali neka evropska izjemnost. Svojo poezijo težko opisuje in "predalčka". Sam prebira veliko sodobne poezije, ki mu je včasih bolj, včasih pa manj blizu. Rad ima sodobne slovenske pesnike (Jure Jakob, Ana Pepelnik, Stanka Hrastelj), turškega klasika Nazima Hikmeta, veliko pa se pesniško spogleduje tudi s tržaškimi

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Golobici

Naprej zdaj golobička!
In naglo leti k nji,
saj veš, kam moje srce
tak močno hrepeni.

Saj veš, kje ljuba biva,
kam cesta daljna gre,
saj veš, da komaj čakam
na pisemce od nje.

V svoj kljunček vzameš pismo,
poneseš brž ga k nji,
o moja golobička,
od me srečnejša si!

Glej! Kmalu že jo vidiš,
njo, zvezdo sreče vse
in ljubo te privla
na svoje bo srce.

Stoj, golobička, čakaj!
Nič k nji te ne pustim!
Da drugo naj objemlje -
prav tega ne trpim!

Raj svoje perutnice
posodi, ljuba, mi!

Da sam letim in nesem
sam svoje pismo nji!

Fany Hausmann (1819-1853)

Ime prve slovenske pesnice Fany Hausman je večini malodane

neznano, prav tako kot imena nekaterih drugih slovenskih literarnih ustvarjalcev 19. stoletja. Če naj naštejemo samo nekaj imen, ki označujejo slovenske slovstve-

ne pionirke, so to Josipina Turnograjska, Luiza Pesjak, Pavlina Pajk idr., ki jim tudi ugledni literarni zgodovinarji niso posvetili primerne pozornosti, češ da so napisale premalo ali pa da njihovo delo ni dovolj umetniško dognano. V glavnem gre za zelo razgledane ženske, ki so zagledale luč sveta v družini graščakov ali v meščanskem krogu, zaradi česar so bile deležne dobre vzgoje in izobrazbe, pa vendar premajhne pozornosti v času, ko je ženska težko lahko računala na samostojno nastopanje in uveljavitev.

Kakorkoli že, Fany Hausmann je objavila nekaj pesmi v letih 1848-1849, nato pa utihnila. Bila je sicer precej mlajša od Prešerna, a je bila po duhu romantično usmerjena. Pesem Golobici je izrazito romantična, uglašena na priljubljen motiv ljubezenskega pisma in prepojena s koprnenjem. Napaja se ob ljudski pesmi, na kar kaže tudi raba pomajševalnic *golobička, kljunček*. Ljubezenski zanos in globoko hrepenenje se zrcalita v pogostosti vzključnih povedi, ki jih sklepa klicaj. Verz svobodno diha, ne utesnjuje ga rima, saj se ujemajo samo sodi verzi, pesem pa je zanimiva tudi zaradi poistovetenja z moškim čutenjem. V vložnici se namreč oglašča mlad fant, ki bi sam rad prevzel vlogo golobice, posrednice ljubezenskega sporočila, da bi se privil na dekletovo srce. Nedvomno je bilo v Fanyjinem času za dekle, žensko, tako veliko laže literarno izraziti in ubesediti ljubezenska čustva.

Poklon Silvestru Komelu

Izšel je koledar ob 80-letnici njegovega rojstva

Pred dnevi je izšel koledar z likovnimi deli pokojnega goriškega slikarja Silvestra Komela, ki sta ga izdala, na pobudo sina Boštjana Komela, Kulturna domova iz Gorice in Nove Gorice ob prih-

jajoči 80-letnici umetnikovega rojstva. Leto 2011 naj bi bilo z likovnega vidika na Goriškem ravno "Komelovo leto" kot poklon velikemu umetniku, ki je s svojimi deli skušal združevati obe Gorici.

Silvester Komel je namreč opravil pomembno vlogo pri tkanju stikov v tem našem čezmejnem prostoru. Dovolj je, da pomislimo na skupino "2 x GO", na vrsto skupinskih razstav goriških umetnikov, na ateljeja, ki ju je imel v Novi Gorici in Gorici, in še bi lahko naštevali. Stenski koledar želi biti le uvod v "Komelovo leto". Oblikoval ga je umetnikov sin Boštjan z dvanajstimi očetovimi izbranimi deli, med katera sodi tudi delo "Sožitje", ki visi v zgornji galeriji Kulturnega doma v Gorici. Koledar je izšel v 600 izvodih. V prihodnjem septembru oba domova načrtujeta, kot vrhunec dogajanja, večjo skupno, pregledno razstavo Komelovih del, ki bo sočasno v galerijah obeh mest, ter spremljajoči katalog. K temu bodo prireditelji skušali pritegniti tudi novogoriško in goriško občinsko upravo.

Kulturni dom Gorica / Komigo

Smeh naj prežene grenkobo vsakdanjika!

V mrzlih zimskih dneh se na oder Kulturnega doma v Gorici vrača trijezični festival komičnega gledališča Komigo. Ta edinstveni abonmajski niz predstav v slovenščini, italijanščini in furlanščini prirejata osmo leto zapored goriški Kulturni dom in kulturna zadruga Maja v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in združenjem Terzo Teatro iz Gorice. Pri njem sodelujejo še Studio Anima iz Ljubljane, Špateater iz Mengša in Kulturni dom Nova Gorica. Pokrovitelji so dežela FJK, goriška občina in pokrajina ter SKGZ. Poseben prispevek festivalu vsakič daje Fundacija Goriške hranilnice in prav zato so letošnji program predstavili v sejni dvorani te ustanove, in sicer v četrtek, 20. januarja. Na tiskovni konferenci so bili prisotni dr. Giuseppe Bragaglia, predstavnik Fundacije, Igor Komel, ravnatelj goriškega Kulturnega doma, s sodelavcem Janom Komelom in goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič. Vsi

so poudarili pomen te prireditve, na kateri pridejo do izraza narodnosti, ki sooblikujejo zgodovino Goriške in tudi na tak način iščejo pot za zблиževanje in čim boljše sobivanje. V teh nelahkih časih je spoznavanje in premoščanje težav gotovo manj boleče ob smehu. Igor Komel je naglasil, da želi Komigo predstaviti in podpirati mlade igralce, pa tudi pravilno ovrednotiti tiste, ki so se uveljavili tu pri nas. Njegova želja je, da bi ta trijezični festival navezal čim več stikov z drugima dvema, ki ju ponujata Terzo Teatro in furlanska ustanova, da bi iz tega vznikla neka skupna ponudba komičnih predstav. Ljudje namreč zelo radi prihajajo na večere Komigo, da bi vsaj malce posladkali grenkobo življenja! To potrjuje že sto vpisanih abonmentov za letošnji spored, ki pod geslom Nasmejte se vsak mesec v naši družbi oz. Vzemite si čas za smeh, ki je glasba duše!, ponuja šest predstav, tri v slovenščini, eno v italijanščini, eno v tržaškem narečju in eno trijezično. Predstave se bodo zvrstile od 1. februarja do 12. maja v goriškem Kulturnem domu, vsakič ob 20.30.

Letošnji program bo uvedlo v torek, 1. februarja, Gledališče Koper s Poslednjim Termina (I) torjem Tamare Matevc in Borisa Kobala, v režiji Sama M. Strelca, v katerem nastopajo Boris Kobal, Gojmir Lešnjak-Gojz in Maurizio Solda; v sredo, 16. februarja, bo na vrsti predstava v tržaškem narečju I titoli dell'imperatore (Nazivi cesarja) Lina Carpinterija in Mariana Faragune, v izvedbi skupine Gorizia Spettacoli in Gruppo teatrale per il dialetto v režiji Gianfranca Salette. V petek, 18. marca, bo Teatr Trotamora – tm iz Šentjakoba na Koroškem v režiji Marjana Štikarja odigral predstavo Zala Siomoneja Schönetta in Haraldja Schwingerja, v slovenščini, turščini in nemščini, opremljeno z nadnapisi. Predstava v italijanščini bo v petek, 1. aprila, ko bo Gledališka skupina Compagnia dei giovani F. I. T. A. iz Trsta prikazala Tutto Cecchelin in 90' (Vse o Cecchelinu v 90 minutah), Alessia Colauttija, pri klavirju bo Carlo Tommasi. Sedem let so prireditelji Komigo sponobili Branka Đurića-Đura, letos bo končno prišel v goste s komedijo Čas za spremembo, ki jo je napisal z Markom Pokornom in v kateri tudi nastopa z Brankom Šturbejem in Alenko Tetičkovič. Abonmajski spored se bo končal v četrtek, 12. maja, ko bo v režiji Gojmirja Lešnjaka T. I. P. Teater iz Ljubljane prikazal igro Sezona naročenih umorov Zlatana Dorića; v njej igrajo Franko Korošec, ki ga poznamo tudi iz predstav SSG, Mojca Partljič, Adrijana Boškosa Batič in Branko Ličen, član SNG Nova Gorica.

Cena abonmaja je 50 evrov (redni) in 40 evrov (znižani). Vstopnice so po 12 in 10 evrov (redne), znižane 8 evrov. Dodatne informacije na uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20, tel. 0481 33288; info? kulturnidom.it), in na spletni strani www.kulturnidom.it in na www.facebook.com/kulturnidom./IK

Umetnica Milojka Nanut v galeriji Ars v Gorici

Živobarvni portreti osebnosti iz umetniškega sveta

Dela Milojke Nanut, izbor katerih je do 12. februarja razstavljen v galeriji Ars na Travniku v Go-

rici, so "prav dobre slike, nekaj posebnega", je na odprtju 18. januarja povedala umetnostna zgodovinarica Tatjana Pregl Kobe. S trditvijo je zadel v polno, saj so njeni portreti, ki izžarevajo njeno žlahtno notranjost, res polni duše. Razstavo sta "z združenimi močmi" organizirala društvo Ars in Kulturni center Lojze Bratuž, je v uvodnem pozdravu povedal Jurij Paljk; mali nadebudni čelist Jurij Lavrenčič, gojenec

Glasbene matice v razredu prof. Andrejke Možine, pa je ob spremljavi očeta Hilarija, ki je igral na klavir Ivana Kacina, zaigral Vivaldija. Umetnica, rojena leta 1936 v Ilirski Bistrici, je diplomirala na Visoki šoli za risanje in slikanje - Visoki strokovni šoli v Ljubljani, njen mentor je bil prof. Darko Slavec; trenutno živi in ustvarja v Opatiji in Ljubljani. S slikarstvom se je začela ukvarjati pred približno petnajstimi leti in je odlično sklenila študij, je povedala Tatjana Pregl Kobe. Pred desetimi leti je imela v Galeriji

Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči prvo veliko samostojno razstavo, tri leta kasneje pa v Vodnikovih domačiji v Ljublja-

osebnih tem: poleg portretov moža in družinskih članov, zlasti vnukov, tudi prijateljev in znancev iz glasbenega,

najboljših njegovih portretov je na ogled v goriški galeriji, in sicer z različnih zornih kotov, v različnih razpoloženjih in barvah. Razpoloženje vsakega portretiranca je povezano z barvami in odsliskano v izbranih tonih, še najpogosteje v modrem, rumenem in rdečem. Osebe so ujete v pravem trenutku, tudi z določeno impresivnostjo; vidi se, da jih slikarka pozna, saj je "za tako slikanje nujen trenutek, stik, dvogovor s portretirancem". Prek svojih del umetnica odpira pogled v lastno notranjost, z žarom neverjetne mladostne energije obuja spomine in gledalca naravnost vabi v o-

račje spontane likovnosti.

Milojka Nanut se je ob koncu odprtja, ki je v prisotnosti lepe množice potekalo v res prijetnem salonskem vzdušju, zahvalila prirediteljem in izrazila svoje veselje nad dogodkom. Jurij Paljk pa

je med gosti pristrčno pozdravil dirigenta Antona Nanuta, ki velja za živo legendo in bo letos prejel Prešernovo nagrado.

Foto DPD

ni. Leta 2007 je v Kanalu razstavila portrete svojega moža, slovitega dirigenta Antona Nanuta. Umetnostna zgodovinarica je priznala, da je bil tedaj zanjo velik izziv stopiti v umetničin dom, saj je tam našla "naboj, ki me še vedno preseneča". Osnove njene živne likovne govornice so polne barve; pogumne in izizvalne, intenzivne in močne. In kot take ustvarjajo dinamične kompozicije, ki se ujema v harmoničnem dialogu. Svoj osebni prostor je umetnica našla v glasbi in portretih, saj s svojimi deli potuje po svojem svetu in se dotika

likovnega in literarnega sveta. Predmet njene diplomske naloge je bil zahteven, je še povedala umetnostna zgodovinarica, šlo je za avtoportret; naredila jih je petnajst, v katere je znala močnejše ujeti svojo dušo in osebo. Veliko je portretirala že v študijskih letih, ko je zanjo veliko poziral njen življenjski sopotnik, dirigent. Deset izmed

Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici

Pestrost strokovnih člankov letošnjega Izvestja

Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici je že sedmo leto zapored izdala publikacijo Izvestje. Namen le-te je predstaviti delo raziskovalne postaje primorskim bralcev. Prva stran je namenjena voščilu in pomembnim jubilejem. Tokrat so objavili nagovor Andreja Gabrščka ob izidu znanstvene revije Veda v letu 1911. Branko Marušič je na predstavitvi medijem poudaril pomen Gorice kot kulturnega središča v začetku prejšnjega stoletja. Tu so namreč izhajali bodisi revija Veda kot Naši zapiski, zato je bila Gorica zelo pomemben izdajateljski center. Posamezni sodelavci so prispeva-

li članke, ki se dotikajo goriškega področja. Vsak izmed njih dela na celotnem slovenskem področju, a se v določeni meri posveča tudi našemu prostoru. Zgodovinarica Neva Makuc je analizirala, kako so Furlani dojemali slovanstvo. Pripisovali so mu barske izvore, kar jih je postavljalo na nižji nivo. Umetnostna zgodovinarica Tanja Martelanc je opisala vlogo družine Attems na Goriškem in njihov vzpon od navadnih plemičev do grofov sv. rimskega cesarstva. Zgodovinar Marko Vales je opisal osebnost Marka Valesa, duhovnika goriške nadškofije, ki je v publicistiki veliko dopisoval v slovenskem je-

ziku. Vlogo Srbije je tedaj pri-merjal z vlogo Piemonta pri združitvi Italije. Izdal je knjigo o nemško-francoski vojni v letu 1870. Bil je nekoliko pozabljen, a nikakor ne zamolčan. Knjižničarka Petra Kolenc piše o knjižnici Marie Gianole, žene doktorja Tume. Mož ji je že na prvem znenku podaril knjigo. V seznam je vključila ohranjene in izgubljene knjige. Naročena je bila na številne revije in časopise ter tudi na ženske revije (npr. Slovenka, ki je izhajala v Trstu). Slovensko kulturno življenje je redno spremljala, a v njem ni aktivno sodelovala. Etnologinja in kulturna antropologinja Špela Ledinek Lozej je

opisala spremembe stanovanjske kulture v Vipavski dolini v obdobju po drugi svetovni vojni. Etnologinja Jasna Fakin Bajec se ukvarja s kraško kulturno dediščino med tradicijo in inovacijo. Analizirala je pilotni projekt Kras in opisala svoje mnenje, kako aktivirati lokalno prebivalstvo, da bi pri tem sodelovalo. Jezikoslovka Danila Zuljan Kumar je objavila izsek iz daljšega prispevka, v katerem prikazuje prevzeto izrazje na poljedelskem področju v govoru vasi Medana. Ugotovila je, da je precej izrazja izvorno germanskega in furlanskega. Na koncu publikacije sta objavljeni še poročilo o vsebini humanističnih in družboslovnih revij v Furlaniji Juljski krajini ter poročilo o delu same raziskovalne postaje. Branko Marušič se je formalno poslovil od tega dela in predal vodstvo raziskovalne postaje Danili Zuljan Kumar.

Bee

Dan slovenske kulture

Big Band RTV Slovenija

dirigent: Tadej Tomšič
vokal: Eva Jelenv nedeljo, 6. februarja 2011
ob 17:00
Kulturni dom, Trst

Galerija Tržaške knjigarne

Fotografska razstava Borisa Prinčiča

Na trgu Liberta' pred lepo urejeno zeleno površino, sredi katere kraljuje kip avstrijske princeze Elizabete, in v neposredni bližini železniške postaje stoji poslopje, ki doživlja nagel razpad: gre za stavbo, v kateri je Zadrzna kraška banka z Opčin pred 20 leti odprla svojo prvo podružnico. Zgradili so jo v 19. stoletju po načrtu arhitekta Giovannija Scalmagninija, v njej je do leta 1911 domovala rodbina Kalister, o kateri je veliko raziskoval ravnatelj Narodne in študijske knjižnice Milan Pahor: njegovo monografijo o rodbini Kalister-Gorup so svojčas izdali v časopisu za slovensko krajevno zgodovino Kronika, da bi med drugim dokazali, da nekdanji tržaški Slovenci niso bili le kmetje in delavci, ampak tudi trgovci, veletrgovci, bogataši in naposled mecenji. V galeriji Tržaške knjigarne so pred nedavnim odprli fotografsko razstavo Borisa Prinčiča, ki bi jo lahko imeli za reportažo o trenutnem stanju notranjščine poslopja. Prinčič, ki se s fotografijo poklicno ukvarja od leta 2006, se načrta ni hotel lotiti z umetniškim pristopom. Administrator poslopja ga je zgolj naprosil, naj s svojim objektivom dokumentira propad stavbe. Ker pa je večina prostorov poslopja razporejenih še po nekdanjem principu prehajanja iz enega bivanjskega prostora v drugega brez hodnika, je bila notranjščina kakor nalašč prikladna za iskanje najrazličnejših fotografskih učinkov. "Na nekaterih posnetkih je očitno, da sem se 'igral' z globinsko ostrino, ostale fotografije pa so le dokumentarnega značaja", je dejal Prinčič. Kljub temu pa pridobijo fotografije, zaradi opuščeni prostorov, melanholični in prav zato umetniški pridih, ki ga lahko občutimo, kako lebdi po ogromnih sobah in prostorih, ki jim zaradi sosledja sob ni videti konca. Boli pa predvsem opustošeno stanje celotnega objekta. Neznanci so namreč v letih razen zidov odnesli vse, kar se je odnesti sploh dalo: kljuke, pohištvo, marmornate kipe, ponekod celo leseni pod. Milan Pahor je izrazil željo, da bi na posloplju vsaj stala plošča, ki bi spominjala na nekdanje slovenske lastnike, Mario Šušteršič, ki je bil dejanski pobudnik celotnega dokumentarnega načrta, pa je celo predlagal, naj bi stavbo odkupila slovenska država in jo namenila svoji konzularni dejavnosti in gospodarski izpostavi v Trstu.

† V Gospodu je zaspal njegov zvesti služabnik
BOGOMIL BRECELJ
duhovnik goriške nadškofije ter nekdanji župnik
v Štandrežu, Sovodnjah, Doberdolu,
Zgoniku in Nabrežini
Žalostno vest sporočata brata Jože in Tone
z družinama.
Zahvaljujemo se vsem, ki so bili našemu dragemu
med boleznijo ob strani, kakor tudi vsem,
ki so ga pospremili na zadnji poti
ali kako drugače počastili njegov spomin.
Ajdovščina, Bocen, 27. januarja 2011
Z žalujočimi sočustvujejo Brecljevi iz Devina

PETERLINOVA DVORANA Začel se je niz predavanj o temi Etika in prihodnost

Ali bo z Evropo izumrlo
tudi krščanstvo?

Pod naslovom Etika in prihodnost je v petek, 21. januarja, potekalo prvo od šestih srečanj, ki so nastala v režiji mladih z Donizettijeve ulice, da bi skupno razglabljali o položaju in prihodnosti sveta, v katerem živimo. Niz debatnih večerov se bo do poletja ob pogovoru z uglednimi gosti iz Slovenije ponavljal vsak tretji petek v mesecu. Na prvem srečanju je mlade v analizo odnosa med etiko in prihodnostjo z izkušeno roko pospremlil filozof, teolog in pisatelj ter predavatelj na univerzah v Ljubljani in Toulousu p. dr. Edvard Kovač, ki bo ob enem na sklepnem 'pikniku' junija povzel zaključne misli projekta.

P. Kovač je z lepo skupino mladih, ki po večini izhajajo iz skavtskih vrst, razmišljal o zahtevni temi, to je, ali bo z Evropo izumrlo tudi krščanstvo. Provokativno vprašanje je namreč osnovano na podlagi številnih raziskav, ki pričajo o tem, kako se stara celina giblje v smer preloma dialoga med generacijami: ta razkol gre opredeliti tudi na podlagi dejstva, da je generacija oseb, ki so oblikovale sedanje oblike Evrope, uravnovesila evropsko civilizacijo po kanonih zgolj tehnološkega in gospodarskega razčlovečenega etosa. "Tehnična civilizacija je res zapisana smrti, če jo gradimo zgolj na znanstveni uspešnosti in ekonomski uporabnosti", je dejal p. Kovač. Že filozof Edmund Husserl se je svojčas spraševal, ali se ni zahod-

na civilizacija izčrpala in ali njena tehnična usmeritev ne pomeni hkrati njenega kulturnega ter miselnega obubožanja in je zato zapisana propadu. P. Kovač je glede upada krščanskega etosa v evropski družbi ponudil svojo neposredno izkušnjo v zvezi z doživljanjem krščanstva drugod

azijsko in južnoameriško civilizacijo; v čem je evropsko krščanstvo šibko; kakšne so vrednote, ki bi jih lahko mladi prispevali evropski civilizaciji in krščanstvu. Mladi so iztočnice razčlenili v dveh različnih debatnih skupinah. Odgovori udeležencev so bili res

Foto IG

po svetu, na primer v Latinski Ameriki in Aziji. Zlasti v Južni Ameriki je krščanska Cerkev v velikem porastu, duhovna gibanja cvetijo in krščanska vera preveva vsakodnevno življenje in katoliške univerze. Prav zaradi tega nekateri celo predvidevajo, da se bo središče krščanske kulture preselilo na to mlado celino. Srž debate, ki jo je p. Kovač sprožil med mladimi, je zadevala prav ta vidik, in sicer, ali sta zaradi pomanjkanja globljega duhovnega in kulturnega doživljanja vsakdana Evropa in z njo zahodno krščanstvo prepuščena usodi smrti. Teolog je sogovornikom ponudil v presojo tri vprašanja: v čem je nemoč evropske civilizacije v nasprotju z

zanimivi. Glede prvega vprašanja so bili mladi mnenja, da so temelji EU dokaj šibki, ker ne slonijo na trdni podpori prebivalcev, temveč na hladnih institucionalnih prizadevanjih. Skupni imenovalci Evrope ni torej iskanje skupnega kulturnega izhodišča, temveč zagotavljanje zgolj blagostanja. Dokaj oddaljena se mladim zdi tudi Cerkev kot ustanova. Evropsko krščanstvo je 'institucionalizirano' in primanjkuje mu življenjskosti. Cerkev se počasi prilagaja novim situacijam in zato večkrat ni aktualna. Vera je tako postala zgolj navada, mladi pričakujejo od duhovnikov in cerkvenih mož, da vero posredujejo na drugačen način. Med vrednote, ki jih mla-

di lahko posredujejo okolju, v katerem živijo, sodita nedvomno strpnost in navdušenje. Mladi imajo včasih vtis, da odrasli navidezno sprejemajo njihove ideje, nato pa jim spremenijo prvotni pomen in jih prikrivajo svojim potrebam. Odrasli se namreč krčevito držijo svojih stališč in položajev, ne da bi kdaj sploh pomislili na to, da bi manevrski prostor prepustili mlajši generaciji. Za mlade morajo vrednote ostati take, kakršne so, spremeniti je treba le pristop k njim.

In ravno od te ugotovitve je dr. Kovač štartal, da bi povzel sklepne misli debatnega popoldneva.

"Kljub temu da ste različni od odraslih, niste z njimi prekinili dialoga", je dejal filozof. Evropa je kot institucija res šibka, ker njen laicizem ni kulturno produktiven. "Strah nas je pred ostalim svetom, ker naša kultura ni močna: z odgovori ste dokazali, da Evropa potrebuje najprej kulturne vrednote, le iz teh lahko izvira pravo blagostanje". Dr. Kovač je izhajal tudi iz

početja sv. Avguština, ki je antično kulturo prikril novi krščanski dobi: "Vse, kar je bilo v preteklosti, ni bilo napačno: kar je vredno obstoja, je treba ohraniti! Da se tradicija lahko ohrani, se mora še naprej razvijati v novem miselnem okolju. Vsaka nova generacija mora nekdanje vrednote preoblikovati". V mladih ni nikakor zaznati odsotnosti morale, le drugačna je od tiste, ki so jo oblikovali njihovi starši. Prav tako je v mladih občutiti duhovnost in potrebo po neki osebnih liturgij, v kateri bi se vsak prepoznal. "Rešitev zato ni v odpravi navad, a v iskanju prisrčnih novih praks", je sklenil dr. Kovač.

Igor Gregori

DSI Gost je bil Bojan Brezigar

Paritetni odbor je edina državna
institucija slovenske manjšine

Prejšnji ponedeljek je Društvo slovenskih izobražencev imelo v gosteh predsednika paritetnega odbora, dolgoletnega urednika Primorskega dnevnika in predsednika raznih evropskih manjšinskih institucij, Bojana Brezigarja, ki je spregovoril o nalogah, pristojnostih in težavah paritetnega odbora. Ker se o tem odboru, ki je bil določen z zaščitnim zakonom iz leta 2001 veliko govori, a v resnici ljudje premalo o njem vedo, je Brezigar v uvodu poudaril, da je "paritetni odbor edina državna institucija, ki jo ima slovenska manjšina, njegovo delovanje pa naj bi predstavljalo

kontaktno točko med manjšino in vladnimi institucijami. Že sam postopek imenovanja članov je kompleksen, ker ga določa odlok predsednika vlade, operativno tajništvo pa je v rokah deželne vlade". Pristojnosti paritetnega odbora in postopki delovanja so omejeni z zaščitnim zakonom, ki določa tudi vprašanja, s katerimi se odbor lahko ukvarja.

Tokratni gost v Peterlinovi dvorani je naštel pristojnosti odbora in jih razdelil v štiri skupine, in sicer po postopku in načinu odločanja. Tako ima paritetni odbor odločilno besedo pri vprašanju ozemlja, na katerem se izvaja za-

ščitni zakon. Odbor določa ozemlje, nato ga morata potrditi še vlada ter predsednik države s podpisom odloka. Glede na 25. člen paritetni odbor lahko spremeni ozemlje po istem postopku, kot ga je določil. Primer je občina Režija, ki je prosila za izključitev iz seznama dvojezičnih območij. Poleg tega pa lahko odbor v območje vključi področja, na katerih slovenska manjšina ni bila zgodovinsko prisotna, ampak imajo interes, da se ohrani kulturna identiteta Slovencev, ki tam živijo. Tak primer sta občina Trzič in Čedad.

Dalje je govor tekel o ukrepih, ki

jih po 10. členu o vidni dvojezičnosti lahko predlaga paritetni odbor. Eden izmed teh je seznam ustanov, ki so dolžne izvajati dvojezičnost. Odobriti ga mora predsednik deželne vlade. "Politično stanje nam ni naklonjeno, saj smo po predčasnem lilyjevem odhodu s Tondom spet postavili zadeve na zeleno vejo. Tako smo se morali spet pogajati in opraviti pogovore z župani vseh dvaintridesetih občin. Tokrat so tri občine (Naborjet, Trst in Ronke) izpadle iz seznama, kar ostaja še vedno nerešeno vprašanje", je razložil tokratni gost v Peterlinovi dvorani. Kljub temu so ustanove, ki opravljajo javne storitve, po dolgi diskusiji zagotovile postavitev dvojezičnih oznak, a samo na začetku in koncu vasi. Tretja skupina pristojnosti dopušča odboru možnost dogovora. V vseh komisijah mora biti slovenska manjšina primerno številčno za-

Foto Kroma

stopana, paritetni odbor pa ne more določiti imen, temveč lahko samo preveri, ali se ta člen zakona primerno izvaja. Govornik je na koncu predstavil še glavne težave paritetnega odbora, saj ima ta omejene pristojnosti, ker ne more ničesar pred-

lagati ali vplivati na koga. Po njegovem mnenju potrebujemo "psa čuvaja", institucijo, ki bi poročala o tem, kaj se sploh izvaja. Glavna težava pa je tudi v nas samih, saj "imamo pravice, a jih ne izvajamo".

(Sin)

RADIJSKI ODER Gostovanje LG Maribor

Tokrat o čarobni moči
zelišč

Lutkovno gledališče Maribor je eden najzvestejših in najbolj priljubljenih gostov Gledališkega vrtljaka. Dolgoletni mali abonenti in njihovi spremljevalci dobro vedo, da se na štajerske lutkarje lahko zanesejo, saj jim vsakič pričarajo prikupne postavitve, kot je bila tokratna. Januarski termin družinskega abonmaja, ki letos

beleži že trinajsto sezono, je v nedeljo, 23. t. m., ponudil rednim in priložnostnim obiskovalcem Marijinega doma pri Sv. Ivanu lutkovno priredbo zgodbe Polonce Kovač z naslovom Zelišča male čarovnice. Knjižna uspešnica je pred slabim letom zaživela na odskih deskah predvsem po zaslugi režiserja Klemna Markovčiča, lutke so po

Foto Kroma

likovni podobi Ančke Gošnik Godec, ki je izvirno slikanico

opremila s simpatičnimi ilustracijami, izdelali Mateja Arhar,

Enver Ibrahimagić in Neva Vrba, glasbeno kuliso pa je podpisal skladatelj Aldo Kumar. Lutkovno različico so za tržaško publiko animirali igralci Aja Kobe, Danilo Trstenjak, Metka Jurc, Petra Caserman in Maksimiljan Dajčman. V njej so gledalci spoznali ne samo glavne junake (čarovnico Lenčko, miški Loleka in Loliko ter njuno mamo in ostale nenavadne prijatelje), temveč predvsem nekatera zelišča. Vseh namreč ne bi mogli naštet, saj jih je "toliko, kolikor je zvezd na nebu", trdi Lenčka in dodaja: "Skrivnostne rožice - koristni cvetovi, plodovi, stebila, korenine in listi so neizmerno bo-

gastvo, ki lajšajo težave, zdravijo, dodajajo okus hrani in obenem prijetno dišijo". Lenčki je s prizanim nasmehom uspelo popeljati svoje gozdne sopotnike in zbrano občinstvo med herbarije, tinkture ali izvlečke, poparke, grgrala, ščepce in prgišča bolj in manj znanih zelišč, kot so npr.: kamilica, kopriva, rožmarin, žajbelj, sivka, timijan, repinec, košutnik ali encijan, pa tudi planinski mah. Tako je male in velike prepričala, da je skrita moč zelišč pravzaprav na voljo vsakomur, ki se jim spoštljivo približa, jih opazuje in jim prisluhne z dušo in telesom.

AL

NARODNI DOM Zveza domoljubnih društev Hervardi

Drugačna zgodovina Slovencev

Kdor je prestopil prag konferenčne dvorane Narodnega doma v sredo, 19. januarja, da bi prisostvoval predstavitvi knjige ruskega zgodovinarja iz začetka 19. stoletja, Jurija Venelina, ki so jo priredili Društvo slovenskih izobražencev, Slovenski klub in Narodna in študijska knjižnica, izdala pa Zveza domoljubnih društev Hervardi, je doživel posebno presenečenje: odkril je namreč, da je zgodovina staroselskih Slovencev dokaj različna od tiste, ki smo je bili vedno vajeni sprejeti za 'uradno'.

Na podlagi raziskovanj ruskega zgodovinarja, ki je bil sodobnik Franceta Prešerna, naj bi korenine slovenske naselitve segale krepko v obdobje pred Kristusovim rojstvom. Kot je na predstavitvi, ki jo je vodila etnologinja Duša Krnel, obrazložil predsednik Zveze in urednik slovenskega ponatisa zgodovinskega dela Andrej Šiško, je tedanja Carska akademija poverila Juriju Venelinu nalogo, naj z zgodovini-

ske študijo ugotovi sorodstvene vezi med ruskim in bolgarskim narodom. Med svojimi raziskavami pa je Venelin odkril, da so se Bolgari naselili na območju, na

venci so takrat živeli na območju srednje Evrope. Po zemljevidu, ki ga je sam izdelal, je opazil, da so se meje slovenskega ozemlja okrog leta nič širile do Retije, da-

Foto IG

katerem so že prej živeli Slovenci. Naletel je tako na številne vire o naših prednikih in izsledke teh dognanj strnil v študijo Starodavni in današnji Slovenci, ki jo je v slovenščino prevedla prof. Ana Brvar. Venelin je obdobja slovenske naselitve razčlenil na več poglavij. Največ pozornosti je namenil rimski dobi. Staroslo-

našnje Bavarske, nekdanje Karantanije, Panonije, Kranjske, Veneta in Istre. Ko so začeli Rimljani vdirati na to področje in so po treh vojnah končno podjarmili staroselce, je bilo zlatega obdobja Praslovenecv konec. Z novo ureditvijo pa se niso vsi strinjali: Slovenci, ki niso hoteli kloniti glave Rimu, so se odselili na levi

breg Donave, njihove potomce pa poznamo z imenom Slovaki. Veliko je namreč jezikovnih sorodnosti med slovaščino in slovenščino, kar gre – po mnenju Andreja Šiška – razlagati prav na podlagi teh zgodovinskih dogodkov. Šiško je tako prepričan, da je Venelin s svojimi ugotovitvami dokazal, da teorija o prihodu Slovencev v 6. stoletju iz neke skupne zakarpatske domovine ne drži. O tem so trdno prepričani tudi urednik založbe Peter Amalietti, ki se je ostro izrazil o širjenju napačnih zgodovinskih izhodišč velike večine strokovnjakov, in predstavnik založbe Blaž Babič, ki je svojčas močno nasprotoval vstopu RS v EU in Nato, saj ti dve organizaciji po njegovem mnenju zrcalita imperialistično početje nekdanjega rimskega imperija.

Vsi pa se niso strinjali z idejno podlago Zveze domoljubnih društev Hervardi: v biltenu, ki ga je pred vstopom v konferenčno dvorano delil član društva Promemoria Pavel Volk, je bilo jasno izraženo nasprotovanje Zvezi, ki ima za simbol črnega panterja in dosledno širi rasistične predsodke, celo pravo historijo do Romov in islama. Zato take organizacije ne bi smeli sprejeti v Narodni dom.

IG

Odložili smo kovčke in se napotili proti župnišču, kjer nas je sprejel prijazen bohinjski župnik. Naslednji dan po 'pretresljivem' prebujanju smo se odpravili v topel vodni park; po dolgem potapljanju in nagajanju smo se v večernih urah odpravili na večerjo. V sredo nas je čakal obisk Bleda in okolice. Tam smo se posladkali v znani blejski slaščičarni; polni energije smo se odpravili na drsališče. Izmučeni smo v večernih urah šli na večerjo in, končno, mirno spali. Zadnji dan je bil najnapornejši: morali smo si namreč pripraviti kovčke in počistiti vse prostore našega "bivaka". To je bilo za nekatere zelo "tragično". Ko smo se zadnjič zbrali pri mizi, kjer smo v teh dneh tudi razpravljali o raznih temah, smo bili že vsi žalostni zaradi popoldanskega odhoda domov. Po kosilu so se sami žalostni obrazi vračali proti železniški postaji: v večernih urah smo prispeli v Sežano. Tam smo se nekateri poslovlili v pričakovanju, da se bomo spet videli na poletnem taboru. Ko smo ostali dospeli do Križa, smo se lepo zahvalili župniku, ki - k sreči - še vedno vztraja s prirejanjem poletnih in zimskih taborov.

Caterina C.

Obvestila

Založba Mladika in Društvo Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga vabita v petek, 28. januarja, ob 17.30 uri v kulturni center G. Millo v Miljah (Trg Republike 4) na predstavitev knjige Mira Tassa Un onomasticidio di stato (Državni imenomor).

Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus vas vljudno vabi na predavanje ZDRAVNIŠKA ETIKA ki bo v sredo, 2. februarja 2011, ob 17. uri v Narodnem domu v Trstu, ul. Filzi 14. Predaval bo dr. Živko Lupinc.

Nadaljuje se akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju. Vaš dar lahko izročite na banki: MISIJSKI KROŽEK ROJAN IBAN: IT 22 L 08928 02201 020000086948

Z Novim glasom v Nemčijo od 14. do 21. junija 2011. Prijava in informacije na upravi NG v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija

ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na naslov mohorjeva@gmail.com.

Darovi

Za Društvo Rojanski Marijin dom darujejo v spomin na Veroniko Abram prijateljice od Sv. Jakoba 200 evrov.

Za slovenske misijonarje darujejo: Štefanija Cvitan 10,00, Dragica Marencič 5,00, Marjanca Prosen 20,00 evrov.

Za misijonarja Ernesta Saksido (Brazilija) daruje N. N. 180 evrov.

Hvaležni za vso podporo in sodelovanje se klanjamo spomnu na g. BOGOMILA BRECLJA in izrekamo bratu in nečakom iskreno sožalje
SKAVTI IN SKAVTINJE

Dvorana Bartoli

Lara Komar je prepričala občinstvo

Lepa Caterina, služkinja iz Krmína, je bila žrtev družbenih okoliščin, morda želje po emancipaciji; prvi gospodar jo je še mladoletno posilil, drugi pa jo je zapustil v trenutku, ko je zanosila. Leta 1890 je bila obtožena detomora zaradi nenadne smrti hčerke, ki je imela komaj nekaj dni.

Tržaško sodišče jo je oprostilo in od tedaj so se njene sledi izgubile. Ena od toliko resničnih, pozabljenih, tudi tragičnih zgodb malih ljudi v habšburškem Trstu je zaživela v velikim uspehom v dvorani Bartoli gledališča Rossetti na sedmih, razprodanih ponovitvah predstave "Il viaggio di Caterina" (Katerinino potovanje). Avtorja dramaturgije nove produkcije Stalnega gledališča FJK, Sabrina Morena in Franco Perro', sta na osnovi knjige Diane de Rosa uporabila izvirne zapise sodnega postopka in pisma protagonistov, kar daje zgodovinski "kriminalki" dodaten čar pripovedi in besed, ki niso preprosto fikcija. Zvestoba dokumentarni poanti se izraža tudi v uporabi prepričljivega jezika, neenotne govornice preprostih delavcev raznoliškega izvora, in njegove izgovarjave, ki jo zaznamuje vpliv narečja. V tem vrtljaku pričevalcev, ki ponujajo vsak svojo resnico, se zmedeno in prizadevno premika sodnik (Fulvio Falzarano), ki ne bo razpletel vseh vozlov, saj je

rešitev prepuščena interpretaciji gledalca. Mozaik pripovedi oblikuje posebno in univerzalno zgodbo osamljene, melanholične in zamišljene mlade ženske, kateri je igralka Lara Komar dala poteze mladostnega hrepenenja, obenem odčaranja in jeze na svet in ljudi, ki so poteptali njene sanje. Igralka

se je prepričljivo odrezala v vlogi, ki pogojuje osebni doprinos zaradi resničnosti lika in zahteva od igralca, da se vživi v zmuzljivo identiteto na osnovi skromnih elementov, ki puščajo odprta tudi vprašanja o njeni krivdi ali nedolžnosti.

V polseni meglene rekonstrukcije, kjer se črni panoji scene Andree Staniscija

animirajo z video pričevanji ali dajejo z vrtenjem dinamični zagon predstavi, ki sloni na besedi, se v skromnem, skupnem prostoru pojavijo kot prikazni iz preteklosti prijateljica Maria, Katerinin zaročenec Luigi, njena furlanska mati, živahna in čustvena Angelina iz Štanjela (Elena Hussu). Dogajanje predstave je tekoče, prevzame od začetka do konca s primernim trajanjem, ritmom, ne nazadnje z distanco sodnega postopka, ki vsekakor ohranja humano plat z vzbujanjem sočustvovanja do devetnajstletnice v svetu, ki ni dopuščal ženskam svobode in pravice do uresničitve lastnih želja.

PAL

V organizaciji kriške župnije / Zimski tabor 2010 Sproščujoče urice in čas za pogovore o različnih temah

Vponedeljek, 27. decembra 2010, v popoldanskim urah, smo se mi, kriška (in ne samo: tudi iz Brega in Rocola oz. Proseka) mlad-

ina, odpravili na vlak proti Bohinjski Bistrici. Tabor je organiziral kriški župnik Maks. Bilo nas je devet: tri punce (plus Neža, naša vzgojiteljica in po-

močnica) ter šest fantov in še g. Karlo. Ko smo dospeli na bohinjska tla, sta nas sprejela zaledenel sneg ob cestnih robovih ter nizka gorska temperatura.

Dom Ieralla

Adventni in božični čas (2)

Dne 8. decembra smo lepo počastili Brezmadežno. Na oltar so se vrnile cvetice, tokrat bele. A že nekaj dni kasneje sta bili na oltarju spet sveči z zelenim venčkom. Dne 17. decembra nam je pevec v spremstvu klavirja pel znane pesmi iz prejšnjega stoletja, zgodovinske, vojaške, domovinske. Končal je z dvema šaljivima. Te dni so krasili stavbo z bogato obloženimi božičnimi drevesci in z manjšimi okraski po zavesah in vratih. Letos so postavili tudi majhne jaslice v obe nadstropji na hodnike. Celo na oddelku za goste duhovnike so imeli svoje

drevesce in jaslice. Četrto adventno nedeljo, 19. decembra, je prišel somaševat z našimi tremi duhovniki na vozničku nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi. Za to priložnost so postavili na oltar pred tabernakelj in pred Marijin kip lepe bele cvetice, ki so ostale do svetega večera. Nadškof je imel zelo lepo pridigo. Njena vodilna nit je bila: Bog se je učlovečil iz ljubezni do nas, da bi nam izkazoval ljubezen.

Na pročelju hiše je bilo pritrjeno veliko platno z upodobljeno sveto družino, zraven pa velika zvezda iz električnih lučk. V kapeli so

postavili jaslice v tednu pred Božičem. Uredili so jih na desni strani oltarja, kjer je dotlej stalo stojalo s Sv. pismom. Jaslice je osvetljeval žaromet. Ko smo na Božič vstopili v kapelo, smo najprej zagledali nov plakat na levi strani oltarja. Na njem je v velikih rdečih črkah pisalo: Dio si e' fatto uomo. Bog se je učlovečil. Pri tabernaklju in pred Marijo so se bohotile velike rdeče božične rože. Na oltarju je stal bel sopek. Tudi pregrinjalo čez ambon je bilo belo, na njem pa upodobljeno jagnje s križem. Mašnika so oblekli v zlat mašni plašč. Pred mašo so skavti prines-

li betlehemske luč miru in jo prižgali v posodici na oltarju. Maša je bila svečana, polna petja. Tik pred mašo je predsednik Doma spregovoril o hvalečnosti Bogu za vse, kar nam je dal do brega; voščil je gostom, sorodnikom in sodelavcem vesel Božič. V jedilnici so bile mize prekrte z belimi in rdečimi prtji. Vsaka miza je bila okrašena s šopom rdečih božičnih rož, seveda umetnih. Kosilo je bilo zares praznično, s koščkom potice, kavo in peničim se vinom. V dar je vsak izmed nas prejel "Pandorino". Pri mizi je bilo mnogo praznih mest. Sorodniki so za ta dan vzeli svoje k sebi. Dne 27. decembra, v ponedeljek popoldne, nas je razveselil ženski zbor Kraški slavček iz

Nabrežine. Pod vodstvom Mirka Ferlana so dekleta pela večglasno tako ubrano in čudovito, da so nas vse popolnoma očarala. Dvorana je navdušeno ploskala. Pele so v različnih jezikih: po slovensko, italijansko, latinsko, češko, estonsko, v glavnem božične pesmi. Da je prišel zbor med nas, je poskrbela Slovenska Vincencijeva konferenca. Hvala ji. Na Silvestrovo smo pri maši molili in peli v zahvalo za vse prejete dobrote v tem letu. Po večerji so nam postregli s koščkom slaščice "pandoro" in s penino. Nazdravljali smo v slovo staremu in v pozdrav prihajajočemu letu. Na dan novega leta je bila maša zelo slovesna, saj smo obhajali kar tri praznike: začetek civilnega leta, praznik Marije, sv. Božje

Mater, in praznik miru. Pri kosilu so spet pokali zamaški penine, s katero smo pozdravljali novo leto z željo, da bi bilo srečno.

Največja sreča za goste je bila ta, da so imeli med prazniki veliko obiskov.

Dne 6. januarja smo ob 10.30 – po slovesni maši – imeli koncert združenega mešanega zbora Skala – Slovan iz Gropade in Padrič. Pri harmoniju je bil Paolo de Cristini, ki je tudi v kratkem nagovoru pozdravil in voščil. Predsednik Doma se mu je zahvalil. Ta zbor prihaja v Dom vsako leto. Letos so pevci pod vodstvom Hermana Antoniča čustveno in ubrano peli naše lepe božične pesmi. Tako smo zelo prijetno končali božični čas.

Nada Martelanc

Ključna posredniška vloga javnih upraviteljev Slovenske skupnosti

Občini Cassacco in Cerkno snujeta pobratenje

Tik pred iztekom leta je bilo v Cerknem prvo srečanje med tamkajšjo občinsko upravo in upravitelji občine Cassacco. Srečanje si je zamislila furlanska občina, iz katere izhajata tudi deželni svetnik Giorgio Baiutti. Ta je ob pomoči

Podgori Walter Bandelj in rajonski svetnik mestne četrti Sveta Gora-Placuta Miloš Čotar, ki že dalj časa skrbi za čezmejno povezovanje.

Javni upravitelji z obeh strani meje so si v sproščenem pogovoru izmenjali mnenja in iz-

prav ima Cerkno precej večji ozemeljski obseg. Prav zato je župan Ciglič poudaril, da zahteva upravljanje območja veliko napora in pozornosti, ker pride drugače lahko do posledic, ki so nepredvidljive in nepopravljive. Med najpomembnejšimi občin-

svoje kolege svetnika Igorja Gabrovca in stranke Slovenska skupnost navezal prve stike z novim cerkniškim županom Miranom Cigličem. Poleg omenjenih deželnih svetnikov so se institucionalno zelo pomenljivega srečanja udeležili še podžupan Cassacca Dario Ellero in odbornik za kulturo Amato Morocutti, pa tudi predsednik goriškega rajonskega sveta v

kušnje glede javnega upravljanja in potrdili voljo, da bi se občini povezali s pobratenjem. Gabrovca in Baiutti sta v zvezi s tem poudarila pomen čezmejnih sodelovanj in skupnih razvojnih načrtov med sosednjimi deželami ter vlogo slovenske narodne skupnosti v Italiji pri pletenju in spodbujanju tovrstnih načrtov. Občini Cassacco in Cerkno imata podobno število občanov, če-

skimi objekti je cerkniški župan navedel tovarno elektrotehnične opreme z več kot tisoč zaposlenimi, termalni bazen in gostinsko ponudbo ter smučarsko središče, ki postaja za turiste vse bolj privlačno. Prav zaradi tega – so še poudarili prisotni – bi lahko na podlagi pobratenja razvili zanimive pobude in skupne načrte, za katere bodo zaprosili pomoč iz evropskih skladov.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

“Pridnost do samega sebe”

V teh dneh me je naključje vsaj trikrat povedlo k istemu vprašanju: pogumu izražanja lastnega mnenja. Naj se zdi še tako enostavno, v resnici je vse prej kot to. Kolikokrat se nam je v življenju zgodilo, da nam je morda po kakem srečanju butalo v glavi, češ: zakaj si tega nisem upal jasno izraziti? Kolikokrat smo morda ne-navdušeno kimali, pa čeprav bi nam bilo v tistem trenutku odkimavanje naravnost. Kolikokrat se je v naši glavi odrtela mantra “raje premisli, svojega mnenja ti ni treba izraziti, čemu”? Odgovor je morda ravno v tistem končnem “čemu”? Človek je v ravnovesju edinole, če mu uspe najti osebno dimenzijo v okolju, ki ga obkroža. Sebi lastna dimenzija pa temelji tudi na vrednotenju lastne notranjosti, ki se izraža tudi v odkrivanju sebi lastnih pogledov drugim.

Pred dnevi je naturalizirana Slovenka, sicer pa Američanka po izvoru, Erica Johnson Debeljak, primerjala slovenski šolski sistem z ameriškim: “Ameriški slovi verjetno kot eden najsilabih, morda pa je edina njegova dobra plat ta, da stimulira izražanje lastnega mnenja. Slovenski sistem teži ravnemu obratnemu: k njegovemu potlačanju oz. neizražanju”.

Politična in kulturna zgodovina, ki temu botruje, je seveda na dlani. Zanimivo pa je, da sem le nekaj ur po tem pogovoru brala podobne misli raziskovalke in kolumnistke Renate Salecl v osrednjem slovenskem dnevniku: “Ali si upamo javno pokazati svoje delo ali javno nekaj povedati, je zelo odvisno od okolja, v katerem živimo. V ZDA otroka že od zgodnjih let kar naprej spodbujajo, da javno govori, običajno so njegove besede deležne pohval in spodbude učiteljev, v drugih okoljih je izražanje mnenj prej povezano s kritiko, posmehom in iskanjem napak. Takšno razpoloženje seveda kmalu pripelje do tega, da se posamezniki raje od-

ločijo, da bodo varno tiho, da se ne bodo izpostavljali in bodo seveda hitro kritični do govora drugih. Še posebej kritične so mnoge družbe do javnega nastopanja žensk”.

Omenjena raziskovalka se je v zapisu obregnila ob ukoreninjeno “navado”, da se v šoli v veliki meri ceni predvsem ubogljivost, ne-povzročanje problemov.

Živimo v družbi, kjer je to ne-povzročanje problemov zaželjeno morda v še večji meri kot doslej. Obdobje splošne negotovosti, zapiranja tovarn in izjemne zaostritve družbenih odnosov. Vse to pri-

naša seveda s sabo velik občutek notranjega vrenja. Ko vreš, si seveda nevaren in zato nezaželen.

Kako si lahko razlagamo (upravičeno) zgrozeno pismo staršev velikega števila dijakov slovenske višje srednje šole v Gorici, ki so si zaradi aktivne udeležbe na protestnih akcijah zoper novo šolsko reformo prisluzili sedmico v vedenju? Predvidljiv odgovor bo verjetno: potre-

ba po spoštovanju šolskih pravil itd. itd. Ali je bila zato vsa dolga kača dijakov po celi Italiji nagrajena z isto sedmico v vedenju?

Protestni shodi so sicer že aktivistično izražanje določenih osebnih pogledov. Splošno gledano pa nam je izražanje osebnega mnenja oz. uvajanje v izoblikovanje le tega zelo daleč. Povojna generacija je imela seveda znatno trše življenjske razmere. Treba si je bilo pošteno zavhati rokave, da si sploh lahko prišel do vsakdanjega kruha. Razumljivo je torej, da je bila za tisto generacijo in predvsem za njen ženski del, pomembna “pridnost”, ki se je v določeni meri odražala tudi z ne-izražanjem osebnega mnenja v javnosti. Feminizem je potlačene poglede butnil na dan in (zmotno) iskal ekstremiziranje. Danes pa smo tu, da najdemo vmesno pot in morda razumemo, da gre “pridnost” iskati tudi v “pridnosti do samega sebe”, iskanju ravnovesja tudi preko poguma izražanja lastnega mnenja.

Novodobni voditelji?

Oglaševalski genij, ki je prodal svojo dušo

Današnji “razviti” svet ne obvladujejo več kralji, guvernerji, predsedniki. Na svetu je sicer še veliko totalitarnih sistemov in političnih tiranij, prav v teh urah poteka prava revolucija drugih časov v bližnji Tuniziji. Vendar tudi vsaka še tako demokratična državna tvorba ponosno ohranja sistem vladanja, osnovan na pozicijah, hierarhiji. Že slavni mislec Michel Foucault je pred nekaj desetletji izjavil, da “oblast ne obstaja”: to ne pomeni, da državne tvorbe ne vodijo oblastniki, toda, da se pomen njihovih, prej jasno definiranih vlog, razblini pred vsemogočnostjo poznega kapitalizma. Vodja je torej drugačne sorte. Potek vsakdanjega življenja, a (žal) tudi politično realnost, opredeljujejo mehanizmi trga, kapitalističnega moloha, ki ga vodijo spretno roke (pre) drznih menedžerjev in oglaševalcev. Poglejmo konkreten primer iz programske sheme italijanske televizije. Oglaševalsko kampanjo za eno izmed telekomunikacijskih verig predstavlja komična figura Fiorella, ki iz epizode v epizodo (da, oglašilo so se razvili v prave nadaljevanke) prepričuje, kako ga njegov telefonski operater ohranja mladega. Ta serija oglasov je, po moji oceni, posrečena. Gre za preproste, a prijetne vice, polne italijanskega komičnega duha in pohvalne samokritičnosti. Mislim, da si moramo priznati. Televizija Slovenija se lahko ponaša z najboljšimi dokumentarci, resnimi vsebinami in poglobitvenimi oddajami, toda vsi poskusi humorja so zaman. Mešanica lesene podalpske konservativnosti in balkanskega patosa nikakor ne uspeva, saj se televiziji trudi, poskušajo, a vse je tako zlagano, teatersko, nedoživetvo, prebrano.

venega pomena. Če so, dobro, drugače pa domov. Zaradi tega je tudi po velikih televizijskih mrežah njihova beseda ena izmed zadnjih. Kar rečejo, navadno velja. Oglaševalci so ena izmed najbolj živih, aktivnih, sodobnih, motiviranih družbenih skupin. Pogovarjati se z njimi je pravi užitek: v času kognitivne stagnacije in so-

Edward Bernays

cialnega nerazvoja ponujajo vrvež svežih idej, vizij, projektov in so izredno navdušeni nad svojim delom. Tisti dobri so izredno izobraženi predvsem na psihološkem področju, kjer spretno pretvarjajo vednost o ljudeh v večmestne zasluzke.

Do tu je vse v redu, a poglobimo se v eno zadnjih Fiorellinih reklam, ki je za pozornega bralca zelo zgovorna. Fiorellina kampanja za to telekomunikacijsko družbo poteka že vrsto let, tako da ga je marsikdo že pravit in najraje spremeni kanal, ko zagleda njegov “teledva” obraz. A oglaševalski genij se ne ustraši teh, navidezno slabih novic. Nasprotno, izkoristi jih v svoj prid in še poveča svojo vpliv. Oglaševalski obrat je, dejansko, genialen. V epizodo vstavi nekaj navadnih državljanov, ki so se že zdavnaj naveličali Fiorella in lahko svojo frustriranost izpraznijo kar

njemu v obraz. “Dovolj imamo tebe in tvoje mladosti, saj te poznamo”, pravijo. Psihološki dosežek je magičen: televizijski gledalec se enači z navadnim državljanom v ‘skatli’, kot da bi sam izrazil svoje negotovanje, kot da bi se sam uprl. V sebi to čuti, sprostil se je, umiril, čuti, kot da bi opravił dobro delo. A še vedno sedi na kavču, še vedno z ‘odklopljenimi’ možgani... A se spomnite ameriškega izuma izpred nekaj let, slavnega cantlaughter, umetnega smeha? Ob domnevno smešnih scenah v oddaji pošlje režiser v eter posnetek glasnega, iskrenega smejanja. Tehnika laugh track ali canned laughter ni sodobna različica kulturne hegemonije ali ideološka zanka, ampak nekaj veliko hušjege. Umetni smeh nas ne spodbuja v smejanje tam, kjer želijo kulturni producenti, temveč se smeje na mesto nas! Počutimo se, kot da bi se cel večer smejali pred televizijskim ekranom, v resnici pa niso naše ustne mišice niti trznile. Tragično.

Vse se je začelo z Edwardom Bernaysom, izumiteljem public relations oz. stikov z javnostjo, ki so odkrile diktaturo tržnega oglaševanja. Bernays je bil nečak Sigmunda Freuda, največjega poznavalca človeške psihe in utemeljitelja psihoanalize. Freuda je pretvoril v denar. Spremenilo se je marsikaj, a oglaševalska figura ostaja taka. Genialni duh, ki je prodal svojo dušo. Oglaševalec ve, kaj mislimo in kaj želimo veliko pred nami, in to marljivo izkorišča. Ni etičnih ali moralnih pomislekov, so samo gola, čista pragmatičnost, funkcionalnost, operativnost, zagledanost v profit in povečevanje gledanosti (neumnih muh, ki ostanejo ujetje v našo past). Oglaševalski uspeh je odvisen od števila ujetih muh. Oglaševalski mit je mit genija, ki svojo samozavest snuje na poniževanju neumne množice. In muh je na svetu veliko.

Naj mi oglaševalci ne zamerijo: spoštujem in cenim njihovo globinsko znanje, motiviranost in uspešnost. To so zavirljive lastnosti, ki me ne skrbitjo. Bolj me skrbiti to, da smo postali preleni celo za smeh...

Jernej Šček

Zahodni in jugozahodni predel mesta (50)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Slovensko Sirotišče in njegov ustanovitelj msgr. dr. Andrej Pavlica

Slovensko Sirotišče je prav tako kot Alojzijevišče moralo skozi težke preizkušnje. Oba zavoda, tako zelo potrebna in pomembna za vzgojo slovenske mladine in preko te za obstoj slovenskega ljudstva v naših krajih, sta si v svoji zgodovini zelo sorodna.

Slovensko Sirotišče v Gorici je bilo prvo slovensko Sirotišče na Primorskem. Njegov ustanovitelj dr. Andrej Pavlica se je dobro zavedal, kaj pomeni vzgoja mladine v verskem in narodnem duhu. Do takrat namreč pri nas ni bilo nobenega sirotišča za slovenske otroke. Ti so bili prisilje-

društva.

Predsednik društva je bil prelat dr. Josip Gabrijevčič, podpredsednik in blagajnik pa msgr. Andrej Pavlica, ki je to nalogo ohranil do svoje smrti leta 1951. V odboru je bil tudi poznejši goriški knez nadškof dr. Frančišek Sedej, takrat župnik stolne cerkve v Gorici (*Kronika Zavoda Sv. Družine*).

Odboru se je posrečilo, da je od baronice Klimburg po zelo ugodni ceni kupil hišo in posestvo v takratni ulici Soškega mosta, danes ulici Don Bosco. Septembra 1910 je bil zavod slovesno odprt. V njem sta bila dva oddelka: oddelak za dijakinje in oddelak za sirote. Odbor je skrb za vzgojo otrok in gospodinjstvo zaupal šolskim sestram sv. Frančiška iz Maribora, ki so že bile prisotne pri odprtju.

Dr. Andrej Pavlica

Ustanovitelj Slovenskega Sirotišča v Gorici, dr. Andrej Pavlica, je bil rojen v Rihemberku (Braniku) 1. septembra 1866 v premožni in ugledni družini, saj je oče bil župan. Prvi dve leti osnovne šole je obiskoval v domačem kraju, nato je šolanje nadaljeval v Gorici. Po dovršeni osnovni šoli se je vpisal na nemško gimnazijo, od 3. razreda dalje pa je bil gojenec semenišča.

Po maturi leta 1887 je stopil v bogoslovje in bil 15. marca 1891 posvečen v duhovnika.

Dve leti je bil kurat v Biljah, nato je bil imenovan za stolnega vikarja v Gorici. To mesto je ohranil do leta 1910. Sočasno je poučeval kot katehet na gimnaziji in pozneje na realki. Že leta 1897 je na univerzi na Dunaju opravil doktorat iz svetopisemskih ved. Leta 1905 je bil imenovan za profesorja v bogoslovnem semenišču v Gorici, kjer je poučeval Sv. pismo Stare zaveze. Med prvo svetovno vojno se je skupaj s semeniščniki umaknil v Stično na Dolenjsko. Po vojni se je vrnil v Gorico in tu nadaljeval s poučevanjem v semenišču. Umril je v Gorici 29. decembra 1951. Poleg poučevanja je msgr. Pavlica opravljal še druge odgovorne službe: bil je član nadškofijskega sveta in nadškofijskega katehetskega odbora, častni konzistorialni svetnik, sinodalni izpraševalec, kanonik goriškega stolnega kapitlja in apostolski protonotar.

/ dalje

Stara stavba slovenskega Sirotišča

ni odhajati v italijanske zavode. Ko so ti otroci zavod zapustili, so bili tujci med lastnim ljudstvom in do tega največkrat sovražni.

Dr. Andrej Pavlica je tako skupaj z bratom dr. Josipom leta 1898 na Katerinijevem trgu v Gorici sklical shod Katoliškega delavskega društva, ki ga je on sam ustanovil, saj so mu socialna vprašanja, kot tudi njegovemu bratu dr. Josipu, bila zelo pri srcu. Delavcem je prikazal nujnost ustanovitve slovenskega zavoda, v katerega bi sprejemali osirotele slovenske otroke in jih tu vzgajali v verskem in narodnem duhu. Zavod pa naj bi služil tudi slovenskim dijakinjam in učenkam, saj zanje ni bilo nikjer nobene primerne ustanove. Delavci so predlog z navdušenjem sprejeli in v ta namen takoj zbrali nekaj sto goldinarjev.

Leta 1904 je tako msgr. Pavlica ustanovil dobrodelno društvo “Slovensko Sirotišče” z nalogo, da novi zavod vodi in vzdržuje. Istega leta je c. kr. namestništvo v Trstu potrdilo pravila novega

Na Hrvaškem mejo s Slovenijo ponovno zarisali kar sredi Piranskega zaliva

Milan Kučan ne bo kandidiral za predsednika prihodnje vlade

V Sloveniji predstavniki političnih strank, predsednik države, premier in drugi znani in vplivni ljudje čedalje pogosteje nastopajo v javnosti, če le mogoče na televiziji. Vsak govorec hvali sebe ali svojo stranko in seveda kritizira druge na politični sceni. Zdaj je očitno, da oba bloka, vladni in opozicijski, že snujeta in delno izvajata kampanjo za parlamentarne volitve leta 2012. Stranke predstavljajo najbolj pogosto predsednik vlade Borut Pahor, dober govorec in retorik, čigar besednjak pa je včasih težko

ni v skladu z običajno prakso, temveč v nasprotju z njo. Da to ne drži, dokazujejo številni državniški obiski. Tudi ruski

Giorgio Napolitano in Danilo Türk

razumeti. Državni poglavar dr. Danilo Türk in nekdanji predsednik države Milan Kučan, sta bila v prejšnjih dneh protagonista dveh pomembnih dogodkov. Predsednik Republike dr. Danilo Türk je opravil državniški obisk v Italiji, kjer je bil gost italijanskega predsednika države Giorgia Napolitana. V slovenski javnosti je odmevala zlasti njegova izjava, da je za Italijo slovenska manjšina najpomembnejša in zaradi tega ji je potrebno nameniti stalno skrb. V tedniku Demokracija pa jih je zmotilo, da predsednik Türk v svojem programu ni imel predvidenega državnega obiska v Vatikanu, kot je diplomatska praksa. V uradu predsednika zatrjujejo, da za obisk Svetega sedeža niso zaprosili zato, ker to

predsednik Dimitrij Medvedjev, ki je bil na uradnem obisku v Italiji oktobra 2009, se je ob tem srečal tudi s sedanjim papežem. V tedniku Demokracija so zapisali, "da sedanjí predsednik Republike Slovenije ni predsednik vseh državljanov, s tem pa kaže tudi svojo neotesanost. Mimogrede, celo Tito je normaliziral odnose z Vatikanom takrat, ko si je prizadeval za vodilni položaj med neuvrščeniimi, saj je vedel, kako se dela mednarodna politika. Predsednik Danilo Türk pa Slovenijo s takšnim izključujočim ravnanjem še bolj potiska v nepomembnost in na obrobje mednarodne politike".

Drugi pomemben dogodek pomeni izjava nekdanjega predsednika države Milana Kučana, da na naslednjih

državnozbornih volitvah ne bo kandidiral za poslanca, da bi lahko tako izpolnil pogoje za svojo izvolitev za predsednika nove slovenske vlade. Njegovo možno kandidaturu so podprle sedanje koalicije v prepričanju, da bi Milan Kučan lahko pridobil veliko volilcev in zato morda pripomogel k zmagi sedanje koalicije. Nekdanji predsednik Slovenije torej ne bo kandidiral v Državni zbor, dejal pa je, da državi ni potrebna nova ustava

in status druge republike. Kdo bo politik, predviden za predsednika nove vlade, javnosti še ni znano. V sedanjí vladi so se poenotili glede raznih vprašanj, pri čemer je bil najbolj dejaven predsednik stranke Zares Gregor Golobič. Premier Borut Pahor je zavrnil predlog računskega sodišča, naj odstavi finančnega ministra Franca Križaniča, ker je domnevno napravil več napak v državnih finančah. Finančni minister torej ostaja na svojem položaju, medtem pa je nastal

nov primer, ki ga bo reševalo sodišče. Alenka Jeraj, predsednica parlamentarne komisije, ki preiskuje tudi sumljive gradbene in nepremičninske posle v mestni občini Ljubljana, je

okrožnemu tožilstvu naznanila ministra za okolje in prostor Roka Žarniča. Sumi ga kaznivega dejanja ponareditve poslovne listine in nevestnega opravljanja dela. Minister je vse očitke zavrnil. V Sloveniji naraščajo cene živil, kot so kruh, mleko, mlečni izdelki ter meso in izdelki iz njega. Živilska podjetja podražitev upravičujejo s skokovitim naraščanjem cen žit na evropskem trgu. Domači pridelek pšenice zadošča le za kritje polovice potreb, zato mora Slovenija veliko pšenice in drugih žitaric uvažati iz tujine. Sprično novega vala podražitev bodo najbolj prizadeti revnejši sloji prebivalstva. Med njimi so tudi upokojenčci in brezposelni ljudje. Vlada pripravlja razne olajšave in druge ukrepe v njihovo korist.

Slovensko zunanje ministrstvo je pri oblasteh v Zagrebu protestiralo zaradi vsebine novega hrvaškega pravilnika o meji na morju. Ta je zarisana po sredini Piranskega zaliva, kar je v nasprotju s arbitražnim sporazumom o določitvi meje med Slovenijo in Hrvaško. Odzvala sta se tudi poslanec Zmago Jelinčič-Plemeniti in profesor mednarodnega prava dr. Marko Pavliha. Dala sta ostavko na položaj svetovalca v posebni komisiji, ki deluje pri določitvi meje med državama.

Marijan Drobež

Gledališka predstava

V soboto, 29. januarja 2011, ob 20. uri, bo v Kulturnem domu v Komnu gledališka skupina KD Rudija Jedretiča iz Ribnega pri Bledu uprizorila komično enodejanko Daria Foja Markolfa. Režiser Sergej Verč.

Komentar

Bomo očistili državo?

Ugledni nemški novinar Tom Schimmek v svoji knjigi Najbolje nič novega razčlenjuje družbenopolitične manipulacije v današnjem svetu. Realno politično moč pridobiva manjšina, ki si prisvaja finančnogospodarske vzvode. S podrejanjem medijskih hiš in novinarjev, ki postanejo poslušno orodje v rokah mogočnejšev, izvajajo medijsko propagando in manipulacijo. Javno mnenje postaja izdelek polresnic, praznega govoričenja na tiskovnih konferencah in postavljanja nepomembnih ali celo nemoralnih ljudi kot ideal človeka. Avtor prikazuje razvpite primere kot prevzem oblasti italijanskega premierja Berlusconi, pokaže na tovrstne "uspehe" pokojnega Haiderja, pri katerih je manipulacija očitna in jima je utrdila podporo predvsem volivk. Tudi pri francoskem predsedniku Sarkozyju in pri nemški kanclerki odkriva ozadja finančno-propagandnih učinkov. Knjiga je prikaz monopolov današnjega sveta od ZDA, Avstralije, Afrike do Indije, Rusije in Kitajske. Tako ima časopisni mogotec Rupert Murdoch dostop do politikov ne le v Avstraliji, od koder izhaja, pač pa tudi v Angliji, ZDA in drugod. Politične težave Baraka Obame so tesno povezane z nasprotovanjem gospodarsko-finančnih lobi-jev njegovim socialnim reformam. Realna politična moč je vedno bolj odvisna od včasih zelo praznih propagandnih učinkov in govoričenja na tiskovnih konferencah. V ozadju

neopazno poteka boj za denar in vpliv. Kakor da bi brali o naših razmerah, ki jih avtor ne omenja, a jih lahko primerjamo z ruskimi, ki pa jih natančno razčlenjuje. Rusija in mnoge druge države s Slovenijo vred pa padajo na lestevici medijske svobode. Vse to otežuje, da bi se razmere na prihodnjih volitvah v Sloveniji lahko bistveno izboljšale. Dejansko se krepi moč leve koalicije, ki ne glede na bankrot države pobira še zadnje, kar je našega, in utrjuje gospodarsko in medijsko moč. Sicer jim je spodletelo ob referendumu o RTV, a zato še bolj nesramno posegajo v srž samostojnosti novinarjev na RTV.

Ali bo, kot pravi Jožef Jerovšek, ljudem presedla oblast sedanjih mogotcev? Tudi DESUS igra vlogo premetenega lobista in ne vemo, kakšna so ozadja in povezave v Zvezi borcev, Upokojenski zvezi in podobno. To velja tudi za sindikate, ki jim je mogoče očitati vsaj, da se niso postavili po robu kraji družbenega premoženja ter dopustili neplačevanje obveznosti, kar bi bistveno izboljšalo pokojninske blagajne in red na trgu dela. Zakon o malem delu bo

omejil bolj kot žepi študentov za služkarje študentskih servisov, ki manipulirajo s študenti. Za prihodnjo politiko bo realen družbeni dogovor nujen, a kdo ga bo pripravljen podpreti? Pomembno bo vprašanje medijske uspešnosti strank za prihodnjo vlado. Že zdaj pa po medijih krožijo polresnice o "desnih politikih". NSi je že prej zavestno uničevala, in jo zdaj spet, negativna medijska propaganda, v kateri so sodelovali tudi dvomljivi

Tudi SLS se bo morala profilirati z uveljavljanjem na terenu in poiskati tudi nove promocijske možnosti.

Žal pa je med nami še vse preveč ljudi, ki mislijo le na to, kako bi sami čim lažje in čim hitreje prišli do veljave, časti ali denarja tudi prek strank in organizacij, pri čemer prednjačijo tranzicijski vplivneži, sledijo jim pa še drugi. Vsem tem so dolgoročno prizadevanja za skupno dobro drugotnega pomena in jim je demokracija pot za utrjevanje lastnih koristi. Propagandisti zato hitijo v eni sapi širiti mnenje, da so vsi politiki enaki, da bi se prikrito politično izrabljanje države za svoje interese. Tako bo torej prihodnji mandat obremenjen še z močnejšimi monopoli, z neredom in s prazno blagajno ter še z medijskimi in drugimi strukturimi varovankami, kot je oseba vrhovnega sodnika, ki je zvezan z lovskami nekdanjega sistema.

Podoben scenarij se obeta za javnega tožilca. Kljub razglašenosti si je oblast na čelu s predsednikom države, ki na vsa usta oznanja etiko, edina v ropanju državljanov, česar žal celo razgledani ljudje ne uvidijo in ne spregledajo teh iger, da bi se distancirali od politikov, ki igrajo to dvoletno vlogo. Čas streznitve se vedno bolj bliža in upam, da dozoreva tudi spoznanje, da je treba začeti z ljudmi, ki bodo pripravljene prevzeti to breme urejanja pravne in socialne države. Če pa nismo sami pri sebi počistili, bomo toliko težje očistili državo.

Janez Juhant

kadri, kot npr. predsednik vladnega urada za urejevanje prikritih grobišč, ki so naprtli neenotnost in nesposobnost Andreju Bajuku, ustanovitelju stranke, podobno kot danes nekateri širijo, da je Janša zadnja Kučanova prevara. Škoda, da evropski poslanec in prvi predsednik slovenske vlade ne izkoristi bolj svojega vpliva, da bi bodisi kot častni predsednik stranke ali njen evropski mentor skrbel za promocijo in evropski profil stranke in člane stranke spodbujal k nadaljnjemu trdemu političnemu delu, ki ga je stranka ob sodelovanju vseh vodilnih ljudi opravljala v zadnjih dveh letih.

Izjava Obmožnega združenja borcev za vrednote NOB Nova Gorica

Duhovniki proti kandidatu Fišerju

Dekan novogoriške dekanije Aleš Rupnik je v imenu duhovnikov te dekanije posredoval javno izjavo, s katero nasprotujejo izvolitvi Zvonka Fišerja za generalnega državnega tožilca, ker naj bi kot tožilec pred leti kršil temeljne človekove pravice: preganjal katoliška duhovnika zgolj zato, ker sta na prikrito grobišče pri Cerknem postavila križ. Območni odbor ZB razume, da je dejanje, gledano s stališča današnjih demokratičnih pravnih standardov problematično, vendar je treba pri tem opozoriti, da se je kazenski postopek odvijal pred več kot tridesetimi leti v razmerah, ki v ničemer niso bile primerljive z današnjimi in na podlagi zakonodaje, ki je bila še starejša (Kazenski zakonik iz leta 1959). Kazenski postopek je bil izveden korektno, v skladu z načelom zakonitosti, pri čemer sta oba duhovnika imela zagovornika. Zoper pogojni obsodbi, ki sta bili izrečeni duhovnikoma, se ni pritožil nihče, niti duhovnika niti zagovornika in tudi tožilec ne. To pomeni, da se je kazenski postopek zoper duhovnika končal praktično brez posledic.

Dejanje se je torej odvijalo v času, ki še ni bil naklonjen demokratičnim pravilom (vrednotam). Že pokojni papež Janez Pavel II. je ob neki priložnosti, ko je bil prisiljen odgovarjati na obtožbe katoliški cerkvi za inkvizicijske postopke, izjavil, da je treba zgodovinske dogodke ocenjevati glede na čas in razmere, ki so tedaj vladale. Zanimivo je, da je danes med aktivnimi kritiki bivšega sistema

Zvonko Fišer

mnoho takih, ki imajo mnogo okostnjakov v svojih omarah. Če pogledamo samo javno izdani seznam sodelavcev UDBE, vidimo med njimi veliko sedanjih izpostavljenih predstavnikov slovenske desnice in tudi duhovnikov. To je bil čas, ko so voditelji sedanjih desnih strank vodili pod danes tako zasovraženo zastavo z rdečo zvezdo svoje mladinske ešalone proti kraju, kjer je zasedal AVNOJ, ko jokali ob smrti danes tako osovražene diktatorja Tita in podobno. Ob zahtevi omenjenih duhovnikov pa pomeni višek sprevrženosti in zlobe dejstvo, da se nihče od spoštovanih duhovnikov ni niti oglasil, ko je isto najvišjo funkcijo na državnem tožilstvu zasedel človek, aktivni pripadnik domobrancev, kolaborantske vojske, ki se je ramo ob rami borila na strani tistega okupatorja, ki ni samo planiral, temveč tudi že dejansko udeležal svoj satanski načrt totalnega izbrisa našega naroda iz svetovne zgodovine. Nanimivo je tudi, da je škofijski ordinariat Koper odklonil spominsko ploščo na župnišču v Kojškem, nekdanjemu župniku v Kojškem, ki je bil med vojno predsednik okrožnega odbora OF, ker načeloma na cerkvene objekte ne postavljajo necerkvenih obeležij, čeprav je vsa Slovenija na cerkvenih zgradbah posejana s spominskimi znamenji za padlimi in pobitimi domobranci.

Izvolitev priznanega slovenskega pravika dr. Zvonka Fišerja, ki je od nastanka nove države tudi kot državni tožilec in ustavni sodnik dokazal svojo privrženost demokratičnim standardom, pomeni realno zagotovilo, da bo pošteno in strokovno neoporečno vodil ta pomembni državni organ, na katerega kandidira.

In končno, da ne pozabimo: križ, ki je bil predmet omenjene sodbe in ki naj bi bil simbol krščanske omikanosti, poštenja in dobrote, je v svoji zgodovini dokazano pomenil tudi simbol sovraštva, pobojev in veliko gorja. Po toliko letih trpljenja in našega medsebojnega razdvajanja bi bil že skrajni čas, da križ postane in ohrani le svoj izvorni simbolni pomen, pomen sprave, medsebojnega razumevanja in odpuščanja, simbol miru. Za to se moramo zavzemati vsi in verjamemo, da je to iskrena želja tudi duhovnikov novogoriške dekanije.

Predsednik ZB za vrednote NOB
Nova Gorica
Vladimir Krpan

Kulturno društvo Stanko Vuk iz Mirna

v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo
in Pokrajinskim arhivom v Novi Gorici

vabi na predstavitev knjige

Marko Vuk 1947-2004

Spominska slovesnost na Mirovskem Gradu 24.11.2007

V petek, 4. februarja 2011, ob 19. uri
v Osnovni šoli Miren

Delo bodo predstavili uredniki knjige
Ivanka Uršič, Marija Češčut in Jurij Rosa

Kratek uvodni tečaj s fitoterapevko Laro Barbieri

Zdrav duh v zdravem telesu s pomočjo zeliščarstva

Barvitost in bogatost narave, ki v naših krajih ponuja prav posebne odenke, sta me od nekdanj omamljali. Na srečo obstaja skupnost strokovnjakov, ki znajo naravno bioraznolikost razčleniti, prepoznati in ne nazadnje uporabljati. Srednjeveška umišljenost je zeliščarje "zmerjala" z mračnimi čarovnicami in peklenskimi vrači, ki z debelimi očali prelijavajo zelene zvarke in beležijo njihove učinke debele zaprašene bukve, danes pa je zeliščarstvo ali fitoterapija priznana, cenjena, verodostojna znanstvena veda. Z rastlinskimi pridelki, izdelki in izvlečki si lahko pomagamo ob

zdravil iz rastlin in rastlinskih izvlečkov. Nekoč je znanje temeljilo samo na ustnem izročilu in osebnih izkušnjah. V preteklosti je bilo zeliščarstvo tesno povezano z nadnaravnimi, magičnimi in skrivnostnimi vsebinami, danes pa obstaja ogromno študij v zvezi z naravnimi zdravili, ki vso zadevo nekako prizemljijo.

Zakaj si se odločila za tak poklic in kako poteka študij zanj?
Od nekdanj me je zanimal, recimo, svet medicine, sem pa zelo občutljiva na igle in injekcije. Tudi samo cepljenje mi dela hude

patologije ter seveda fitoterapije in farmakologije. Slišala sem, žal, da bodo smer ukiniti, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev...

Kaj je v tej vedi najbolj zanimivega in kateri je glavni razlog, da se z njo ukvarjaš? Živeti zdravo, v povezavi z naravo, bolj pristno...?

Žal je "živeti zdravo in v stiku z naravo" v našem času vedno težje. Zanimivost te vede je ta, da se v naravi najde veliko koristnega, česar si človek včasih ne predstavlja.

S katerimi vrstami in oblikami rastlin se kot strokovnjak ukvarjaš? So to zelišča, zdravilne rastline, čaji, začimbe, semena, lističi?

V bistvu z vsem, kar si naštel! Veliko je še takih ljudi, ki si radi skuhamo pravi "čaj" in tudi vam svetujem, da si pripravite prevretek oz. poparek lističev, semen in cvetic ali pa zvarek korenin. Danes je življenje vse bolj frenetično in ljudje imajo raje kapsule, ampule in sirupe, toda ne obupajte.

Predstavljam si, da je za pravilno uporabo rastlin potrebno veliko znanja, a tudi praktičnih sposobnosti. Nam lahko opišeš nekaj takih primerov?

Mnenja sem, da sem se največ naučila s prakso. Univerza ti nudi globalno znanje, ki je osnova, največ pa se naučiš na terenu. Moje delo mi je všeč tudi zato, ker se nikoli ne končaš učiti. Vedno se najde nova rastlina oz. nov aktivni princip, ki ga ta vsebuje. V zadnjih letih so zelo v modi eksotične rastline, ki so pri nas bolj malo v rabi. Posebnih

sposobnosti zeliščar ne potrebuje. Imeti mora dober spomin, znati poslušati osebo in razčleniti stavke in bolezenske znake, ki jih stranka poda, kar ni vedno enostavno. Najbolj pomembno pa je, po mojem mnenju, potrpljenje. V tej vedi je čas pomemben dejavnik; vsaj za določene problematike je potrebno vztrajati, da se dobijo konkretni rezultati.

Si ti zeliščarka samo v "delovnem" času ali je to tvoj način življenja? Se tudi doma zabašvaš s sušenjem, poparki?

Trudim se! Iskreno rečeno, sem sušenje rastlin sovražila že od solskih ur in v letih, ko sem bila majhna tabornica. Ne vem zakaj, mi ni bilo nikoli posebno všeč. Danes pravim, da se bolje spoznam na "mrtve", se pravi suhe rastline kot na še žive. Vse mi usahnejo! Glede življenjskega sloga pa skušam živeti zdravo. Pazim, da je prehrana čim manj škodljiva za želodec in jetra; če me boli glava, raje počakam, da mine, ali vzamem žličko magnezija in kapljico melise, preden sežem po kemičnih preparatih.

Ali lahko zeliščarstvo popolnoma nadomesti zdravljenje z uradno medicino ali je bolj dopolnilo k zdravemu življenju?

Popolnoma nadomestiti tradicionalne medicine ne moremo. V nekaterih primerih je to možno, v drugih pa lahko postane dopolnilo. Naj ti povem primer: za najstniške mozolje (akne) vedno zdravniki predpisujejo antibiotike. Predlagam, da se pri tem problemu najprej poskusi z zeliščarskimi preparati, ki kožo očistijo in osvežijo. Uporabite lahko na primer borago in repinec, ki skupaj sinergično delujeta bodisi tako, da kožo očistita in ozdravita, bodisi tako, da "popravita" pravo hidrolipidsko ravnovesje kože ter preprečita nastanek drugih mozoljev. Pri srčnih bolnikih ali drugih, recimo hujših zdravstvenih problemih, pa je fitoterapija lahko odlično dopolnilo.

Ste zeliščarji v tesnem sodelo-

vanju s homeopatijo? Katero so njene dobre lastnosti?

Ne. Homeopatija temelji na principu redčenja. Je metoda alternativne medicine s pravilom, da podobno zdravi podobno. Na

probiotikov, uporabljati čim manj antibiotikov in posvetiti dovolj ur zdravemu spancu.

Nam lahko predlagaš dober čaj za te mrzle, zimske, snežne dni?

univerzi sem poslušala samo dve uri homeopatije. Kar poznam danes o tej vedi, sem se naučila v lekarni. Homeopatske produkte najdemo samo v lekarnah, ne pa v trgovinah z zeliščarskimi preparati.

Prosim za nasvet: pozimi nam vedno grozijo prehladi in gripe. Kako se jim lahko na naraven način postavimo po robu?

Ljudje se premalo zavedamo pomena našega imunskega sistema. Verjetno je težava v tem, da sploh ne vemo, kaj je imunski sistem in kakšno nalogo opravlja. Imunski sistem pri večini ljudi svojo nalogo opravlja učinkovito. Njegovega delovanja ne čutimo, občutimo le posledice, simptome, ko ni učinkovit. Naravno obrambo organizma je mogoče tako pri odraslih kot pri otrocih spodbuditi oz. okrepiti s imunostimulansi, ki jih moramo jemati preventivno pa tudi, ko se prehlad ali gripa že pojavita. Celo zimo lahko jemljemo na primer preparate škrlatne ehinacije (ameriški slamnik) in brusnic. Zelo pomembna je regulacija

HM... dober čaj za prehlad lahko pripravimo s timijanom, evkaliptusom, meto in grindelijo. Vanj lahko kanemo tudi žličko medu.

Katere začimbe ne smejo, po tvojem, manjkati v kuhinji? Take za dobro mediteransko paščico...

Meni so začimbe zelo všeč. Doma ne manjkajo nikoli črni in roza poper, curry, pekoča paprika, ingver in žafranika. Za slaščice pa absolutno cimet!

Za konec pa še slogan, glasilo: kako bi naše bralce spodbudila k zanimanju za rastline in njihovo zdravilno uporabo? Kje in kako naj začnemo?

Naj zveni še tako banalno: zdrav duh v zdravem telesu, mens sana in corpore sano! Zeliščarstva se lahko lotite vsi, ki vas ta svet zanima. Priporočam pa, da se pred eksperimentiranjem posvetujete s strokovnjakom. Ni vse dobro, kar je naravno! Vidiš, pa sem celo skovala nov moto...

Hvala Lara, bom pazljiv, informiran, praktičen in... karseda naraven.

Jernej Šček

zdravstvenih težavah, predvsem pa z njimi preventivno ukrepamo. Živeti zdravo in bolj naravno je mogoče, o tem, kako in kaj, sem se pogovoril s prijazno in nasmejano Laro Barbieri, mlado fitoterapevko s tržaškega Krasa.

Začnimo na začetku in z začetniki. Kaj pravzaprav je zeliščarstvo, s čim se ta veda ukvarja in kaj preučuje?

Zeliščarstvo oz. fitoterapija je veda, ki preučuje zdravljenje, katera temelj je uporaba naravnih

preglavice! Zaradi tega sem se odločila za tip študija, ki nima nič opravka z iglami in podobnimi rečmi. Ko sem maturirala na klasičnem liceju v Trstu, so vsi pričakovali, da sem bom posvetila študiju jezikov ali čemu podobnemu, jaz pa sem najprej poskusila s fizioterapijo in med tavanjem po univerzitetnih uradih izvedela za smer zeliščarskih ved na farmaceutski fakulteti. Študij traja 3 leta. Veliko je kemije, biologije, nekaj botanike in laboratorija, anatomije, fiziologije in

Prejeli smo

Kaj naj si mislim... o slovenski ambasadi v Rimu? Vdrugič.

Ta hip sem prebrala v Primorskih novicah z dne 14. januarja 2011 - in danes, 21. januarja, v včerajšnjem Novem glasu z dne 20.1.2011 - Pojasnilo veleposlanika, v katerem je rečeno - navajam - "da so bila vabila, s pripadajočimi pripisi in pripetimi lističi, naslovljenecem v Republiki Sloveniji ter naslovljenim Slovincem v Furlaniji Julijski krajini in Italiji poslana tudi v slovenskem jeziku, kot sledi..." (konec citata, preskočila bom besedilo v slovensčini, opozorila

pa na prislov "tudi"). Ne izključujem te možnosti, gospod veleposlanik Iztok Mirosič, vendar... jaz slovenskega besedila nisem prejela, le italijansko varianto vabila z italijanskimi pripadajočimi pripisi. In, zdi se, da slovenskega vabila ni prejel niti prof. Jože Pirjevec, saj drugače ne bi napisal v oklepaju v svoji glasi, da je bilo: "na žalost samo v italijanščini". Ko bi bilo TUDI v slovensčini, to je v dveh jezikih, bi oklepaj z zgodovinarjevimi obžalovanjem - na

žalost, pravi - kratko in malo odpadel. Vsaj tako domnevam.

Ker sem sama očitno malo bolj zahtevna Slovenka od Pirjevca, se sprašujem, zakaj Slovincem ni SLOVENSKA ambasada v Rimu in kjerkoli v Italiji poslala vabila LE v slovensčini ne pa TUDI v italijanščini. In se te lepe slovenske navade držala TUDI kasneje pri vseh morebitnih vabilih in sporočilih? Bi mi znal kdo argumentirati to... čisto odvečno potrebo po dvojezičnosti? Smo mar ita-

lijanski protektorat? Če smo, povejmo na glas, da bodo tudi naglušni zvedeli, in pošljimo k vragu le papirnato osamosvojitve, zanosne hvalnice bogsigavdi komu in za kaj in visokodoneč retoriko, ki so za naše dokaj pritlehne razmere samo v napotje!

Verjetno ga je pokronal kakšen veleposlaniški uslužbenec, ki piše v glavnem po naročilu hišnega gospodarja vabila in podobne reči in jih nato razpošilja okrog, zato bi človek pričakoval, da se oglasi on in prevzame to malo krivdo in kiks nase ter se... vsaj dvema oškodovancema oziroma prikrajšanima za slovensko besedo opraviči: Pirjevcu in meni. Češ drugič bom bolj pazljiv. Ko bom pisal, bom tudi mislil, ne zamerita. Človek bi to pričakoval, ne pa da naju veleposlanik osebno postavi na laž in urbi et orbi oznanj vesoljnemu slovincstvu, da on sam, a zlasti njegovo ambasado osebje je še bolj nezmotljivo od papeža. Naj si Miličeva in Pirjevec nataketa na nos očala in pobrskata po slavnostni kuverti, slovensko vabilo bo skočilo zagotovo ven, saj ni - prmejduščekin, da ga bi kakšen pismoša sunil!

jolka milič

Še to: Moram pa dodati danes, 21. januarja, da sem kasneje le prejela vabilo v slovensčini!!! Posredovalo mi ga je nedavno Društvo slovenskih pisateljev iz Ljubljane enako kot prvo, a o tem veledogodku bom poročala naknadno, ker prav kliče po komentarju.

jo mi

V Kolosejevih kinodvoranah po Sloveniji Izreden uspeh filma Gremo mi po svoje

V začetku novembra je bila na sporedu v Kolosejevih kinodvoranah v Kopru, Mariboru in Ljubljani komedija *Gremo mi po svoje*, režiserja Mihe Hočevčarja, ki je znan po filmih *Je-biga*, *Na planincih* in *Distorzija*. Film je takoj požel neverjeten uspeh, do konca leta 2010 prekosil gledanost popularnih tujih filmov, kot sta Harry Potter in Avatar. Za izjemni uspeh je film doslej prejel

že pet zlatih rol, ki jih podeljujejo Kolosej in Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev tistim filmom, ki presežejo mejo 25.000 gledalcev. Na 13. Festivalu slovenskega filma je prejel nagrado občinstva, Jurij Zrnec pa je prejel Vesno za najboljšo moško vlogo. Katera je formula neverjetnega uspeha, ki je do konca leta 2010 privabila v kinodvorane kar 165.975 gledalcev? Ali je to priznan slovenski igralec Jurij Zrnec? Ali so to čudovite lokacije Triglavskega narodnega parka? Ali so mogoče to mladi igralci, ki igrajo sproščeno in suvereno ter navdušujejo predvsem najmlajšo slovensko publiko?

Zgodba je relativno preprosta. Taborniški rod Zvitega svizca tabori ob reki Soči, njihov starešina je

strog in tog. V taboru skuša poskrbeti, da vladata red in mir. Tik ob tabornikih se utaborijo dekleta športno-umetniškega tabora, za katera se začnejo fantje zanimati. Iz tega sledi vrsta komičnih zapletov, ki se nazadnje razpletajo tako, da se film izteče v srečen konec. Nekatere gledalce je čutno prikazovanje erotike zelo motilo, sodeč po komentarjih, ki jih najdemo na forumih in spletnih straneh. Ni

dvoma, da je film velika uspešnica, v kinodvoranah in izven. Posnetek s pesmijo iz filma, ki je sicer že v filmu zasnovana skoraj v obliki

musicala, si je na You tubu ogledalo kar približno 126.000 ljudi, napovednik za film pa celo približno 145.000 ljudi. Na najbolj priljubljenem socialnem omrežju, Facebooku, ima stran, namenjena filmu, veliko oboževalcev. Na njej so objavljeni različni intervjuji, odlomki scenarija, fotografije s snemanj; na strani komentirajo tudi sami igralci, ki se tako publiki še bolj približajo. Film še vedno vrtiljo v kinematografih, zato ne moremo izključiti možnosti, da bo po gledanosti premagal celo *Petelinji zajtrk*, v kinematografih najbolj gledan slovenski film doslej.

Bee

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. januarja, ob 14. uri.

Zaradi boleče zle slutnje...

Vsi tisti, ki se ne znamo več smejati

Pred dnevi, bilo je eno tistih meglenih jutrov, ko ti svetloba nikakor ne more do srca in se podajaš dnevu naproti sključen v nebogljene klobčič, sem parkirala pred trgovino Conad v Sesljanu, da bi nakupila nekaj najosnovnejših potrebščin. Vse je bilo sivo, nebo in pokrajina okoli mene, pa tudi v mojem srcu je bilo kar nekaj sivine. Pogled mi je zastal na skupini mladih delavcev, ki so sedeli na vlažnih tleh, nekje v kotu, ki jim ni nudil skoraj nobenega zavetja pred dežjem, ki je nepretrgoma pršil s turbobnega neba. Ob njih smetnjak in smeti na tleh, smeti tudi okoli papirnatih krožnikov, kjer je bilo videti še nekaj ostankov že popolnoma mrzle omake. Bili so tiho in jedli so brez volje, nemi v svoji osamljenosti, kot bi ne videli mimoidočih, ki so se radovedno ozirali za njimi.

Takih prizorov Sesljan pred nekaj leti ni bil vajen. Sesljan je naselje premožnejših družin, ki so sem prišle iz mesta in si tu kupile vrsto no hišico ali stanovanje v manjšem bloku z vrtom. Naselje ob morju, ob zalivu, kjer se gradijo razkošna stanovanja za petičneže.

Sedaj se vse skupaj naglo spreminja. Kriza, za katero smo upali, da je le prehodnega značaja, je globoko spremenila naš vsakdan, naše misli, naš način življenja. Nekaj težkega je leglo na vse nas, nekaj, kar ne obeta nič dobrega. In za našo generacijo, ki se je rodila v dobi blaginje in je za besedo pomanjkanje izvedela iz zgodovinskih knjig in leposlovnih romanov, je ta slutnja zla še posebno boleča.

Naši družini kriza do letošnjega leta ni prišla do živega, živeli smo mirno naprej, s svojim malim veseljem in s svojim majcenim vsakdanom, v prepričanju, da se nič ne bo spremenilo, saj tega, kar si imel pravzaprav celo življenje, nikoli ne moreš izgubiti. Mož je bil že dolga leta zaposlen pri tržaškem podjetju za vzdrževanje in branje števecv za vodo, elektriko in plin, kar prijetno mu je bilo na delu, saj je imel mlade, prijazne in vesele sodelavce. Ker imam edina doma računalnik, sem "virtualne" stike z njimi vzdrževala tudi sama in priznam, da sem imela zelo rada te mlade, nasmejane fante, ki so komaj čakali, da se jih usmilim in pošljem

po možu v Trst liter domačega terana, ki so ga potem tako radi spili skupaj ob malici. Obljubila sem jim tudi, da bodo prišli na Kras na izlet, da bomo šli skupaj v hribe in v Istro, samo čas moramo najti in prosto nedeljo. In vse je minovalo v najlepšem redu, med smehom, iskrenim prijateljstvom in tovarištvom, delovnim dnevom so sledili prazniki in voščila, počitnice ter izmenjava daril in spominkov.

Potem je prišlo iznenada, čeprav smo že zdavnaj vsi čutili, da bo prišlo. Zaradi plače, ki je vsak mesec bolj zamujala, zaradi neplačanih stroškov za bencin, zaradi trinajste plače, ki je ni bilo. In sredi temačnih zimskih dni, sredi megle, dežja in mraza, je prišla novica, da gremo v stečaj. Prijateljsem nisem veliko govorila, ne rada pripovedujem o tem, da se bo mož, pri skoraj šestdesetih letih, tik pred upokojitvijo, znašel na cesti s še neplačanimi prispevki. Nisem govorila, da bi ne poslušala tistega... bo že našel kaj drugega.... Nisem govorila, ker vem, da človek težko dojema tjo bolelost in včasih govori kar tja v en dan. Postajala sem vse bolj tiha in zamišljena, kot bi slutnja lebdele nad mano, grozeča in polna zlega. S sodelavci pa smo bili vse bolj v stiku. Videvala sem nasmehe, ki so izginjali z njihovih mladih obrazov, videvala sem kozarce, ki so ostajali polni, videva-

la sem zaskrbljenost, obup, jezo. Poslušala sem o kreditih za hišo, o sinovih in hčerah, ki so komaj

v osnovni šoli. In nasmeh, upanje in zagon so počasi začeli izginjati tudi z mojega obraza. Vse raje

sem začela ostajati doma, da mi ne bi bilo treba misliti, govoriti. Pred dnevi me je sosedja vprašala, ali sem bolna, pa sem ji odgovorila, da nisem, in nekaj se je zganilo v mojem srcu, ko sem pomislila, da mi je vsaj to veliko bogastvo ostalo. Spet drugi so me začeli spraševati, kje je ves moj zagon, kje je moj neukrotljivi nasmeh. Nasmeh, zaradi katerega so me vsi imeli radi... V januarjem mrzlem jutru se pogledam v ogledalo, gube in povešen pogled zrejo nekam srepo v novo leto. Skušam se nasmehniti, a ne gre, res ne gre, kot bi se res ne znala več smejeti. Ker me je strah, tako močno strah, kot me ni bilo nikoli v življenju.

In ker mi niti sonce niti travniki niti morje in gozdovi niti moji predragi pasji prijatelji ne morejo

več pomagati. Moj ljubljeni Krk pa ostajajo daljne sanje, ker vem, da ga ne bom več videvala. Teža negotovosti in revščine, teža prihodnosti, ki ji ne vem imena, je legla v moje srce, ukradla misli in veselje, ukradla prihodnost, v katero sem verjela.

Pismo naj bi prišlo februarja ali najkasneje marca, pravijo mladi moževi sodelavci. Ko jih vprašam... in potem... predvsem zato, da bi me to vprašanje ne tiščalo in dušilo v grlu, ampak bi ga nekako zbljuvala na plan, molčijo, molčijo in tiho zrejo v meglen januarski dan. Ker se tudi oni ne znajo več smejeti, ker tudi oni nimajo besed... In v mrazu in megli čakamo na tisto neznan, nedorečeno, na tisto težko in nejasno prihodnost, ki je polna strahu in negotovosti in ji pravimo revščina...

Suzi Pertot

Prejeli smo Pa vendar ni vse tako dobro

Prebral sem prispevek Suzi Pertot Pa vendar ni vse tako slabo v Novem glasu 20. januarja 2011. Večkrat z zanimanjem preberem njene lepe članke, pri tem pa mi nekaj ni slo v račun. Moje izkušnje so nekoliko drugačne. Opažam, da ne samo naseljenci, ampak tudi vsi Italijani, ki jih srečujem na Primorskem, samoumevno uporabljajo italijanščino. Pri tem so v privilegiranim položaju, saj dobro govorejo italijanščino in verjetno z zanimanjem prisluskujejo vsem slovničnim napakam in takšnem improviziranim pogovorom. Zato večkrat uporabljam globalni angleški jezik, pri katerem se morata potruditi oba govorca. Italijanski državljani kupujejo ne-

premičnine ob vsej meji. Ne samo hiše in stanovanja, ampak tudi lepe parcele za vinograde v Brdih na lepih sončnih krajih. Očitno je na ozemlju severnoitalijanske nižine koncentrirano toliko kapitala, da jim to ni problem in za parcele lahko plačajo več kot domačini. Morda pa imajo še kakšne finančne ugodnosti. Poleg tega gre za številčnejši narod in število takšnih primerov narašča. Pri tem se sprašujem, kam nas pelje naša dobrotljivost pri hitrem sprejemanju pogovora v tujem jeziku. Morda velja pri tem tisti stari slovenski pregovor: dobrota je sirota. Ali so tista individualna dejanja, ki peljejo do poslabšanja stanja narodnega jezika, dobra? Kam bo pripeljalo tiho uvajanje dvojezičnosti? Domnevam, da so bili na avstrijskem Koroškem naši ljudje tudi prijazni do Avstrijcev. Podobno je bilo verjetno v Beneški Sloveniji.

Bolj mi je poznano področje Mirnika in Dolenj ob slovensko-italijanski meji. Tam je bilo po 2. svetovni vojni samo nekaj furlanskih družin. Z njimi so vsi govorili furlansko in sedaj tam skoraj ni več družine, ki bi se imela za slovensko.

Včasih mi v misli pride primerjava med področjem Južne Tirolske, kjer živijo Avstrijci v Italiji, in področjem Primorske. Ko sem tam kupoval in uporabil nekaj italijanščine, so mi prijazno odgovorili v nemščini in nato v angleščini. Naj bom kritičen do njih? Ne vem, morda pa imajo prav. Videle so bo čez nekaj desetletij. Mislim, da se spodobi, da ko prideš v tujo deželo, spregovoriš po svojih zmognostih v jeziku te dežele. Nezanjanje ne more biti opravičilo, vsak se do določene mere lahko nauči sosednjega jezika, vsaj toliko, kolikor se le ta rabi za sosednje prijaznosti. Ne more se prilagajati samo en narod.

Peter Stres

Nogometaši Krasa na stadionu Nereo Rocco Športni praznik in nov korak k normalizaciji

Športno dogajanje pri nas je sredi januarja dodobra pozivila tekma nogometašev Krasa na tržaškem stadionu Nereo Rocco. O tem dogodku se je marsikdo izrazil zgolj v presežnikih. Nedvomno je nastop slovenske enajsterice na velikem in prestižnem prizorišču predstavljal pravi športni praznik in lepo promocijo za našo skupnost, ne bi pa naenkrat vsake odmevnejše pobude načelno označevali za zgodovinsko. Navsezadnje so Slogini

našo ekipo amaterskih nogometašev, če vemo, da jih povprečna Triestina v bogati poklicni B-ligi s težavo zbere pet tisoč: kljub vsemu pa bi tisoč privržencev (ob mogoče še enkrat toliko, ki jih je Triestina uprava podjetniške družine Fantinel dala narisati na stopnišče) na stadionu, ki jih sprejme do trideset tisoč, delovalo kot kaplja v morju, da ne rečemo žalostno. Kolikor vemo, vsekakor nogometaši v belodrdnih dresih (ne Triestina, pač pa

nabavilo tudi veliko Tržčanov, Slovencev in Italijanov, prišli pa so seveda vsi navijači s Krasa, ki ekipo vedno spremljajo tako doma kot v gosteh, in tudi kak posameznik s slovenske strani. Občutki vseh prisotnih so bili lepi, pristni, saj je bila tekma Kragljevih fantov na ogromnem stadionu nekaj novega, svežega, znak kakovosti, pomembnosti, moči. Pozitiven vtis je le še poudaril izenačujoči zadetek Krasovega stebra Alena Carljaja, ki je v končnici srečanja zapečatil izid na zaslužen in pravični 1:1, potem ko so favorizirani gostje, drugi z lestvice in polni nekdanjih višjeličjašev, povedli le deset minut prej. Seveda, ko bi še strel od daleč Daniela Tomizze v sodnikovem podaljškju pristal v mreži namesto na prečki, bi bila 'fešta' dvojna, vendar že tako so lahko v repenskem taboru z razpletom celotnega tekmovalnega dne več kot zadovoljni. Kras Koimpex je s pozitivnim izidom v izjemno težki preizkušnji potrdil, da ima vse možnosti, da ohrani D-ligo in da se lahko taki dnevi v prihodnje ponovijo. Igranje na Roccu so namreč Krasovi upravi svetovale sile javnega reda zaradi predvidene priliva številnih navijačev beneškega moštva in zelo majhnega števila razpoložljivih sedišč v repenskem športnem centru. Kot smo v prejšnji številki poudarjali pomen prisotnosti slovenskih mladinskih košarkarskih postav v PalaTrieste ob nastopih Acegasa, tako se lahko menda veselimo tudi dejstva, da med večinskim in manjšinskim narodom prihaja do neke normalizacije, ki prinaša pozitivno vzdušje, koristno prav za vse. Avsenikova Golica, ki je zadonela ob Carljajevem голу, lahko torej mirno domuje tudi na Roccu.

HC

odbojkarji v dresu tržaške šesterke Televita Trieste Volley 2010 lani eno celo sezono nastopali v mogočni telovadnici PalaTrieste, ki je - tako kot ugledni Rocco za nogomet - v naši deželi eno glavnih svetišč za dvoranske športe. Dejstvo, da so se najprej Božičevi in nato Drasičevi odbojkarji v B2-ligaški konkurenci kretali na deska sodobne športne palače, ki sprejme osem tisoč gledalcev, je vzbudilo nekaj več zanimanja ob prvem nastopu, navdušenje pa se je nato prav kmalu poleglo, tudi ker so bili rezultati ekipe porazni in so tržaške tekme v prazni katedrali resnici na ljubo postale prav plehek spektakel. Ne trditi bi, da bi se zgodba nujno ponovila tudi če bi Kras odigral vsa preostala srečanja D-lige na Roccu. Pa vendar, tisoč dvesto gledalcev je sicer res nadvse spoštljiva številka za

Kras Repen) ne bodo redno igrali na Roccu, tako da gre nastop v soboto, 15. januarja, v vsakem primeru jemati kot neki nadvse pozitiven una tantum. Dogodek je naše ljudi razveselil, kar je prav. Na stadion je prišlo kakih dvesto navijačev močne ekipe Union Venezia iz Benetk, ki se odločno poteguje za vrnitev na tretjeligaško sceno. Vstopnico je

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Civitavecchia - Polet Kwins 4:5

NOGOMET

D liga: Kras - Tarviscosa 1:1

Promocijska liga: Juventino - Pro Gorizia 4:0,

San Daniele - Vesna 1:1

1. amaterska liga: Primorec - Isontina 3:1,

Domio - Sovodnje 1:0

2. amaterska liga: Moraro - Breg 0:3,

Zarja/Gaja - San Canzian 0:0, Primorje -

Mossa 1:2

3. amaterska liga: Mladost - CGS 2:0

KOŠARKA

C2 liga: Breg - Bor Radenska 83:88

D liga: Kontovel - Don Bosco 49:60

ODBOJKA

Ženska C liga: Buia - Sloga 3:2

Moška C liga: Cervignano - Soča 0:3, VBU - Val 0:3

Ženska D liga: Bor - Pordenone 3:1, Villesse -

Kontovel 3:2

Moška D liga: Olympia - Reana 3:2, Casarsa -

Naš Prapor 3:0

S 6. strani

Dobrodejni beg...

Uprizoritev odlikujejo tudi eklektični kostumi, ki jih je s filigransko natančnostjo, upoštevajoč značajske odtenke likov in njihovo mesto v družbi, odbrala Snežica Černic, in realistična, funkcionalna scena, ki so jo po zamisli Jasmin Kovic izdelali Evgen Komjanc, Niko Di Battista in Franco Kovic ob tehničarjih nasvetih Maria Leopolja; po principu senčnega gledališča je 'zastekljeni' del scene nudil igralcem in seveda gledalcem nekaj učinkovitih odskih rešitev. Jan Leopoli je bil oblikovalec zvočnih efektov, pri katerih je izstopala Gershwinova skladba s sopranistko Elly Amelwg in božajoči glas Franka Sinatre v pesmi v sozvočju z vsebino igre,

They can't take that away from me, ki je spremljal menjavo prizorov. Janez Terpin je bil zadolžen za tehnično vodstvo. Pomembni nalogi šepetanke in inspicientke je vestno opravila Katja Dorni. 'Portret' Elwooda s Harveyjem je delo Sare Zniderčič. Oblikovalec luči je bil Marko Lutman. Naj omenimo še nevidni dvogovor Marinke in Simona, ki je duhovito, v narečni barvitosti in slogu skeča posredno vabil gledalce, naj izklopijo telefončke in naj ne šumljajo s papirčki bombonov med predstavo. Pred začetkom igre je spregovoril novi, mladi predsednik SKPD F. B. Sedej Filip Hlede in želel društvu še veliko takih prazničnih dogodkov. Ob koncu pa se je Jasmin

Kovic zahvalila vsem, ki so pripomogli k uresničitvi predstave, med drugim ZSKP za pokroviteljstvo, podpornikom in domačemu župniku Antonu Lazarju za uporabo dvorane. Za kroniko naj pristanemo še, da je premierni uprizoritvi sledila zelo okusno, fino pripravljena zakuška.

Novo produkcijo so števerjanski igralci prvič ponovili v Kulturnem centru Lojze Bratuž, v nedeljo, 23. januarja. Predstava je bila uvod v letošnji niz veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh, ki ga pripravljata Zveza slovenske katoliške prosvete in Kulturni center Lojze Bratuž. Številna publika je po prvem malce bolj zadržanem pristopu k predstavi, nato pa z vedno bolj spontanim smehom spremljala prizore in toplo zaploskala igralcem in režiserju ob lepem gledališkem užitku.

S 3. strani

Očarljivi žar lutk...

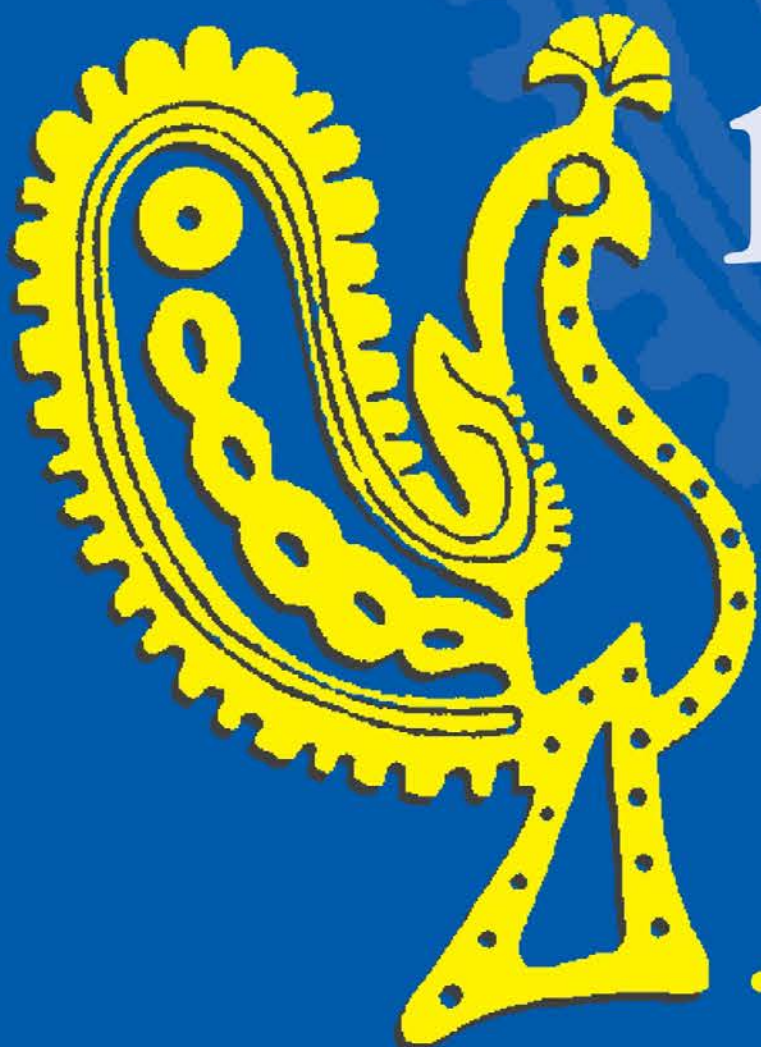
Drugo obdobje zaznamuje les, obdelovanja katerega se je lotila kot samouk, a jo je tako prevzel, da je odšla v Prago in na akademiji lepih umetnosti vpisala magisterski program z željo, da bi spoznala in znala umetniško obdelovati les. To je bilo zanjo prelomno obdobje, saj od tedaj dalje uporablja v glavnem les (iz te dobe so predstave Ure kralja Mina, Janko in Metka, Sonček, kje si). Tretje obdobje njenega ustvarjanja obsega zadnje desetletje. V teh letih se je predstav lotila celostno; ubrala je celostno avtorsko pot: piše besedila, prireja pravljice ali ljudske pri-

povedke, tako da so uprizoriljive za lutkovno gledališče, saj je v tem dolgem obdobju delovanja spoznala, da dobrih besedil za lutkovno gledališče ni. Za predstavo ustvarja tudi likovno podobo in igro sama zrežira. V zadnje obdobje spadajo uprizoritve Franček na kolesu, Cirkus, Kralj Matjaž, Snežna kraljica, Rozamunda. Ob koncu je zau-pala, da ima v načrtu še veliko predstav in publikacij o zgodovini lutkarstva na Štajerskem. Zelo posrečena izbira prirediteljev razstave je bil glasbeni utrinek, ki ga je s tremi pesmicami podaril Otroški pevski zbor osnovne šole J. Abram iz Pevme;

pod vodstvom postrtovalne učiteljice Marte Ferletič in ob klavirski spremljavi Martine Valentinčič je zapel Hiša za krta, Moj prijatelj Piki Jakob, obe ob nežnem glasu solistke, petošolke Silve Ivančič, ter živahno, ritmično poudarjeno izštevanko En ten tenera. Mladi pevci so bili deležni navdušenega ploskanja zelo številnih udeležencev izvirne razstave, ki jo je gospa Varlova skrbno in premišljeno namestila v prostoru. Likovni dogodek spremlja lepo oblikovana zgibanka, v kateri so seveda protagonistke lutke, ki znajo s svojo izrazno govorico povedati več kot kopica besed. Razstava bo odprta do 8. marca. Upati je, da si jo bo ogledalo čim več otrok in mladih, saj je pravi likovni zaklad in izredna paša za oči.

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo prejel v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2011
- Anamarija Volk Zlobec, Paola Bertolini Grudina:
NA POČITNICE GREMO!
- Andrej Arko: DOM

NAROČNINA ZA LETO 2011 ZNAŠA:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov